

ماهنامه علمی، تحلیلی و خبری

سال چهارم - شماره پنجاه و هفت

مهر ماه ۱۴۰۰

قیمت: ۵۰۰۰ تومان

جهان

Jahane Madan

کارنامه شش ماهه «فملی» از سوی مدیرعامل منتشر شد:

کشف ذخایر عظیم مس

در نشست با فعالان اقتصادی مطرح شد:

مطالبات صادرکنندگان از رئیس جمهور

نشست تخصصی با فعالان حوزه صادرات

مهر ۱۴۰۰

بانک توسعه صادرات ایران

۲۹ مهر

روزنامه تجارت مبارک باد

صادرات، محور توسعه

EXPORT DEVELOPMENT BANK OF IRAN

تهران، میدان آرژانتین، خیابان احمد قسیر (بخارست)

نمایش خیابان پانزدهم، برج توسعه تلفن: ۸۱۹۲۰ - ۸۸۷۰۲۱۴۰

www.edbi.ir

۲۹ همراه روز ملی صادرات

بانک ایران زمین

حامی توسعه صادرات، امنیت اقتصادی، اشتغال مولد و رفاه پایدار

در نشست
با فعالان اقتصادی مطرح شد:
**مطالبات صادر کنندگان
از رئیس جمهور**

۶

رئیس هیات عامل ایمیدرو در کنفرانس استیل پرایس اعلام کرد:

**ایمیدرو به دنبال یکپارچه سازی
فولاد از معدن تا صنعت است**

۱۸

کارنامه شش ماهه «فملی» از سوی مدیر عامل منتشر شد:

کشف ذخایر عظیم مس

۱۶

مرور وضعیت ۱۲ صنعت منتخب در آینه شامخ آخر تابستان نشان داد:

سه ضربه تورم به صنایع

۲۰

روند کاهش تولید و تقاضای چین
در ۵ ماه متوالی ادامه دار شد:

**سایه از دهای زرد
بر بازار جهانی فولاد**

۵۰

چشم انداز اقتصادی ایران
در سال ۲۰۲۱ زیر ذره بین قرار گرفت:
**ایران در صدر بالاترین آسیب پذیری
نسبت به کاهش قیمت نفت**

۳۴

یادداشتی از امید اصغری، مدیر موسسه یونیدرو و سرپرست
آزمایشگاه شبیه سازی و پردازش داده دانشگاه تهران

**تحولات معدنکاری
در راستای پیاده سازی HSE هوشمند**

۱۵

راستاد لرحمن لرام جهان

Jahane Madan

ماهنامه علمی، تحلیلی و خبری
شماره پنجاه و هفت / مهر ماه ۱۴۰۰

رئیس شورای سیاست گذاری و علمی:

مسلم دریه

صاحب امتیاز و مدیر مسئول:

نعمت اله شهبازی

مشاور مدیر مسئول:

نوید رضا احمدی

شورای مشورتی:

دکتر بهمن آرمان، عزیزاله عساری، شهناز نوایی، سعید صمدی
هوشنگ اسدی، مهدی رحمانپور، شهرام هاشمی

زیر نظر شورای سردبیری:

تحریریه:

معصومه صالحی، آیدا شهبازی، پرسا پور طاهریان، سحر خوشنویس، علیرضا کرمی

عکاس:

مهدی ابراهیمی

امور اداری:

امیر محمدی کرارودی

نشانی:

تهران، میدان هفت تیر خیابان قائم مقام، کوچه سام - پلاک ۵

تلفن: ۸۸۸۲۹۳۲۲ - ۸۶۰۷۳۶۶۲

پست الکترونیک: jahanemadmonthly@gmail.com

وب سایت: www.jahanemadan.com

چاپ: خاتم نو

ناظر چاپ: حسین دشتی

**اخبار معدن و صنایع معدنی را
در سایت «جهان معدن» بخوانید**

فعالان بخش معدن و صنایع معدنی می توانند اخبار مهم مرتبط با
واحد متبوع خود را برای درج در سایت خبری جهان معدن ارسال
کنند. علاقمندان می توانند اخبار و گزارش های خود را به آدرس
تلگرامی @jahanemadmonthly ارسال و در صورت لزوم
برای کسب اطلاعات بیشتر با شماره تلفن ۰۲۱۸۶۰۷۳۶۶۲
تماس بگیرند. آدرس سایت خبری جهان معدن
WWW.JAHANEMADAN.COM است.

وزیر اقتصاد جزئیات طرح دولت
برای تولید و تورم را تشریح کرد؛

**نقشه دولت
برای رونق غیر تورمی**

۱۴

مقامات ارشد وزارت «صمت» در نشست
با نمایندگان بخش خصوصی مطرح کردند:

**دو وعده ارزی
به فعالان اقتصادی**

۱۰

«جهان معدن» در گفت و گو با صاحب نظران
حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی را بررسی کرد:

هزینه - فایده حذف دلار ترجیحی

۲۴

در بررسی وضعیت جایگاه طلا در ایران مطرح شد:

**ضعف ماشین آلات
مانع توسعه تجارت طلا**

۴۴

بررسی افزایش هزینه اکتشاف و کاهش
پروانه بهره‌برداری:

بازار منتظر ایران نمی‌ماند

۴۰

یادداشتی از محمد لاهوتی، رئیس
کنفدراسیون صادرات ایران

**پنجره جدید
تعامل با دنیا**

۲۷

روند تولید کالاهای منتخب صنعتی و معدنی
در نیمسال اول ۱۴۰۰ بررسی شد:

بازگشت رونق در آخر تابستان

۲۸

وعده‌های دولت برای کاستن
از فشارهای اقتصادی مورد بررسی قرار گرفت:

**به نام معیشت
به کام تورم**

۳۸

«جهان معدن» میزان تحقق برنامه‌های
رشد ۱۲ درصدی را بررسی می‌کند:

**رشد صنعتی نیازمند
چه شرایطی است**

۴۳

نعمت‌اله شهبازی

مدیر مسئول

پیش شرط‌های

رشد پایدار

برخی اظهارات و وعده‌ها مبنی بر تحقق رشد ۱۲ درصدی بخش صنعت و معدن در سال ۱۴۰۱، بحث‌ها و موضع‌گیری‌های متفاوتی را در میان صاحب‌نظران و فعالان اقتصادی و صنعتی در پی داشته است. صرف‌نظر از بحث در مورد جزئیات اعداد که نیازمند گفت‌وگو بر سر نحوه مدل‌سازی و محاسبات است، شاید بد نباشد برای رسیدن به تصویری از انتظارات عقلایی صاحب‌نظران صنعت و معدن نسبت به چشم‌انداز رشد سال ۱۴۰۱، نگاهی به عوامل موثر بر رشد اقتصادی (به‌صورت عام) و بخش صنعت و معدن (به‌صورت خاص) بیندازیم. اولین نکته‌ای که باید در نظر داشت این است که رشد اقتصادی در زمره آن دسته متغیرهای توصیف‌کننده اکوسیستم تولید و تجارت است که رسیدن به تصویری معنادار از آن، نیازمند بررسی‌هایی در بازه‌های زمانی بیش از یک سال است. رشد اقتصادی در خلاصه‌ترین صورت در واقع رشد ارزش افزوده ناشی از فعالیت‌های اقتصادی بنگاه‌ها و اشخاص است که در دریافتی مزدگیران و سود بنگاه‌ها انعکاس می‌یابد. روند تغییرات مثبت میزان این ارزش افزوده تنها زمانی معنادار و قابل اعتناست که به صورت پایدار و طی سال‌های متمادی قابل مشاهده باشد. بررسی یک مثال در مقیاس خرد می‌تواند به‌خوبی نشان‌دهنده اهمیت توجه به شکاف میان حسابداری این ارزش افزوده و معنا و تفسیر اقتصادی آن باشد. در مقیاس یک بنگاه برای مثال، اگر مالکان و مدیران سازمان تصمیم به «تخلیه ارزش» از دارایی‌های خود بگیرند و با این رویکرد، هزینه‌های تعمیرات و نگهداری و ترمیم و به‌روزرسانی زیرساخت‌ها و ماشین‌آلات را کاهش داده یا به صفر برسانند، ما در کوتاه‌مدت شاهد رشد قابل‌ملاحظه سود حسابداری بنگاه خواهیم بود؛ اما این رشد، با توجه به افزایش شدید نرخ استهلاک دارایی نمی‌تواند برای مدت زمان زیادی ادامه پیدا کند. در مقیاس کلان نیز با استفاده از انواع محرک‌های سوبسیدی و مداخلات ساختاری (مانند اعمال انحصار

گرو چشم‌انداز مثبت اقتصاد کلان، کیفیت محیط کسب و کار، ثبات و بالندگی سیاسی و اجتماعی است و از سوی دیگر ارتقای کارایی بازار اعتبار، که تصحیح ناترازی‌های اقتصاد کلان و حذف مداخلات غیرمسئولانه دولت در نظام پولی شروط اولیه تحقق آن محسوب می‌شود. در بخش نیروهای عرضه نیز اگر نخواهیم با مداخلات ساختاری و سوبسیدی، رشد کوتاه‌مدت را به قیمت تسریع روند فرسایش زیرساخت‌ها و منابع کشور حاصل کنیم، راه‌حل پایدار و درازمدت، تسهیل دسترسی تولیدکنندگان به بازارهای قدرتمند بین‌المللی نهاده‌وستانده و همچنین تغییر تمرکز استراتژیک فعالان اقتصادی از بازی‌های جمع صفر نبرد قیمتی و مدیریت موجودی به ارتقای بهره‌وری تولید است. این تغییر تمرکز استراتژیک نیز به نوبه خود، نیازمند تغییر باور فعالان اقتصادی نسبت به جهت‌گیری‌های راهبردی حاکمیت در اداره اقتصاد کلان و فضای کسب و کار کشور است. در جمع‌بندی و به صورت خلاصه می‌توان گفت چه در سمت عرضه و چه در سمت تقاضا، رشد اقتصادی تحت‌تاثیر سه عامل کلیدی است؛ اول: گشایش‌های بین‌المللی برای تسهیل و تقویت دسترسی به ظرفیت‌های بازارهای پویا و بالنده جهانی. دوم: ارتقای کیفیت حکمرانی در حوزه‌های اقتصاد کلان و فضای کسب و کار با هدف ارتقای بهره‌وری و رقابت‌پذیری. سوم: احیای اعتماد ملی نسبت به عزم سیاسی حکمرانان برای رفع ناترازی‌های اقتصاد کلان و بهبود محیط کسب و کار. صرف‌نظر از ابعاد و میزان دشواری و پیچیدگی تحقق عوامل اول و دوم، تحقق عامل سوم بنا به ماهیت امری، زمانبر است و طرح برخی شعارها از سوی سیاستمداران مبنی بر تحقق رشدهای انفجاری در هر بخش از اقتصاد یا احیاناً برخی رفتارها و مداخلات ساختاری برای ایجاد رشدهای کوتاه‌مدت به قیمت فرسایش بیشتر ساختارهای اقتصاد ایران، تنها به عمق و دامنه این بی‌اعتمادی خواهد افزود و منابع ثروت ملی را بیش از پیش به سوی پناهگاه امن دارایی‌های غیرمولد سوق خواهد داد.

در بازارها) شاید بتوان برای کوتاه‌مدت موجب افزایش نرخ رشد یک بخش خاص اقتصاد (برای مثال صنعت) شد؛ اما در نهایت فرسایش و ناترازی و اعوجاج و ناکارایی تحمیل شده به کلیت نظام اقتصادی این رشد را متوقف می‌کند و وضعیت را به شرایطی حتی بدتر از دوره پیش از این رشد مداخله‌ای باز خواهد گرداند. در درازمدت اما تنها منابع رشد پایدار، اصلاحات و گشایش‌های اساسی در ساختار دسترسی به نهاده‌های تولید و ارتقای بهره‌وری دارایی‌های مولد تحت‌تاثیر تغییرات هر دو سمت عرضه و تقاضا در مبادلات اقتصادی است. در مورد گشایش‌های ساختاری رژیم دسترسی به نهاده‌های تولید، تنها امکان قابل تصور در آینده کوتاه‌مدت و میان‌مدت، گشایش‌های ناشی از رفع تحریم‌هاست؛ که فروش منابع طبیعی دارای ارزش افزوده بالا (به‌ویژه نفت و مشتقات آن) را تسهیل کرده و تامین سایر نهاده‌ها یا حیوانات کالاهای نهایی را از محل این افزایش درآمد بهبود بخشد. صرف‌نظر از چند و چون سیاسی تحقق چنین چشم‌اندازی، تجربه دوران پسارجام و تحقق نسبی این گشایش‌ها در آن دوره، به خوبی نشان داد که این گشایش اگر بدون فراهم کردن زیرساخت‌های تجارت بین‌المللی و جذب سرمایه‌گذاری خارجی، محدود و منحصر به تزریق ارز حاصل از خام‌فروشی باشد، نه فقط قادر به احیای پایدار رشد اقتصاد ایران نیست، بلکه می‌تواند مختل‌کننده روند تولید ملی نیز شود. در بخش تاثیرات نیروهای تقاضا بر وضعیت بهره‌وری دارایی‌های مولد و رشد صنعت، هر چند محرک‌های پولی ممکن است که در کوتاه‌مدت تقاضا را به‌صورت چشم‌گیری تحریک کند؛ اما تجربه دهه‌ها دست و پنجه نرم کردن کشور با دوره‌های رکود تورمی، این نکته را به خوبی آشکار ساخته است که اگر تحریک پولی (و حتی مالی) تقاضا با گشایش در امکانات و فضا و فرصت تولید همراه نباشد، تنها خاصیت آن فرو بردن هر چه بیشتر اقتصاد در باتلاق رکود تورمی خواهد بود. آنچه در بخش تقاضا می‌تواند به‌صورت پایدار منجر به رشد صنعت شود، از یکسو بهبود اعتماد مصرف‌کننده نسبت به آینده است که خود در

در نشست با فعالان اقتصادی مطرح شد:

مطالبات صادرکنندگان از رئیس جمهور

در نشست با فعالان اقتصادی مطرح شد:

مطالبات صادرکنندگان از رئیس جمهور

رئیس جمهور خطاب به تیم اقتصادی: تصمیمات لحظه‌ای نگیرید و دستورالعمل‌های مانع تراش را بازنگری کنید

مهم‌ترین مواردی بودند که از سوی فعالان اقتصادی و صادرکنندگان از رئیس جمهور خواسته شد. این موارد که در صورت تحقق، می‌تواند اعتماد فعالان اقتصادی و جهش صادرات را ممکن سازد، با ارائه ۵ فرمان به تیم اقتصادی و ۵ خواسته از فعالان صادراتی از سیدابراهیم رئیسی همراه شد. مواردی که بعضاً در تایید نظرات صادرکنندگان و گاه بازگوکننده سیاست دولت بود. این ۱۰ نکته که به نظر بازگوکننده خطوط کلی سیاست‌های دولت سیزدهم در حوزه صادرات و تجارت خارجی است، عمدتاً خطاب به وزارت صمت، بانک مرکزی، گمرک و وزارت اقتصاد بود.

پنج دستور رئیسی به تیم اقتصادی خود شامل این

ارز چندنرخه در کنار اجرای سیاست ارزی منسجم»، «تسهیل در تامین مواد اولیه بخش تولید»، «همراهی با صادرکنندگان جهت تسهیل در شیوه بازگرداندن ارزهای صادراتی»، «پایان دادن به تشتت دستورات و تصمیم‌گیری جزیره‌ای»، «تداوم استفاده از نظرات بخش خصوصی در تدوین سیاست‌ها»، «بازگرداندن اعتبار به سازمان توسعه تجارت به عنوان بازیگر اصلی سیاستگذاری تجاری»، «وزن دهی به بخش خصوصی به جای دولت‌گرایی در تنظیم اهداف صادراتی»، «توسعه صنایع دانش بنیان برای صادرات محصولات با ارزش افزوده بالا» در کنار «بازنگری در بخشنامه‌های تجارت خارجی ابلاغ شده در سه سال گذشته»

امید به تغییر فضای تجارت خارجی، فعالان اقتصادی را در نشست با رئیس جمهور به مطالبه‌گری ترغیب کرد. نشست اخیر رئیس جمهور با فعالان اقتصادی و صادرکنندگان که به مناسب «روز ملی صادرات» برگزار شد، کانون بحث و گفت‌وگو بر سر مسائل صادرات بود. در این جلسه که بیش از ۲ ساعت طول کشید، بخش خصوصی ۱۰ درخواست به دولت ارائه کرد که می‌توان آنها را پیش‌نیازهای جهش صادراتی ایران دانست.

«پرهیز از ممنوعیت گاه و بیگاه صادرات»، «حذف

موارد بود؛ نخست اینکه «همه مسوولان به گونه‌ای عمل کنند که صادرکنندگان آثار حمایت دولت را ببینند»، دوم اینکه به «ثبات در تصمیم‌گیری‌ها و پرهیز از تصمیمات لحظه‌ای و بازنگری در دستورالعمل‌های مانع‌تراش» متعهد باشند، دیگر اینکه روی «بازنگری و تقویت توان و ظرفیت بخش حمل‌ونقل زمینی، ریلی، دریایی و هوایی کشور» متمرکز شوند، در عین حال «از سهولت متهم کردن صادرکنندگان» جلوگیری کرده، ضمن اینکه از «ساختارسازی‌های مجدد مانند ایجاد وزارت صادرات و...» پرهیز کنند. رئیس‌جمهور همچنین ۵ توصیه به فعالان صادراتی داشت. وی فعالان اقتصادی را به «صادرات محصولات باکیفیت، پرهیز از خام‌فروشی، توجه به محصولات با ارزش افزوده بالا» ترغیب کرد، همچنین اهمیت «بازگشت ارز صادراتی» را برای آنان تبیین کرد، ضمناً از آنها خواست «از حضور اشخاص غیرمرتبط با دریافت و استفاده از کارت بازرگانی که باعث خدشه به اعتبار بازرگانان و تجار می‌شود» جلوگیری کنند، در عین حال آنها را به «استفاده از فرصت ایران در سازمان همکاری شانگهای» فراخواند و دوباره بر «توسعه تجارت با همسایگان» تاکید کرد.

در این دیدار که رئیس‌دفتر رئیس‌جمهور، وزیر صمت، رئیس کل بانک مرکزی، رئیس اتاق ایران، رئیس سازمان توسعه تجارت و معاون اقتصادی وزارت امور خارجه حضور داشتند، ۱۸ نفر از صادرکنندگان نیز در سخنانی به تشریح دیدگاه‌ها و مشکلات حوزه صادرات پرداختند و ابراز امیدواری کردند تغییر نگرشی که باروی کار آمدن دولت سیزدهم در عرصه تولید و صادرات احساس می‌شود، منجر به جهش صادراتی شود.

رئیس‌جمهور چه گفت؟

سیدابراهیم رئیسی، رئیس‌جمهور، همزمان با روز ملی صادرات یکی از سیاست‌های دولت را توسعه صادرات به‌ویژه با کشورهای همسایه و منطقه عنوان کرد. رئیس‌جمهور با تبریک فرارسیدن این روز به همه صادرکنندگان و تولیدکنندگان گفت: برگزاری این جلسه در روز ملی صادرات پیام‌گوی حمایت دولت از همه صادرکنندگان و فعالان اقتصادی است.

رئیس‌جمهور گفت: از وزیر صنعت، معدن و تجارت و همه مسوولان در دولت می‌خواهم به گونه‌ای عمل کنند که صادرکنندگان در عمل آثار حمایت دولت را ببینند و وقتی سال بعد گرد هم آمدیم، بتوانیم اتفاقات مثبتی را که در عرصه صادرات کشور رخ داده، با هم مرور کنیم.

رئیس‌جمهور با تاکید بر اینکه باید تلاش کنیم این احساس در همه کشور نهادینه شود که در حال

پیشرفت هستیم، گفت: سهم امروز ایران در تجارت منطقه و جهان متناسب با توان و ظرفیت‌های اقتصادی و تولیدی کشور نیست؛ چرا که در کشورهای مختلف و به‌ویژه در میان همسایگان تقاضا برای خرید کالا و استفاده از خدمات فنی و مهندسی ایرانی بسیار بالاست. رئیس‌جمهور گفت: توسعه تجارت با همسایگان و موفقیت دیپلماسی اقتصادی در گرو حمایت از فعالیت‌های تولیدکنندگان و صادرکنندگان کشور است و سازوکاری که در وزارت امور خارجه عملیاتی شده، می‌تواند این مسیر را تسهیل کند.

رئیس‌جمهور عضویت دائم ایران در سازمان همکاری شانگهای را فرصت خوبی برای توسعه روابط اقتصادی و تجاری با کشورهای منطقه دانست و گفت: صادرکنندگان باید از فرصت اتصال ایران به زیرساخت‌های اقتصادی آسیا به‌نحو احسن استفاده کنند. رئیس‌جمهور با تاکید بر اینکه باور داریم ثبات در تصمیم‌گیری‌ها و پرهیز از اتخاذ تصمیمات لحظه‌ای یکی از مهم‌ترین پیش‌نیازها برای موفقیت تولید و صادرات است، گفت: ثبات در تصمیمات می‌تواند به فعالان اقتصادی قدرت پیش‌بینی و برنامه‌ریزی دهد و خلل در این ثبات، باعث مختل شدن روند سرمایه‌گذاری و تولید می‌شود.

رئیس‌جمهور گفت: همه مقامات خارجی که از ابتدای دولت سیزدهم با آنان دیدار داشته‌ام، بدون استثنا برای گسترش همکاری با ایران ابراز آمادگی کردند. او تاکید کرد: باید با صادرات محصولات باکیفیت به ابراز تمایل کشورهای مختلف برای

گسترش مناسبات اقتصادی با ایران پاسخ دهیم. همچنین باید از خام‌فروشی فاصله بگیریم و به صادرات محصولات شرکت‌های پایین‌دستی و کوچک و محصولات با ارزش افزوده بالا توجه بیشتری کنیم. رئیس‌جمهور با تاکید بر ضرورت بازنگری و تقویت توان و ظرفیت بخش حمل‌ونقل زمینی، ریلی، دریایی و هوایی کشور گفت: صنعت حمل‌ونقل توانمند، یکی از مهم‌ترین ابزارها و نیازمندی‌های توسعه صادرات است و به نظر می‌آید کمیته‌ای با حضور فعالان این بخش و با محوریت وزارت راه و دستگاه‌های مرتبط همچون گمرک برای بازنگری و تقویت این بخش تشکیل شود. رئیس‌جمهور بر اهمیت بازگشت ارز صادراتی به کشور تاکید کرد و گفت: بازگشت ارز صادراتی باید با دقت رصد و مدیریت و با متخلفان نیز به نحو مقتضی برخورد شود، اما چه در جایگاه رئیس‌جمهور قضائیه و چه در جایگاه رئیس‌جمهور اعتقاد جدی داشته و دارم که صادرکننده نباید به سهولت متهم تلقی شود.

رئیس‌جمهور سیزدهم همچنین با تاکید بر ضرورت بازنگری در دستورالعمل‌هایی که در مسیر توسعه صادرات مانع‌تراشی می‌کنند، گفت: دولت عمیقاً به فعالان عرصه تجارت اعتماد دارد و در کنار آن از تاجران و فعالان این عرصه انتظار دارد در زمینه صیانت از سلامت عرصه تجارت پیشگام باشند و اجازه ندهند اشخاص غیرمرتبط با دریافت و استفاده از کارت بازرگانی به اعتبار بازرگانان و تجار خدشه وارد کنند.

فعالان صادرات به رئیس‌جمهور چه گفتند؟

نشست فعالان اقتصادی، صادرکنندگان و روسای انجمن‌های صنعتی، خدماتی و صادرکننده با سیدابراهیم رئیسی حای نکات متعددی بود. غلامحسین شافعی رئیس اتاق بازرگانی ایران نخستین سخنران این جلسه بود. وی با اشاره به مسیر جدیدی که دولت سیزدهم آغاز کرده، خطاب به رئیس‌جمهور عنوان کرد: شما با حضور در خانه فعالان اقتصادی پیام عمیقی را ارسال کردید که امید بسیاری ایجاد کرده است. امیدواریم که در تداوم این مسیر، شاهد تعالی این نگرش مثبت در مجموعه دولت باشیم. جلسه امروز با موضوع صادرات تشکیل شده است. به طور مسلم راهبرد توسعه صادرات در شرایط فعلی مهم‌ترین کار دولت برای رسیدن به رشد اقتصادی است که اصولاً برای هر کشوری دارای اولویت و اهمیت است. صادرات نوک پیکان حرکت توسعه اقتصادی است. اگر به بررسی اجمالی روند توسعه اقتصادی در جهان در طول دهه‌های گذشته بپردازیم، به این نکته پی می‌بریم که در بخش صادرات مشکلاتی داریم. امروز ۱۰ قلم اول و اصلی ما در بخش صادرات با کمال تأسف کالاهایی هستند که خام‌فروشی بوده که ارزش افزوده پایینی دارند. وزیر

صمت هم به درستی به این نکته اشاره کردند. یک تا ۵٪ درصد از صادرات ما به کالاهای دانش‌بنیان مربوط است و این در تداوم حرکت ما باید به طور جد مورد توجه باشد. رئیس اتاق ایران در ادامه اظهار کرد: با چنین توان صادراتی پایینی نمی‌توان انتظار یک خیز در حجم صادرات کشور را داشت. ما نیاز به تغییر جدی داریم که خوشبختانه در برنامه‌های وزارت مربوطه این را ما می‌بینیم. تنوع در کالاهای صادراتی و تنوع در مقاصد صادراتی موضوع مهم دیگری است که باید مدنظر باشد.

وی با اشاره به شرایط اقتصادی کشور افزود: جناب آقای رئیسی شما خود به خوبی واقفید که بازگرداندن واقعی اعتماد فعالان اقتصادی موضوعی است که در تحقق برنامه‌های دولت اهمیت راهبردی دارد. این موضوع برای حرکت در میادین رقابتی اهمیت بالایی دارد. در گذشته مسائل و مشکلاتی بروز کرد که اعتماد ما و دوستان و فعالان اقتصادی از دست رفته است. با چند مثال می‌توان عمق این بی‌اعتمادی را دریافت. برای نمونه به فعالان اقتصادی گفته شد قراردادی که با ترکمنستان منعقد شده به شما این اجازه را می‌دهد که با صادرات کالا به این کشور، پول خود را از وزارت نفت دریافت کنید. بعد از سه

تا چهار سال هنوز بسیاری از صادرکنندگان موفق به دریافت پول خود از وزارت نفت نشده‌اند. مساله دیگری مقوله پایه‌های صادراتی است. در یک مقطع دولت برای اینکه رقم صادرات را افزایش دهند، به شکل غیرواقعی پایه صادراتی را تغییر دادند. موردی که مشکلات بسیاری برای صادرکنندگان ایجاد کرد. مهم‌تر از این موارد نیز، مساله ممنوعیت بعضی از اقلام صادراتی به بهانه جلوگیری از تورم و تنظیم بازار است که فشار بسیاری را به بنگاه‌های داخلی وارد می‌کند. یک فعال اقتصادی برای به دست آوردن بازاری در خارج از کشور تلاش کرده و با ایجاد برندی برای کشور و خود کسب درآمد می‌کند، ولی به یکباره با ممنوعیت روبه‌رو شده، یعنی شب می‌خوابد و صبح بیدار می‌شود و بازار خود را از دست رفته می‌بیند. چنین رویکردی اعتماد فعالان اقتصادی را دچار خدشه می‌کند.

رئیس اتاق ایران اظهار کرد: جناب آقای رئیس‌جمهور اکنون باید قبول کنیم دیگر نمی‌توان اقدامات گذشته را ادامه داد. بازگرداندن انگیزه به فعالان اقتصادی لازمه خروج از این وضعیت است. نمی‌توان زمان را به گذشته بازگرداند. باید این واقعیت را بپذیریم که امکان پذیر نیست که از همان سطحی که مشکلات کشور را به وجود آورده‌ایم، قادر باشیم آنها را رفع کنیم. لازم است از سطحی بالاتر برای رفع این مساله ورود کرد و تصمیم کارآمدتری بگیریم. بخش خصوصی صادقانه آماده است تحت هر شرایطی برای توفیق این دولت که بعد از انقلاب با سطح بی‌سابقه‌ای از مشکلات روبه‌رو است، همکاری کند. محمد لاهوتی، رئیس کنفدراسیون صادرات ایران دیگر فعال اقتصادی بود که در نشست رئیس‌جمهور با فعالان بخش صادرات به ایراد سخنرانی پرداخت. لاهوتی با اشاره به رویکرد مثبت دولت در حوزه اصلاح اقتصادی اظهار کرد: جادارد همین‌جا از شخص رئیس‌جمهور و تیم اقتصادی دولت بابت ابلاغیه اخیر معاونت اقتصادی دولت تشکر کنم. آقای فاطمی‌امین هم در حوزه استرداد مالیات ارزش افزوده مشکلی که سه سال در پی حل آن بودیم در جلسه‌ای کوتاه این موضوع حل و فصل کردند که از این اقدام کمال تشکر را دارم. این کار خوشبختانه موجب شد تا منابع عظیمی از نیازهای واحدهای تولیدی در سازمان امور مالیاتی حبس شده بود، آزاد شود. نکته مهمی که اینجا باید بابت آن تشکر کرد این بود که ابلاغیه تمام نظرات بخش خصوصی را برای اصلاح مسیر لحاظ کرد.

لاهوری در ادامه به سه مشکل کنونی بخش صادرات اشاره کرد و خطاب به رئیس‌جمهور گفت: امروز صادرات، انتخاب نیست بلکه ضرورت است. با توجه به کاهش فروش نفت و کاهش درآمدهای ارزی

پیش‌بینی وزیر صمت از تجارت

همزمان با روز ملی صادرات، وزیر صمت، معدن و تجارت از رشد صادرات محصولات دانش‌بنیان کشور در سال‌های پیش‌رو خبر داد. سیدرضا فاطمی‌امین با بیان اینکه امسال حدود ۴۰ میلیارد دلار صادرات خواهیم داشت، گفت: هرچند ترکیب این میزان صادرات نفتی نیست، اما بخشی مربوط به کالاهای نیم‌ساخته است. وی بیان کرد: سال آینده ما صادرات را حداقل به ۴۵ میلیارد دلار خواهیم رساند که تقریباً با نیاز ارزی کشور تراز است و اگر بتوانیم سال آینده ۵ میلیارد دلار دیگر به صادرات‌مان اضافه کنیم، می‌توانیم بگوییم در یک وضعیت متعادل ارزی قرار می‌گیریم، البته با این تاکید که به سمت صادرات کالاهای دانش‌بنیان و کالاهای ساخته شده برویم و کمتر مواد پایه پتروشیمی و فولاد خام صادر کنیم.

نصرت‌الله ایزدپناه از انجمن تولیدکنندگان فولاد نیز با اشاره به هزینه ۷ تا ۱۰ درصدی ارزی ناشی از مسائل تحریم و... گفت: به بهانه تنظیم بازار و محدودیت آن صادرات را ممنوع نکنید. بهتر است به جای چنین رویکرد مخربی از وضع تعرفه و عوارض صادراتی برای تنظیم بازار استفاده کرد. وی تصریح کرد: در شرایطی که کالاهای فولادی در بورس کالا عرضه شده و خریداری ندارد، چه اشکالی دارد که صادرکننده بتواند محصول خود را به خریدار خارجی عرضه کند؟

بوده که ما را به آینده امیدوار کرده است. امروز ما روحیه تغییر ابزار را نه فقط در دولت که باید در تجار مشاهده کنیم. طی سالیان اخیر ما بخش‌هایی از فعالیت اقتصادی را مثل تولید مقدس کرده‌ایم و دیگر مقولات فعالیت اقتصادی را تنزل داده‌ایم. تجارت کانون اقتصاد است و باید همپای تولید به آن بها داده شود. امروز اعتبار تجارت کاسته شده و در سیاست‌ها نیز اگر جرایم بانکی بخشیده می‌شود یا مسیر ترخیص گمرک تسهیل می‌شود یا تسهیلات پرداخت می‌شود صرفاً بخش تولید در نظر گرفته می‌شود. حتی کارت بازرگانی تولیدکنندگان ۵ ساله تمدید می‌شود، اما کارت تجار صرفاً برای یک سال تمدید می‌شود.

شما اگر میلیاردها تن تولید داشته باشید، بدون تجارت تولید در انبارها دپو می‌شود. در جهان امروز اهمیت تجارت بیش از تولید است. امروز امارات یا سنگاپور که به این سطح از درآمد و رفاه رسیده‌اند حاصل توجهی است که به تجارت نشان داده‌اند. حریری در پایان سخنانش از رئیس‌جمهور خواست تاجر را معتبر و تجارت را دارای اعتبار بدانند. وی گفت: ما سال‌هاست سالانه شعار اقتصادی تنظیم می‌کنیم، اما هیچ وزنی برای تجارت قائل نیستیم. آقای غضنفری وزیر وقت صمت، زمانی سازمان توسعه صادرات را به درستی به سازمان توسعه تجارت تغییر داد چرا که صادرات جاده یک‌طرفه نیست. باید سعی کنیم تاجر تربیت کنیم؛ تاجرانی که در خدمت کشور و توسعه تجارت خارجی باشند.

کشور، چاره‌ای جز استفاده از ارز حاصل از صادرات برای تامین نیازهای کشور وجود ندارد. متأسفانه به‌رغم کاهش ارزش پول ملی در طول سه سال گذشته، صادرات کشور نه تنها افزایش نیافت که کاهش نیز داشتیم. در همه دنیا وقتی چنین اتفاقی رخ می‌دهد پیرو آن رشد صادرات نیز رخ می‌دهد. دلیل این موضوع به سیاست‌هایی برمی‌گردد که در سال‌های گذشته پالس‌های بدی را به جامعه صادرکنندگان و فعالان اقتصادی صادر کرد. چنین سیاست‌هایی در هیچ‌جا دنیا رخ نمی‌دهد. بنابراین با هدف خروج از این وضعیت لازم است اقداماتی انجام دهیم. لاهوتی در ادامه این نشست گفت: به نظر می‌رسد باید در کوتاه‌مدت برای چند مساله اتخاذ تصمیم شود تا بتوانیم برخی از مشکلات صادرکنندگان را حل و فصل و خسارت‌های گذشته را جبران کنیم. نکته اولی که پیشنهاد می‌کنم مورد توجه قرار گیرد، بازنگری در دستورالعمل‌هایی است که در حوزه تجارت خارجی کشور اعم از صادرات یا واردات ابلاغ شده‌اند. لازم است که ببینیم کدام یک از این دستورالعمل‌ها مانع صادرات بوده و کدام یک در مسیر تجارت خارجی راهگشاست. دومین مورد که باید به آن رسیدگی شود، تشمت و تصمیم‌گیری‌های جزیرهای است که در کشور در این حوزه وجود دارد. این رویه باعث شده تا هر دستگاهی بنا به مصلحت خود نسبت به تصمیم‌گیری در حوزه صادرات و واردات اعم از ممنوعیت، محدودیت، رفع عوارض یا موارد مشابه بپردازد. تصور می‌کنم این وضعیت به تضعیف جایگاه سازمان‌های متولی تجارت نظیر توسعه تجارت برمی‌گردد که در سه سال گذشته کمترین نقش را در سیاست‌گذاری‌ها ایفا کرده ولی پیش از این به شدت تصمیمات تاثیرگذار داشت. رئیس‌کنفدراسیون صادرات ایران به عنوان نکته پایانی پیشنهاد کرده به سه مقوله توجه شود. وی افزود: اول اینکه وضع تعرفه‌های ترجیحی را با کشورهای و مقاصد صادراتی مدنظر قرار دهیم. دیگر اینکه مناطق آزاد را مدنظر داشته باشیم. همچنین باید به مساله ورود موقت کالا توجه بیشتری صورت گیرد. ما در هر سه بخش مشکلاتی داریم که خواهش می‌کنم دستور فرمایید با لحاظ نظرات بخش خصوصی، به این موارد رسیدگی شود.

مجیدرضا حریری، رئیس اتاق مشترک ایران و چین دیگر فردی بود که در این نشست به ایراد سخنرانی پرداخت. حریری با اشاره به لزوم ایجاد اعتماد به تجار و تاثیر افزایش اعتبار آنها در فضای اقتصاد برای تحول صادرات، خطاب به رئیس‌جمهور گفت: تحول از فکر شروع می‌شود ولی ابزارهایی هم نیاز دارد. خوشبختانه عملکرد وزارت صمت و سازمان توسعه تجارت در دو ماه گذشته طوری

مقامات ارشد وزارت «صمت» در نشست با نمایندگان بخش خصوصی مطرح کردند:

دو وعده ارزی به فعالان اقتصادی

رایزنی‌ها درباره طرح جدید ارزی یا همان طرح جرم‌انگاری وارد نکردن ارز حاصل از صادرات با مجلسی‌ها خبر داد. البته در این راستا، رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس نیز اعلام کرده بود که صادرکنندگان نگرانی بابت این طرح نداشته باشند؛ چراکه این طرح وجهه قانونی ندارد. محمدرضا پورابراهیمی عنوان کرده بود که صرف اعلام وصول یک طرح به منزله تصویب آن در کمیسیون‌های مربوطه یا صحن نیست؛ ضمن اینکه این طرح با قوانین مادر نیز مشکل دارد و احتمال تصویب آن به این شکل وجود ندارد. در این نشست فعالان اقتصادی درباره سیاست‌ها و استراتژی توسعه صادراتی، همچنین سیاست‌های ارزی سؤالاتی پرسیدند و البته توصیه‌هایی از جانب اعضای هیات‌نمایندگان اتاق ایران خطاب به وزیر صمت دولت سیزدهم مطرح شد. اگرچه فعالان اقتصادی از وضعیت تولید، توان مالی واحدهای تولیدی، رقابت‌ناپذیر بودن کالاهای ایرانی، هزینه‌های بالای مبادلات بین‌المللی و ... گلایه کردند، اما فاطمی‌امین اعتقاد داشت که تنها مشکل اقتصاد ایران سازوکارهایی است که به‌درستی تعریف نشده است و تحریم سهم بزرگی در وضعیت اقتصادی کشور ندارد. او همچنین با بهره‌گیری از کلیدواژه «تجارت بین‌المللی» به‌جای صادرات، عنوان کرد که قصد دارد کشور را در زنجیره تامین بین‌المللی جای دهد؛ به گونه‌ای که ایران هم در واردات، هم در صادرات و هم در واسطه‌گری، بتواند ایفای نقش کند.

این صحبت‌ها در حالی مطرح می‌شوند که نخستین حضور وزیر صمت در جمع فعالان اقتصادی با وعده این عضو کابینه دولت درباره برداشتن تعهد ارزی از سال آینده همراه بود. آنچه در این وعده سیدرضا فاطمی‌امین مستتر است، خوش‌بینی یا اطمینان او به افزایش درآمد ارزی است. او ابراز امیدواری کرد که از اوایل تابستان سال آینده به کمک فعالان اقتصادی مشکلات درآمدی ارزی برطرف شود. از صحبت‌های وزیر چنین می‌توان برداشت کرد که دولت سیزدهم برنامه جدیدی برای بازشدن گره ارزی دارد؛ یا بخشی از تحریم‌ها لغو خواهد شد، یا دسترسی به منابع جدید ارزی ایجاد شده یا مکانیزم‌های تازه‌ای برای افزایش درآمدهای ارزی طراحی شده است.

وزیر صمت در صحبت‌هایش به این نکته اشاره کرد که دلیل ایجاد تعهد ارزی در سال ۹۷، تحریم شدن کشور و کاهش درآمد ارزی بود و به دلیل عدم تعادل، دولت مجبور بود که به درآمد ارزی خود نظارت داشته باشد. او همچنین گفت که ما در دوران گذار به سر می‌بریم که به اعتقاد من این دوران بین ۶ تا ۹ ماه باید طول بکشد، بنابراین طبق برنامه‌ها سال بعد نباید دیگر تعهد ارزی داشته باشیم، در عین حال در این نشست وعده دوم را رئیس سازمان توسعه تجارت و معاون وزیر صمت داد و از به نتیجه رسیدن

فعالان اقتصادی چه گفتند؟

در این نشست، محمدحسین روشنک، عضو هیات نمایندگان اتاق ایران با بیان این مطلب که باید استراتژی توسعه صادرات در کشور مشخص شود، تاکید کرد: اگر قرار باشد صادرات را توسعه دهیم، باید بدانیم قرار است روی کدام کالاها متمرکز شویم، کدام محصولات قدرت رقابت در بازارهای صادراتی را دارند و روند صادرات چگونه است.

قبل از اینکه از صادرات سخن بگوییم، مشخص کنیم کدام یک از محصولات توان صادرات را دارند. از سویی باید مشخص شود حد و حدود سرمایه گذاری در ایران چقدر است. به عقیده او، شرایط برای سرمایه گذاری در کشور مناسب نیست. علیرضا کلاهی، رئیس کمیسیون صنایع اتاق ایران نیز بخش عمده مشکلات امروز صنایع را کاهش قدرت رقابت پذیری کالاهای تولیدی دانست و تصریح کرد: لازم است در بخش های اولویت دار، سرمایه گذاری کرده و مشوق های صادراتی را مجدداً احیا کنیم. محمدرضا انصاری، نایب رئیس اتاق ایران هم بر صادرات تاکید کرد و گفت: کمیت های با همکاری اتاق تشکیل داده و به کمک هم زمینه توسعه صادرات را مهیا کنیم. ما از بازار جهانی فاصله گرفتیم و کیفیت را از دست دادیم. شرایط را باید تغییر داد و مکانیزم لازم برای صادرات را طراحی کرد. مهدی طبیب زاده، رئیس اتاق کرمان خواستار توجه به واحدهای کوچک و متوسط شد. کمال حسینی، عضو هیات نمایندگان اتاق ایران در ادامه به چالش های موجود در بخش معدن اشاره کرد و بزرگترین استراتژی برای برون رفت از رکود و تورم حاکم را تمرکز بر تولید دانست و گفت: باید شرایط به نفع تولیدکنندگان تغییر کند. حسین سلاح ورزی، نایب رئیس اتاق ایران به آمایش صنعتی و معدنی اشاره و برای همکاری در این بخش اعلام آمادگی کرد و گفت: علاوه بر موضوع آمایش صنعتی، ساماندهی زنجیره ارزش در اقتصاد ایران باید ملاک عمل قرار گیرد. امروز پیچیدگی های اقتصادی ایران نسبت به کشورهای منطقه بالاست و بدین ترتیب مزیت های رقابتی را از دست داده ایم. تا آنجا که نتوانستیم از به تعادل رسیدن بهای ارز به نفع صادرات خود بهره ببریم. امروز رشد بهره وری نزدیک به صفر است تا آنجا که قرار بود طبق برنامه های توسعه به سطح بالایی از بهره وری دست پیدا کنیم. کیوان کاشفی، عضو هیات رئیسه اتاق ایران نیز گفت: بخش خصوصی پرسش مشخصی که از وزیر صنعت، معدن و تجارت دارد این است که سیاست های دولت در حوزه ارزی مشخص شود؛ شیوه سیاست گذاری در حوزه ارزی چیست و آیا سیاست های گذشته ادامه خواهد یافت یا تغییراتی صورت می گیرد؟ او درباره سامانه جامع تجارت هم گفت که این سامانه که مسیر تجارت کشور را مشخص می کند، چابک نیست و بسیاری از معضلات را به حوزه تجارت اضافه کرده و موفقیتی چندانی هم نداشته است. از طرفی بعد از ۵۰ سال، زیننده بخش خصوصی نیست که مجوز صدور کارت بازرگانی در اختیار اتاق ایران نباشد. امیدواریم وزیر صنعت، معدن و تجارت در این حوزه تصمیم قاطع بگیرد.

فرصت های پیمان شانگهای

غلامحسین شافعی در این نشست به فرصت های موجود در سازمان شانگهای اشاره کرد و گفت: ایران پس از ۱۵ سال کوشش بالاخره به این سازمان راه یافت. نکته قابل تامل در این خصوص آن است که در حوزه اقتصادی تمام اعضای سازمان همکاری شانگهای در سازمان تجارت جهانی عضویت دارند و نظام های بین المللی را پذیرفته اند. چالش اصلی ایران برای بهره گیری از فرصت های اقتصادی ناشی از عضویت در این نهاد، وضعیت پیچیده روابط این کشورها با هسته اقتصادی، سیاسی و بین المللی است، ایران تحت شدیدترین نظام تحریم تاریخی قرار گرفته است. نظام های بین المللی تقریباً برای آن بسته شده و مشخص نیست که آیا اراده ای جدی برای الحاق به سازمان تجارت

جهانی هم وجود دارد یا خیر؟ از سوی دیگر وضعیت پرونده هسته ای ایران هنوز مهم است. برای بهره گیری از فرصت الحاق به سازمان همکاری های شانگهای باید راهبردهای کشور در حوزه های فوق به روشنی توسط دولت تعیین شود. او گفت: اگر روابط نرمال ایران با اقتصاد جهانی به طور نسبی احیا شود، ایران با توجه به موقعیت ژئواکونومیک خود می تواند نقش یک حلقه وصل را بین چهار اقتصاد کلیدی در اوراسیا، در قالب ایده کریدور شمال- جنوب ایفا کند. این ایده نمایانگر پتانسیل نقش آفرینی ایران به عنوان حلقه وصل روسیه و هند و به عنوان دو اقتصاد بزرگ اوراسیایی و حلقه وصل جنوب شرقی آسیا و شمال اروپاست. اجرایی شدن کریدور شمال و جنوب و افزایش ظرفیت آن می تواند در کوتاه مدت در کانون دیپلماسی اقتصاد ایران در سازمان همکاری شانگهای قرار گیرد. ایران می تواند با بهره گیری از منابع مالی این سازمان زمینه را برای اجرای کامل این کریدور فراهم آورد. شافعی افزود: علاوه بر پیشبرد کریدور شمال جنوب در سازمان همکاری های شانگهای، پیوند زدن کشور با دو طرح کلان دیگر در اوراسیا یعنی اتحادیه اقتصادی اوراسیا و ابتکار کمربند- راه چین را نیز می توان در قالب این سازمان پیگیری کرد. این پیمان فرصتی است که ایران از مسیر سازمان همکاری های شانگهای و گفت و گوی موثر با چین می تواند این کریدور را اجرایی کند. همچنین از آنجا که همکاری در حوزه بانکی این سازمان بسیار پیچیده تر از حوزه های دیگر است، ایران نیازمند دسترسی به اسناد همکاری های بانکی و جزئیات آن است تا زمینه برای تصمیم گیری در مورد و نحوه و میزان مشارکت در این حوزه فراهم آید. به گفته شافعی، اقتصادهای عضو این سازمان دولت محورند و دولت بازیر مسلط در این اقتصادها محسوب می شود ولی شورای فعالان اقتصادی یا شورای کسب و کارهای این نهاد از ظرفیت و نظر بخش خصوصی استفاده می کنند. ارائه ایده ها و تدوین طرح ها برای تصویب در شورای سران واجد اهمیت است که بر عهده فعالان اقتصادی است. عضویت اتاق ایران در این شورا و ایفای نقش فعال در ارائه ایده ها و طرح ها می تواند در راستای پیشبرد منافع بخش خصوصی موثر واقع شود. رئیس اتاق ایران همچنین عنوان کرد: کلپ انرژی این سازمان هنوز فعالیت چندانی نداشته است اما به عنوان یک مکانیزم در راستای منافع ایران قرار دارد. نقش فعال ایران در این کلپ و کوشش برای اجرایی کردن مصوبات آن می تواند بخشی از اولویت های

تنها در تکرار واحدها ببینیم و به مفهوم و عملکرد جهانی آن فکر نکنیم. او همچنین عنوان کرد: عملکرد نظام اداری قابل اندازه گیری نیست و متاسفانه در چنین وضعیتی پاسخگویی یا وجود ندارد یا بسیار ضعیف است. همواره این سوال مطرح است که تصمیمات اشتباه صورت گرفته را چه کسی پاسخگو است؟ این بسیار دردناک است که تصور شود مقصران اصلی پشت دیوار امنیت نشسته باشند. شافعی خطاب به وزیر گفت: شما قبلاً از دغدغهای صحبت کردهاید که بسیار مهم است و حرف دل بخش خصوصی است؛ ما چه چیزی صادر می کنیم و آیا صادرات ما مزیت دارد؟ ما باید به سمت صادرات دانش بنیان حرکت کنیم. بازار عراق و افغانستان و بازار آسیای میانه را ما کشف نکرده ایم؛ این نتیجه شرایط بوده و ما هنری در این زمینه نداشته ایم. بادآورده را باد می برد. باید مزیت های صادراتی و کشف و حفظ بازار رقابتی دغدغه اصلی دولت باشد.

اقتصاد ایران را از وابستگی به دلار آزاد می کنیم

فاطمی امین، وزیر صمت دولت سیزدهم پس از استماع سخنان نمایندگان بخش خصوصی به برنامه این وزارتخانه برای اعزام رایزنان بازرگانی اشاره کرد و گفت: برای سال بعد ۶۰ رایزن و برای سال ۱۴۰۲، ۱۲۰ رایزن بازرگانی به کشورهای مختلف اعزام خواهیم کرد. همچنین کارها برای تمدید موافقتنامه اتحادیه اوراسیا شروع شده و ما به دنبال دائمی کردن عضویت ایران در این اتحادیه هستیم. وزیر صمت درباره تجارت بین المللی گفت: من معتقد هستم که باید به جای صادرات از تجارت بین المللی سخن بگوییم؛ ما باید در جای مناسب در زنجیره تامین بین المللی قرار بگیریم. چه اشکالی دارد که برنج را از پاکستان به عراق صادر کنیم یا لوازم خانگی را از یک کشور به کشورهای عربی یا در اروپا واحد تجهیزات پزشکی داشته باشیم. افق ما باید توسعه تجارت بین المللی باشد؛ این هم واردات است و هم صادرات و هم واسطه گری. وزیر صمت با اشاره به موضوع تامین مالی هم گفت: اشتباه است که منابع صندوق توسعه ملی برای سرمایه گذاری در ایران استفاده شود. بهترین کاربرد منابع صندوق برای فاینانس خارجی ها و اعتبار خریدار به خارجی هاست. اگر از قبل این سیاست را اجرا می کردیم دچار بدبختی الان نمی شدیم. ۱۰ سال پیش که نرخ دلار ۳ هزار تومان بود منابع صندوق صرف صادرات شد که این صادرات بنا به ادعای خود فرد بود. به دلیل اینکه نرخ دلار از سه هزار تومان جهش قابل توجهی یافت به خاطر عدم اجرای به موقع طرح های صادراتی، چالش ایجاد شد. او گفت: از طرف دیگر ما دچار پیچیدگی اقتصادی هستیم. صرف صادرات کالا کار مهمی نیست، بلکه ما باید زیرساخت ها را فراهم کنیم تا قید و بندهای صادرات برداشته شود، در همین رابطه دو هفته پیش دولت مصوبه ای برای تسهیل صادرات ابلاغ کرد. فاطمی امین گفت: ما در دوران گذار به سر می بریم که به اعتقاد من این دوران بین ۶ تا ۹ ماه باید طول می کشد. بنابراین طبق برنامه ها سال بعد نباید دیگر تعهد ارزی داشته باشیم. وزیر صمت با اشاره به عدم ایفای تعهدات ارزی گفت: از سال ۹۷ که ما تحریم شدیم بخش عمده ای از درآمد نفتی ما دچار مشکل شد؛ یعنی منابع ارزی کشور کاهش یافت

دیپلماسی اقتصادی در ایران باشد. شافعی در بخش دیگری از سخنان خود به معضل اصلی اقتصاد به نام ابرتورم در بخش تولید و مصرف اشاره کرد و گفت که این موضوع، فعالان اقتصادی را با محدودیت های جدی مواجه کرده است. او خطاب به فاطمی امین گفت: جناب آقای وزیر تا زمانی که تورم تولیدکننده به نحو بایسته ای کنترل نشود، نمی توان تورم مصرف کننده را مدیریت کرد و عدم توجه به این نکته کلیدی، هزینه های جبران ناپذیری را برای حاکمیت به همراه خواهد داشت. رئیس اتاق ایران ادامه داد: دولت های گذشته به جای اتخاذ یک رویکرد علمی برای ریشه یابی تورم، با برخوردهای تعزیراتی و شبه امنیتی برای کنترل قیمت ها تلاش داشته اند، این در حالی است که تا زمانی که ریشه های اصلی تورم خشکانده نشود، این اقدامات اثربخش نخواهد بود و تولیدکننده و صنعتگر را از فعالیت در بخش مولد فراری می دهد. او

همچنین گفت: انتظار فعالان بخش خصوصی در دولت جدید آن است که هزینه های مبادله که به اشکال مختلف به این بخش تحمیل می شود، کاهش یابد. هم اکنون فشارهای مختلفی که به بخش تولید وارد می شود، باعث شده قیمت ها، قیمت های رقابتی نباشد و سرمایه در گردش تولیدکنندگان ما را نیز با محدودیت های جدی مواجه کند.

جلوگیری از تصمیمات غیر کارشناسی و بدون مشورت با اهل فن و بخش خصوصی ممانعت از تصمیمات خلق الساعه و یک شبه و تسهیل در امور تولید در راستای کاهش هزینه های مبادله از راهکارهایی است که بخش خصوصی انتظار دارد در این دولت مورد توجه قرار گیرد. به گفته او، اغتشاش فکری در حوزه تصمیم گیری درباره امور فعالان بخش خصوصی، اثرات خود را روی قیمت ها نشان خواهد داد. طرح جرم انگاری وارد نکردن ارز حاصل از صادرات، طرح مجلس برای نحوه بازگشت ارز حاصل از صادرات است؛ یعنی طرح مجلس برای نحوه بازگشت ارز صادراتی با رویکرد دولت جدید در این خصوص ۱۸۰ درجه تفاوت دارد و این ناهماهنگی میان دولت و مجلس و تداوم نگاه تهدیدآمیز به صادرکنندگان در بدنه حاکمیت، باعث خواهد شد که تولیدکنندگان و صادرکنندگان علاوه بر اینکه دچار سردرگمی شوند، از فعالیت خود منصرف و سرمایه خود را وارد حوزه غیرمولد کنند.

شافعی همچنین به عدم رشد توسعه تکنولوژی در ایران اشاره کرد و گفت: در بسیاری موارد ما توانایی تولید محصولات و خدماتی را داریم که اقتصاد جهانی در حال دورریختن یا بهینه کردن آن هستند. از این رو قدرت رقابتی کشور در محصولات به شدت در حال کاهش است. ما مدام به جای آنکه به مفهوم توسعه بپردازیم، خواهان رشد تعداد واحدهای تولیدی بدون آنکه سرانجامی برای آنها متصور باشیم، هستیم. با رشد تقلیدی محصولات مشابه با این شیوه نمی توان مشکل تولید و اشتغال را برطرف کرد. باید جامعه صنعتی وارد پذیرش الگوهای جدید فکری و تولیدی شود و نباید تعریف رقابت را

تطابق نسبی داشته باشند که این مساله با عرضه‌های تلفیقی انجام خواهد شد. فاطمی‌امین گفت: تا پایان سال سامانه جامع تجارت، سامانه مجوزها، قواعدها و... نهایی خواهد شد. همچنین تا پایان امسال برای تمام استان‌ها یک نقشه‌راه صنعت، معدن و تجارت تدوین خواهیم کرد که در آن وضعیت مشکلات، اشتغال، پروژه، سرمایه‌گذاری و... مطابق با ظرفیت هر استان تعریف خواهد شد. وزیر صنعت، معدن و تجارت گفت: وظیفه ما این است که به‌جایی برسیم فعالان اقتصادی به‌جز بحث بازاریابی دغدغه نداشته باشند. باید سال آینده به‌جایی برویم که سال ۹۷ بوده‌ایم، یعنی باید به قبل از تحریم‌ها برگشت. رئیس کل سازمان توسعه تجارت نیز در این نشست با بیان اینکه اولویت‌های صادراتی کشور در قالب یک نقشه‌راه تعیین شده است، گفت: نقشه‌راه توسعه صادرات کشور با در نظر گرفتن اولویت‌های کالایی، چالش‌ها، الزامات و کشورهای هدف نهایی شده که به‌زودی ابلاغ خواهد شد. علیرضا پیمان‌پاک افزود: ما به‌عنوان دولت پشتیبانی‌های لازم را به‌ویژه در حوزه زیرساخت‌ها برای اجرای کامل نقشه انجام خواهیم داد. او با بیان اینکه در حوزه حمل و نقل دریایی، ۶ خط کشتیرانی راه‌اندازی خواهیم کرد، گفت: مسیر جدید ترانزیت به‌ارمنستان را با کمک تجار کشورمان فعال کرده‌ایم و در آستارا کار گروه و کمیته ویژه برای توسعه صادرات تشکیل دادیم. معاون وزیر صمت با بیان اینکه حل مسائل مالی توسعه صادرات را در دستور کار داریم، اضافه کرد: کد سوئیفت را در روسیه فعال کردیم و در ونزوئلا نیز این کد فعال خواهد شد. پیمان‌پاک با بیان اینکه اصلاح ساختار سازمان توسعه تجارت را در دستور کار داریم، بیان کرد: آیین‌نامه انتخاب رایزن‌ها را اصلاح کرده و شبکه رایزن‌ها را با بخش خصوصی و کارندهای محلی فعال خواهیم کرد. همچنین ساختار صندوق توسعه تجارت را نیز اصلاح خواهیم کرد و قراردادهای پویا برای صندوق بسته خواهد شد. او به رایزنی با نمایندگان مجلس درباره طرح جدید ارزی هم اشاره کرد و گفت: خوشبختانه رایزنی‌ها جواب داد و توانستیم دیدگاه‌های موجود در مجلس را نسبت به موضوع ارز تغییر دهیم.

اما مصارف ارزی باقی ماند؛ همین مساله موجب شد که ما بر تعهدات ارزی متمرکز شویم و اقتصاد ایران دچار پیچیدگی شود. او یادآور شد: دوران گذار باید حداکثر یک ساله تمام می‌شد اما ۳/۵ سال طول کشیده است، از اوایل تابستان سال آینده دیگر نباید تعهد ارزی داشته باشیم. از سال آینده به‌اندازه‌ای درآمد ارزی خواهیم داشت که نیاز ارزی کشور تامین شود و دیگر صادرکننده دچار مشکل برای رفع تعهد ارزی نشود. فاطمی‌امین افزود: امیدواریم سال آینده با کمک شما از اوایل تابستان مشکلی در درآمد ارزی نداشته باشیم. او همچنین درباره تحریم‌ها گفت: کشور تحریم است و من این موضوع را قبول دارم اما به نظر عدم تعریف سازوکارهای دقیق برای اقتصاد کشور تاثیر بیشتری از تحریم داشته است. تحریم‌ها قابلیت خنثی‌سازی دارند. وزیر صمت با اشاره به پیش‌بینی پذیر بودن و ثبات بازار گفت: برای رشد اقتصادی و دستیابی به پیشرفت و توسعه در کشور مشکل فنی و فناوری نداریم و ممکن است این مشکلات به صورت موردی باشد. همچنین معتقدم مشکل تامین مالی هم نداریم. ما کل منابع و مصارف چهار سال آینده برای دستیابی به رشد اقتصادی را احصا کرده‌ایم که در همین رابطه وضعیت سرمایه در گردش، سرمایه ثابت، صادرات و... مشخص شده است و احصا شده که این منابع در کشور وجود دارد. برای سال آینده رشد ۱۲ درصد و برای سال ۱۴۰۲ رشد ۱۰ درصدی را پیش‌بینی کرده‌ایم. مشکل در سازوکارهایی است که به‌درستی برقرار نمی‌شود. فاطمی‌امین تصریح کرد: ما همچنین به دنبال خارج کردن اقتصاد ایران از دلاری بودن هستیم. در حال حاضر ۳۰ درصد از قطعات خودرو وارد می‌شود و طبیعی است که این قطعات مطابق قیمت دلار نرخ‌گذاری شوند، منتها ۴۰ درصد قیمت نهایی خودرو وابسته به محصولات است که در داخل ایران تولید می‌شوند؛ اما این محصولات نیز از قیمت دلار تبعیت می‌کنند، همین مساله موجب می‌شود قیمت خودرو با قیمت دلار دچار نوسان شود که ما این رابطه را قطع خواهیم کرد. وزیر صمت در ادامه گفت: در تولید برخی محصولات کسری داریم که این کسری از طریق واردات جبران می‌شود، منتها باید این محصولات نیز با قیمت‌های داخلی

وزیر اقتصاد جزئیات طرح دولت برای تولید و تورم را تشریح کرد

نقشه دولت برای رونق غیر تورمی

دارد قرار است از راه‌های دیگری به غیر از هزینه‌های مشخص شده درون بودجه، صنایع پیش‌ران را مورد حمایت قرار دهد. به عبارت دیگر، دولت قصد دارد بدون اینکه هزینه‌های خود را بالا ببرد بخشی از اقتصاد را مورد حمایت مالی قرار دهد.

سیاست‌های دولت در زمینه مهار تورم

خاندوزی برنامه دولت برای مهار تورم را هم بر مبنای تدابیر پولی و اعتباری و بودجه‌ای با محوریت بانک مرکزی و سازمان برنامه و بودجه کشور توصیف کرد و افزود: تدابیر بودجه‌ای و به کارگیری ابزارهای پولی از جمله کنترل ترازنامه بانک‌ها به طور ماهانه، کنترل نرخ بازار بین بانکی و عملیات بازار باز از جمله این برنامه‌ها خواهد بود. وزیر اقتصاد ابزارهای کاهش ناترازی بودجه را هم شامل کاهش فرار مالیاتی، کنترل مخارج و هزینه‌های دولت، فروش اموال مازاد دستگاه‌های دولتی و مولدسازی دارایی‌ها در ماه‌های پایانی امسال و سال آینده عنوان کرد. او همچنین از برنامه دولت برای کاهش ناترازی‌های ارزی کشور با هدف مدیریت نوسانات ارزی خبر داد. سخنگوی اقتصادی دولت با اشاره به اینکه رئیس‌جمهور در این جلسه بر پیگیری این برنامه از سوی وزارت اقتصاد و بانک مرکزی و سازمان برنامه و بودجه تصریح کرده است افزود: با تاکید آقای رئیس‌جمهور سیاست قطعی اقتصادی در ماه‌های آینده افزایش رشد اقتصادی، تسهیل محیط کسب و کار، ثبات بخشی به اقتصاد و مهار تورم خواهد بود. امیدواریم با پیگیری این سیاست‌ها در ماه‌های آینده شاهد به ثمر نشستن آنها باشیم.

لزوم توجه به رفع موانع

قواعد و قوانینی که توسط وزیر اقتصاد بیان شده، در خصوص کسری بودجه و تسهیل محیط کسب و کار از گذشته نیز وجود داشته اما هیچ‌گاه توفیق چندانی نداشته است. مهم این است که مانع عدم انجام موفق این پروژه‌ها و برنامه‌ها را شناسایی کنیم و سعی در رفع آنها داشته باشیم. اگر این موانع شناسایی نشود، نمی‌توان امیدوار بود که توفیقی در این زمینه‌ها حاصل شود. به عنوان مثال بسیاری از اصلاحات اقتصادی از جمله رفع ناترازی‌های بانکی و رفع ناترازی بودجه نیاز به هزینه سیاسی زیادی دارد و دولت مجبور است برای اصلاحات در این زمینه، این هزینه‌های سیاسی را بپردازد، در غیر این صورت انجام اصلاحات غیرممکن خواهد بود. بحث اصلی در این زمینه این است که در شرایط موجود با توجه به اینکه بستری قانونی در این زمینه وجود دارد، باید با توجه به شرایط و بستر موجود مشخص شود که راه حل مسائل و موانع امروز مشکلات چیست و چگونه می‌توان بر آنها فائق آمد.

اینکه دولت سیزدهم در یکی از پایین‌ترین درآمدهای سرانه مردم ایران بر سر کار آمد، بنا شد از طریق دو دسته اقدامات به افزایش تولید و سهولت محیط کسب و کار کمک شود. ابتدا کاهش اصطکاک‌های تولید و کسب و کار از طریق ثبت‌محور شدن حدود یک‌سوم فعالیت‌های کسب و کار، تامین مالی زنجیره‌ای برای کسب و کارها و افزایش مالیات بر سوداگری همزمان با کاهش نرخ مالیات بر تولید در دستور کار قرار گرفته است. در اینجا، خاندوزی نگفته که دقیقاً دولت رشد اقتصادی چند درصدی را مدنظر قرار داده است. معمولاً دولت‌ها حین اعلام برنامه‌های کوتاه‌مدت اقتصادی، هدف کمی خود را نیز اعلام می‌کنند تا متخصصان اقتصادی بتوانند میزان تطابق برنامه‌ها با اهداف را مشخص کرده و معلوم کنند که آیا این برنامه‌ها اهداف مورد نظر را میسر می‌کنند یا خیر. با این همه دولت در روزهای گذشته اعلام کرده که رشد اقتصادی ۸ درصد را برنامه‌ریزی کرده اما مشخص نشده که چگونه می‌توان در شرایط موجود تورمی و رشد سرمایه در کشور به هدف رشد اقتصادی رسید.

خاندوزی درباره دسته دوم سیاست‌های مدنظر اقتصادی دولت افزود: «توجه جدی و حمایت از پروژه‌های پیش‌ران، برنامه دوم نقشه راه اقتصادی دولت است. پروژه‌های پیش‌ران، پروژه‌هایی هستند که پیوندهای متعدد و ارزآوری و اشتغال‌زایی وسیعی خواهند داشت. سخنگوی اقتصادی دولت از تدوین سه راهکار برای تامین مالی پروژه‌های پیش‌ران خبر داد و آنها را اینگونه بیان کرد: «اولاً مشارکت شرکای خارجی با تکیه بر کشورهای دوست و همسایه، ثانیاً از طریق انتشار سهام پروژه و صندوق پروژه‌هایی که در داخل کشور ایجاد خواهد شد و ثالثاً از طریق هدایت اعتبار و استفاده از ظرفیت هلدینگ‌های زیرمجموعه بانک‌ها و شرکت‌های بزرگ دولتی و عمومی اقتصاد.» با توجه به این سخنان به نظر می‌رسد دولت با توجه به کسری بودجه‌ای که

احسان خاندوزی برنامه دولت برای ایجاد یک رونق غیر تورمی در دو سال آینده را تشریح کرد. وزیر اقتصاد، راهکار عبور از تورم را تحول در سه حوزه سیاست پولی، سیاست ارزی و سیاست‌های بودجه‌ای دانست. برنامه دولت برای تسهیل کسب و کار، ابتدا کاهش اصطکاک‌های تولیدکنندگان، تامین مالی زنجیره‌ای برای آنها و افزایش مالیات بر سوداگری خواهد بود.

احسان خاندوزی طی سخنانی برنامه اقتصادی دولت برای رشد غیر تورمی را ارائه کرد. بنابر سخنان خاندوزی، سیاست قطعی دولت، تمرکز ویژه بر افزایش رشد اقتصادی در ماه‌ها و سال‌های آینده و مهار تورم است. برای مهار تورم در سه حوزه سیاست پولی، سیاست ارزی و سیاست‌های بودجه‌ای باید اقدام کرد. مهار نوسانات ارزی، کاهش فشار بر منابع ارزی، کنترل سریع رشد ترازنامه بانک‌ها در حد ۲ درصد، مدیریت نرخ در بازار بین بانکی، کنترل رشد مخارج دولت در حد یک‌سوم تورم انتظاری، همه از مجموعه اقدامات دولت برای مهار تورم خواهد بود.

«تبتی کردن ۳۰ درصد مجوزهای کسب و کار»، «اعتبار انحصاری اسناد رسمی و تقویت حقوق مالکانه»، «بالا بردن هزینه تغییر مکرر مقررات و هزینه لغو تعهدات دستگاه‌های حاکمیتی» و «مالیات‌ستانی از فعالیت‌های سوداگرانه و سودهای نامولد» از جمله اقدامات دولت جدید برای رشد اقتصادی خواهد بود. همچنین دولت در دو زمینه تسهیل در فضای کسب و کار و حمایت از صنایع پیش‌ران نیز وظایفی خواهد داشت. به گفته او سه راهکار دولت برای حمایت از صنایع پیش‌ران به این ترتیب خواهد بود: اولاً مشارکت شرکای خارجی با تکیه بر کشورهای دوست و همسایه، ثانیاً از طریق انتشار سهام پروژه و صندوق پروژه‌هایی که در داخل کشور ایجاد خواهد شد و ثالثاً از طریق هدایت اعتبار و استفاده از ظرفیت هلدینگ‌های زیرمجموعه بانک‌ها و شرکت‌های بزرگ دولتی و عمومی اقتصاد. احسان خاندوزی درباره جزئیات نشست ستاد اقتصادی دولت که سه‌شنبه شب برگزار شد، گفت: در جلسه ستاد اقتصادی دولت، کلیات نقشه راه وزارت امور اقتصادی و دارایی در حوزه رشد آفرینی و افزایش تولید از یک سو و همچنین مهار تورم از سوی دیگر مورد بررسی و تایید قرار گرفت.

حمایت از تولید و صنایع پیش‌ران

وزیر اقتصاد با اشاره به شرایط ناگوار اقتصادی که از دولت قبل به دولت سیزدهم تحمیل شده، افزود: «با توجه به

تحولات معدنکاری در راستای پیاده سازی HSE هوشمند

امید اصغرک - مدیر موسسه یونیدرو و سرپرست آزمایشگاه شبیه سازی و پردازش داده دانشگاه تهران

معدن کاری از عناصر اصلی در اقتصاد جهانی است. به زودی وابستگی به صنایع معدنی نه تنها برای تامین سوخت آشکار خواهد شد بلکه این وابستگی، خود را در قالب نیاز برای تامین تمامی کالاها نمایان خواهد ساخت و این موضوع حجم عملیات های معدنکاری را چندبرابر خواهد کرد. عملیات های معدنی همیشه با ریسک های متعدد مالی و جانی همراه بوده است، به طوری که از نظر تاریخی استخراج معدن، به ویژه معدن زیرزمینی، یکی از پرریسک ترین فعالیت ها از نظر سلامتی نیروی کار است. گسترش فعالیت های معدنی باعث افزایش ریسک ها خواهد شد، در نتیجه مدیریت و کنترل بخش های مختلف معدنکاری نیازمند ابزارهای نوین است تا بتواند با کاهش هزینه ها و ریسک ها بهره وری را افزایش دهد.

امروزه صنایع معدنی به سمت رصد لحظه ای کارگران و تجهیزات، ترغیب شده اند و به کمک جذب شرکای فعال در این زمینه به نصب و کارگذاری وسایل به منظور اتصال تجهیزات به یکدیگر اقدام کرده اند. در حال حاضر، فرآیند خودکارسازی معدن شتاب گرفته و با توجه به پروژه های در دست اقدام تا سال ۲۰۲۵ انتظار می رود که ۲۵ درصد معدن خود را با عملیات خودکارسازی تطبیق دهند. در حال حاضر، ظرفیت هایی موجود است که به کمک آنها می توان به پیشرفت قابل توجهی در این زمینه دست یافت و از سوی دیگر درنگ در امر هوشمندسازی معدن باعث عقب افتادگی معدن خواهد شد و این مهم موجب از دست دادن بازارهای جهانی می شود.

پیش بینی می شود که تمایل معدن بزرگ برای معدنکاری دیجیتال بیشتر از معدن کوچک مقیاس باشد، چراکه تغییرات اندک در نحوه مدیریت تجهیزات و نیروی انسانی معدن بزرگ مقیاس، باعث بهبود زود هنگام و قابل لمس در بهره وری مجموعه خواهد شد. این افزایش بهره وری حاصل کاهش هزینه ها، کاهش ریسک ها و افزایش محصول خواهد بود. معدن کاری از نظر پیچیدگی در گروه سیستم های بسیار پیچیده قرار دارد و بنابراین معدن کاری دیجیتال با جمع آوری و آنالیز نحوه عملکرد ماشین آلات و پرسنل به صورت دقیق و در مکان مشخص در مدت زمان

طولانی، انجام چند کار به صورت همزمان، جلوگیری از موازی کاری و اتلاف وقت و سرمایه، تیم مدیریتی را قادر به بهینه سازی فرآیندها خواهد کرد.

عمده سیستم های اجرایی در یک معدن دیجیتال شده مبتنی بر فناوری های اینترنت اشیا، مانیتورینگ هوشمند، هوش مصنوعی، کلان داده و پردازش ابری هستند. بهره گیری از مجموع این موارد باعث نظارت دقیق بر تمامی فضای معدن، کنترل تمامی ماشین آلات و تجهیزات، ردیابی و کنترل افراد حاضر در محیط معدن خواهد شد که با استفاده از این موارد می توان خطاها را شناسایی و تهدیدهای بالقوه را به طور دقیق پیش بینی کرد که این امر برای کارکرد ایمن تر و کارآمدتر تجهیزات و نیروی انسانی شاغل در معدن از اهمیت بسیار زیادی برخوردار است.

فرصت های به روزرسانی و نصب تجهیزات مرتبط با هوشمندسازی در معدن روباز، به دلیل دسترسی به ساختارهای ارتباطی نظیر GPS بیشتر است و به دلیل شیفت های طولانی تر در معدن کاری سطحی، شرایط نصب و استفاده از سنسورها نیز مهیا است. این کار در معدن زیرزمینی و به ویژه معدن زغال سنگ به دلیل کاهش نفوذ سیگنال های ارتباطی و امکان وجود گازهای انفجاری که استفاده از تجهیزات الکترونیکی را محدود خواهد کرد، کمی پیچیده تر خواهد بود و به تجهیزات ویژه ای نیاز خواهد داشت.

نکته قابل توجه در امر دیجیتال سازی فعالیت های معدنی این است که، اجرای پلت فرم های دیجیتال سازی معدن یک فرآیند زمان بر و چندمرحله ای خواهد بود. مرحله اول شناخت کامل فرآیند معدنکاری دیجیتال است که تمامی افراد شاغل در یک مجموعه معدنی از مدیر مجموعه تا کارگران باید با آن آشنایی کامل را پیدا کنند. مرحله دوم شناسایی چالش است. باید به این موضوع توجه داشت که نمی توان یک معدن را طی مدت زمان کوتاه به طور کامل با فرآیندهای دیجیتال راهبری کرد، چراکه انجام این کار بسیار زمان بر و پرهزینه خواهد بود و در اکثر موارد توجیه اقتصادی نخواهد داشت. از این رو، شناسایی چالش های

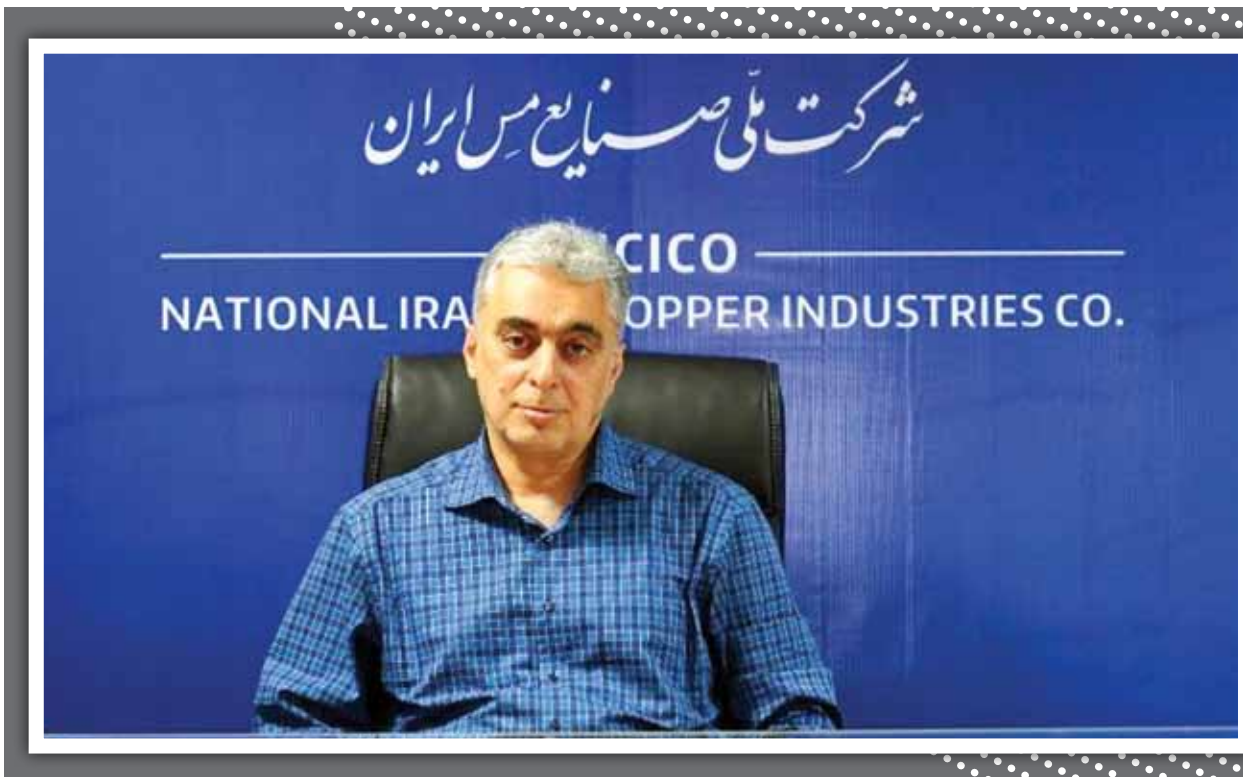
موجود در معدن که می توان با معدنکاری دیجیتال آن را مدیریت و رفع کرد، یکی از گام های مهم است. در مرحله سوم باید به شناسایی امکانات و زیرساخت های موجود پرداخته شود و در مرحله چهارم زیرساخت های موجود بر اساس طرح پیش رو تکمیل یا بازسازی خواهند شد. در مرحله پنجم ابزار، تجهیزات و سنسورها متناسب با هدف پروژه خریداری و نصب می شوند و پس از آن داده های ارسالی مورد تجزیه و تحلیل قرار خواهند گرفت. در مرحله ششم چرخه فرآیند دیجیتال سازی معدن با تصمیم گیری بر اساس تحلیل های مرحله قبل تکمیل خواهد شد.

معدنکاری دیجیتال می تواند با اهداف مختلفی همچون رهگیری ماشین آلات و تجهیزات و کنترل شرایط کارکرد آنها جهت جلوگیری از توقف، رهگیری و کنترل علائم حیاتی افراد شاغل در معدن به منظور به حداقل رساندن تلفات جانی، پایش و مانیتورینگ فضاهای با ریسک بالا، کاهش مصرف انرژی، پایش پیوسته کیفیت بار ورودی و خروجی کارخانه، جلوگیری از رخ دادن حوادث مانند انفجار، کنترل حرکت توده سنگ جهت جلوگیری از ریزش و... انجام شود. ایمنی یکی از مهم ترین موضوعات مورد توجه صنعت معدن است. بر اساس گزارش ها در سال های ۲۰۰۸ تا ۲۰۱۸ حدود ۴۰۰ نفر جان خود را در اثر حوادث ناشی از عملیات معدنکاری در ایالات متحده آمریکا از دست داده اند. کارشناسان معتقدند که تلفات جانی به طور قابل توجهی در سال های اخیر کاهش یافته است، اما این آمار همچنان بالاست. تخمین ها حاکی از آن است که حوادث معدنی در دنیا سالانه جان حدود ۱۲ هزار نفر را می گیرد. بروز اینگونه حوادث در معدن علاوه بر اثرات سوء عاطفی، اجتماعی و افزایش هزینه های مالی باعث می شود کارگران معدن را ترک کنند و استخدام نیروهای جدید را دشوارتر می کند. شرکت های معدنی به منظور کاهش هزینه های جانی و مالی باید بهداشت و ایمنی کارگران را بسیار جدی بگیرند و فناوری و ابزارهای لازم برای این کار را در اختیار آنها قرار دهند. صدمات ناشی از سقوط تجهیزات و ماشین آلات، انفجار ناشی از گازهای محبوس در کانسار، شکستن سدهای باطله، محبوس شدن کارگران زیر آوار، مسمومیت در اثر گازهای سمی مانند متان و مونوکسید کربن در تونل ها از جمله تهدیدهایی هستند که ریسک عملیات معدنکاری را افزایش می دهند.

با استفاده از روش های معدنکاری دیجیتال می توان از وقوع اینگونه حوادث تا حد بسیار زیادی جلوگیری کرد و صدمات ناشی از آنها را به حداقل ممکن رساند. همان طور که شرح داده شد، معدنکاری دیجیتال متشکل از مجموعه ای از اقدامات است که باید با شناخت کافی و به صورت هدفمند اجرا شوند تا نتیجه مطلوب را به همراه داشته باشند، در غیر این صورت اجرای یک طرح دیجیتال سازی با شکست مواجه خواهد شد و هزینه زیادی به همراه خواهد داشت. از این رو قصد داریم تا در سلسله مقالاتی به معرفی بخش های مختلف معدنکاری دیجیتال بپردازیم. در آینده به معرفی کامل مراحل اجرای یک طرح دیجیتال سازی و اهداف مختلف آن خواهیم پرداخت و امکانات مختلف موجود در دنیا را معرفی و بررسی خواهیم کرد.

کارنامه شش ماهه «فملی» از سوی مدیر عامل منتشر شد:

کشف ذخایر عظیم مس

است که برنامه شرکت ۲۶ میلیون و ۷۴۵ هزار تن بوده است. مدیرعامل شرکت مس همچنین کنسالتی تولیدی حاصل از ارسال سنگ سولفوری به کارخانجات تغلیظ در هر سه مجتمع را در مجموع ۶۰۶ هزار و ۴۰۷ تن برشمرد که نسبت به برنامه ۵۸۶ هزار و ۶۰۱ تنی؛ ۳ درصد رشد داشته است. وی خاطرنشان کرد: شرکت مس طی این بازه زمانی با تولید ۳۹۷۶ تن مولیبدن رشد ۱۱۴ درصدی را نسبت به برنامه قم زد. مدیرعامل شرکت مس عملکرد این شرکت را در بخش آند تولیدی ۱۷۸ هزار و ۷۸۲ تن عنوان کرد که نسبت به برنامه ۱۶۹ هزار و ۶۵۲ تنی؛ ۵ درصد رشد داشته است. به گفته وی شرکت مس در بخش کاتد نیز با تولید ۱۴۳ هزار و ۳۲۸ تن در شش ماهه نخست سال جاری رشد ۵ درصدی را نسبت به برنامه و رشد ۲۳۷ درصدی را نسبت به مدت مشابه سال قبل عملی کرده است. همچنین تولید مس محتوی معدنی طی این مدت با ۳ درصد رشد به ۱۴۷ هزار و ۹۴۳ تن رسید. سعدمحمدی در ادامه به بحث قطع برق اشاره کرد و گفت: با توجه به افزایش دما و فشارهایی که بر روی سیستم برق و تأمین انرژی وجود داشت؛ خوشبختانه با تمهیداتی که درخصوص افزایش بهره‌وری انجام داده بودیم نه تنها از برنامه عقب نماندیم بلکه مشارکت زیادی در تأمین برق منطقه نیز داشتیم. به گفته مدیرعامل فملی، مدیریت کرونا،

اردشیر سعدمحمدی، مدیرعامل شرکت ملی صنایع مس ایران از کشف ۲.۵ میلیارد تنی ذخایر جدید مس در کشور خبر داد. یک میلیارد تن از این ذخیره در سرچشمه کشف شده و ۱.۵ میلیارد تن دیگر در منطقه سریدون واقع در شمال شرقی سرچشمه کشف شده است.

به گفته اردشیر سعدمحمدی مدیرعامل شرکت ملی صنایع مس ایران، این شرکت در شش ماهه نخست سال جاری تمامی برنامه‌های توسعه‌ای تولیدی و اقتصادی را مطابق برنامه پیش برده به طوری که طی این بازه زمانی شاهد رشد ۱۱۶ درصدی در فروش، افزایش ۵ درصدی تولید کاتد و آند و رشد ۳۸ درصدی در برنامه‌های حفاری اکتشافی شد. مدیرعامل شرکت ملی صنایع مس ایران با اشاره به گزارش عملکرد شش ماهه ابتدایی سالجاری شرکت ملی صنایع مس گفت: طی شش ماهه نخست سالجاری عملکرد استخراجی شرکت مس ۱۰۳ میلیون و ۲۷۲ هزار تن بوده است که نسبت به برنامه ۹۴ میلیون و ۷۱۵ هزار تنی ۹ درصد رشد نشان می‌دهد. وی عملکرد تولید سنگ سولفوری شرکت مس طی شش ماهه نخست سالجاری را ۲۷ میلیون و ۱۰۰ هزار تن اعلام و تأکید کرد: این در حالی

مدیریت ساعت کاری و مدیریت اورهال همگی نشان‌دهنده این است که نه تنها مطابق برنامه از پیش تعیین شده عمل کردیم بلکه از برنامه نیز جلوتر حرکت کردیم.

رشد ۳۸ درصدی حفاری اکتشافی

سعدمحمدی در ادامه به حوزه اکتشاف اشاره کرد و گفت: در بخش اکتشاف برای اولین بار در تاریخ شرکت مس طی نیمه نخست سالجاری، موفق به ثبت رکورد حفر عمیق‌ترین گمانه تا عمق بیش از ۱۲۱۱ متر در سایت سریدون در منطقه استان کرمان شدیم. وی تأکید کرد: همچنین در حوزه حفاری‌های اکتشافی در شهریورماه ۱۴۰۰ رشد ۳۸ درصدی را ثبت کردیم؛ به‌طوری‌که در شهریورماه ۹۹ معادل ۹ هزار و ۱۵۹ متر حفاری اکتشافی انجام دادیم و در شهریور سالجاری ۱۲ هزار و ۶۵۶ متر حفاری اکتشافی ثبت شد. مدیرعامل شرکت ملی صنایع مس ایران گفت: همچنین پیشرفت فیزیکی کل عملیات اکتشافی شامل اکتشاف سطحی و زیرسطحی در شهریور ۱۴۰۰ طبق برنامه پیش‌بینی شده ۴۲.۸۶ درصد بوده که با ۴۵.۸۹ درصد انجام شده و ۳.۳ درصد از برنامه جلوتر است. سعدمحمدی تأکید کرد: در حوزه اکتشاف همچنین مطالعات معدن مس سریدون و نتایج ذخایر اکتشافی آن در حال قطعی شدن است. این معدن یک‌ونیم میلیارد تن ذخیره قطعی دارد که جدا از یک میلیارد تن ذخیره جدید مس است که سال گذشته کشف شده است. این رقم و رقم‌هایی که بعداً به این میزان اضافه می‌شود؛ قطعاً رتبه ما را به رتبه ششم ذخایر معدنی مس در جهان ارتقا خواهد داد. وی افزود: با توجه به اینکه به‌روزرسانی و بحث ذخایر اکتشافی اهمیت ویژه‌ای در پیشبرد برنامه‌های توسعه‌ای شرکت ملی صنایع مس دارد، خرید ۱۵ دستگاه حفاری جدید قطعی شده و در حال ورود به کشور است. مدیرعامل شرکت مس به اقدامات انجام شده در حوزه توسعه و اکتشافات اشاره و تأکید کرد: برنامه‌های توسعه ما در استان آذربایجان شرقی و کرمان مطابق برنامه پیش می‌رود. در همین راستا طی نیمه نخست سالجاری با همراهی تمامی مسوولان و با اعتقاد به توان داخلی و بومی‌سازی، با عقد قراردادی با قرارگاه خاتم‌الانبیاء ثابت کردیم که توان راه‌اندازی پروژه چرخه تولیدی مس کاتدی در مجتمع مس سونگون وجود دارد. سعدمحمدی ادامه داد: بر این اساس قرارگاه خاتم‌الانبیاء متولی راه‌اندازی کارخانجات ذوب و کارخانجات وابسته در مجتمع مس سونگون شد که این اتفاق مهمی در تاریخ صنعت مس ایران محسوب می‌شود. وی تأکید کرد: خوشحالیم که این اتفاق در استان آذربایجان شرقی روی داد؛ چراکه با این راه‌اندازی شاهد اشتغال‌زایی ۳۵۰۰ نفری مستقیم و غیرمستقیم برای مردم بومی منطقه خواهیم بود. اعتقاد داریم با این کار منطقه ورزقان استان آذربایجان شرقی شاهد تحولی عظیم خواهد بود و مصمم هستیم که این اتفاق هر چه زودتر انجام شود. مدیرعامل شرکت مس با اشاره به اینکه پیشرفت معدن مس در آلو مطابق برنامه بوده، ابراز امیدواری کرد تا اوایل سال آینده مرحله بهره‌برداری این پروژه نیز انجام شود و یک مجتمع دیگر وارد چرخه تولید کنسانتره در کشور شود که گردش مالی خیلی خوبی را برای منطقه جنوب غرب استان کرمان ایجاد خواهد کرد. وی در ادامه به برگزاری مجمع عمومی عادی سالیانه اشاره کرد و گفت: عملکرد شرکت ملی مس با وجود افزایش تولید، افزایش فروش و پیشبرد طرح‌های توسعه کاملاً شفاف بوده است که این افتخاری برای شرکت ملی مس و

مجموعه کارکنان و نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران است. سعدمحمدی در خصوص افزایش سرمایه شرکت مس گفت: مقدمات افزایش سرمایه در مجمع عمومی مطرح شد که خوشبختانه حسابرس افزایش سرمایه را تأیید کرد و هم‌اکنون به سازمان بورس ارسال شده است. بر همین اساس سرمایه ثبتی شرکت با افزایش ۱۰۰ درصدی به ۴۰ هزار میلیارد تومان ارتقاء می‌یابد که این ۴۰ هزار میلیارد تومان برای تأمین طرح‌های توسعه شرکت است. وی در ادامه افزود: شرکت ملی صنایع مس بارها اعلام کرده است که برای پیشبرد طرح‌های توسعه از هیچ منابع مالی به غیر از منابع مالی خود شرکت استفاده نخواهد کرد و هیچ فشاری را برای طرح‌های توسعه به نظام بانکی و یا منابع مالی در استان‌ها تحمیل نمی‌کند. مدیرعامل شرکت مس همچنین تأکید کرد: در بخش توسعه همسو با تغییر و تحولات جهانی حرکت خواهیم کرد. در سال‌های آینده شاهد افزایش تقاضا خواهیم بود به همین دلیل برای اینکه از گردونه رقابت‌ها و تحولات جهانی باز نمانیم، پروژه‌های تولید کنسانتره و کاتد را پیش می‌بریم و می‌خواهیم سهم مس در GDP کشور را افزایش دهیم. سعدمحمدی گفت: مصمم هستیم تمام کارها را مطابق برنامه پیش ببریم. در همین راستا ۱۱ هزار میلیارد تومان سرمایه‌گذاری برای صنعت مس در کشور تعریف شده است که با بهره‌برداری از آن‌ها هم در اقتصاد کشور و GDP تأثیرگذار خواهد بود و هم اینکه ما را جزو ۱۰ شرکت برتر دنیا در تولید مس تبدیل خواهد کرد.

رشد ۱۱۶ درصدی فروش

سعدمحمدی با اشاره به رشد ۱۱۶ درصدی فروش شرکت نسبت به مدت مشابه سال قبل گفت: در شش‌ماهه نخست سالجاری موفق به ثبت فروش حدود ۳۴ هزار و ۹۸۱ میلیارد تومانی شدیم. وی همچنین گفت: در نیمه اول امسال به طور متوسط ۵۸۳۰ میلیارد تومان فروش داشتیم و در شهریورماه با فروش ۸۷۰۰ میلیارد تومان رکورد فروش ماهانه تاریخی شرکت ملی صنایع مس شکسته شده است.

رئیس هیات عامل ایمیدرو در کنفرانس استیل پرایس اعلام کرد:

ایمیدرو به دنبال یکپارچه سازی فولاد از معدن تا صنعت است

رسد، اظهار داشت: در برنامه ریزی ها و پیش بینی ها باید رویدادها و وقایع جهانی را نیز مد نظر قرار دهیم. رئیس هیات عامل ایمیدرو در ادامه اقدامات این سازمان در اکتشاف را مورد اشاره قرار داد و گفت: در ۳۰ استان کشور و در ۱۳۲ پهنه، در حال انجام فعالیت های اکتشافی در ۶۵۰ هزار کیلومتر مربع از مساحت کشور هستیم.

وی ادامه داد: با توجه به نیاز صنایع کشور به مواد خام، برنامه اکتشاف در عمق و فعال سازی عمیق را اجرایی کنیم. این امر نیازمند دانش به روز و همکاری شرکت های توانمند در این حوزه است.

افزایش ذخایر سنگ آهن

جعفری در عین حال با بیان اینکه میزان ذخایر قطعی

افزایش ظرفیت های تولید در زنجیره

رئیس هیات عامل ایمیدرو درباره ظرفیت و تولید فولاد در کشور گفت: در حال حاضر بیش از ۳۰ میلیون تن فولاد خام در کشور تولید می شود و ظرفیت این بخش نیز به ۴۰ میلیون تن رسیده است. وی پیش بینی کرد که تا پایان سال جاری ۷ میلیون تن به ظرفیت تولید فولاد کشور افزوده شود.

وی همچنین ظرفیت تولید آهن اسفنجی را ۳۶ میلیون تن اعلام کرد و گفت: ظرفیت تولید گندله سنگ آهن ۶۶٫۷ میلیون و کنسانتره سنگ آهن به ۶۲٫۷ میلیون تن است.

معاون وزیر صنعت معدن و تجارت با بیان اینکه تا سال ۲۰۵۰ ظرفیت جهانی تولید فولاد به ۲٫۶ میلیارد تن می

رئیس هیات عامل ایمیدرو تاکید کرد:
توسعه زنجیره پایین دستی فولاد با هدف
افزایش ارزش افزوده در دستور کار ایمیدرو
است و برنامه آن به زودی اعلام می شود.

وجیه اله جعفری در هشتمین کنفرانس استیل پرایس با اظهار داشت: تقویت زنجیره پایین دستی این صنعت به عنوان بخش پیشران، با هدف حفظ حوزه بالادستی فولاد انجام می شود. معاون وزیر صنعت معدن و تجارت تصریح کرد: آنچه که ایمیدرو به همراه وزارت صنعت معدن و تجارت در حال انجام آن است، نگاه یکپارچه از «معدن تا صنعت» است. به گفته جعفری در همین راستا در حال ایجاد افزایش ارتباط اجزای مختلف زنجیره فولاد هستیم.

داشت و توجه به عناصر استراتژیک، در برنامه امسال ایمیدرو است.

برنامه تعریف ۱۲ میلیارد دلار طرح

تا سال ۱۴۰۴

معاون وزیر صنعت، معدن و تجارت در بخش دیگری از سخنانش اعلام کرد: ایمیدرو از آغاز به کار خود، ۳۳ میلیارد دلار سرمایه گذاری با بخش خصوصی تعریف کرد و تا سال ۱۴۰۴ این رقم تا ۳۵ میلیارد دلار افزایش خواهد یافت.

وی افزود: ایمیدرو در طول چند سال گذشته تلاش کرده تا در حوزه تنظیم و تسهیل گری و به ویژه بستر سازی برای بخش خصوصی اقدامات توسعه ای را عملیاتی کند.

جعفری عنوان کرد: در این راستا ۷۶ میلیارد دلار از طرح ها توسط بخش خصوصی و با هدایت و حمایت ایمیدرو تعریف شد که ۲۰۷ میلیارد دلار آن در سال گذشته افتتاح شد.

وی ادامه داد: اعتقاد داریم حضور بخش خصوصی باید در اجرا پررنگ شده و ایمیدرو عملکرد حمایتی و توسعه ای خود را دنبال کند.

وی در پایان سخنانش از مدیران و کارشناسان خواست که با در نظر گرفتن نتایج دوره های قبل این رویداد، نسبت به ارایه راهکارهایی برای تقویت زنجیره در بخش بالادست و پایین دست، توسعه زیرساخت ها، محیط زیست و ... اقدام کنند.

سرمایه گذاری ایمیدرو در بیش

از ۸۰ درصد مناطق کمتر توسعه یافته

جعفری با بیان اینکه ایمیدرو همراه با بخش خصوصی در بیش از ۸۰ درصد مناطق کمتر توسعه یافته کشور از طریق (اکتشاف، اجرای طرحها و طرح احیا، فعال سازی و توسعه معادن کوچک) سرمایه گذاری کرده است.

وی ادامه داد: همچنین طی حدود ۲ سال اخیر، بیش از ۶۷۰ معدن - که اغلب در مناطق کمتر توسعه یافته بوده - احیا، فعال و توسعه یافته است.

هدایت سود شرکت ها به توسعه طرح ها

جعفری با اشاره به برنامه ایمیدرو مبنی بر تامین منابع مالی طرح های توسعه این سازمان از طریق هدایت سود شرکت های وابسته، بیان داشت: سود شرکت های وابسته به ایمیدرو در سال جاری، حدود ۱۴۰ هزار میلیارد تومان بوده که تلاش کردیم بخش زیادی از این سود به سمت طرح های توسعه هدایت شود و بخش کمی از آن به تقسیم سود اختصاص یابد. رئیس هیات عامل ایمیدرو با اشاره به اینکه چین و کشورهای دیگر در ۲ حوزه «کربن صفر» و «ضایعات صفر» در فرآوری بخش معدن و صنایع معدنی فعالیت می کنند، گفت: برنامه ما، توجه به این دو موضوع است و بدون شک، در صورت بهره گیری از دانش و فناوری های جدید نظیر فناوری هوشمند نسل ۴ و غیره به این اهداف می رسیم و از دنیا عقب نخواهیم افتاد.

وی افزود: برنامه توسعه عناصر کمیاب در سال ۹۹ ادامه

سنگ آهن در کشور ۲۰۸ میلیارد تن است، خبر داد: ۹۹۸ میلیون تن ذخایر جدید سنگ آهن به دست آمده که حاصل فعالیت های اکتشافی سال های اخیر است.

رئیس هیات عامل ایمیدرو همچنین به حوزه زیرساخت اشاره کرد و گفت: توسعه زیرساخت ها در بخش برق، آب، گاز و جاده؛ اهمیت به سزایی در افزایش ظرفیت های تولید دارد و در این چارچوب به تازگی تفاهمنامه ایجاد ۱۰ هزار مگاوات ظرفیت جدید تولید برق امضا شده که با مشارکت شرکت های بزرگ و پیمانکاران بخش معدن و صنایع معدنی در حال انعقاد قرارداد است.

جعفری یادآور شد: قطعی برق شرکت های فولادی در تابستان، کشور را با عدم انفع قابل توجهی مواجه کرد. وی یادآور شد: فاز خط انتقال آب از خلیج فارس به فلات مرکزی نیز راه اندازی شده و فعال است و فازهای دو تا چهار نیز با مشارکت همین شرکت ها در حال انجام است.

به گفته جعفری، توسعه در بخش جاده و ریلی نیز با همراهی و مشارکت شرکت های فعال در زنجیره معدن و صنایع معدنی در حال انجام است.

وی در بخش دیگری از سخنانش به شفاف سازی در مبادلات فولاد اشاره کرد و گفت: ارایه تمامی محصولات بخش های زنجیره از جمله مواد اولیه در بورس کالا، روشی است که به شفاف سازی تبادلات کمک شایانی می کند.

رئیس هیات عامل ایمیدرو به برنامه جهانی تولید فولاد با کربن صفر اشاره کرد و گفت: حفظ محیط زیست به عنوان یکی از اصول تولید محسوب می شود و امروزه دولت چین با طرح آسمان آبی، این امر را برای شرکت های فولادی خود ابلاغ کرده است.

کاهش ضایعات و کربن در بخش تولید

جعفری در بخش دیگری از سخنانش گفت: برنامه ریزی برای کسب دانش «کاهش ضایعات و کربن در بخش تولید» از طریق برگزاری جشنواره اینوماین مورد توجه است. امروز بحث کربن و ضایعات صفر در صنعت در شمار الزامات شرکت های جهانی قرار گرفته است.

وی گفت: به طور حتم استفاده از ظرفیت های علمی از مراحل اکتشاف، استخراج و در بخش نهایی (تولید محصول) ما را به ضایعات صفر نزدیک خواهد کرد.

ایمیدرو؛ اجرا کننده همه وظایف توسعه ای

جعفری با مقایسه ایمیدرو با سازمان های توسعه ای کشورهای موفق، گفت: ایمیدرو به عنوان یک سازمان توسعه ای برخلاف سازمان های توسعه ای کشورها - که در جنبه هایی از فرآیند زنجیره تولید و صادرات (همچون کمک به توسعه فناوری، کمک های مالی و غیر مالی، گسترش تجاری و صادراتی) فعال اند - همه وظایف توسعه ای را یکجا پیش می برد.

وی ادامه داد: از این رو، راهبردها و استراتژی های سازمان طی سال ۹۹ در راستای توسعه زنجیره بخش معدن و صنایع معدنی، بهینه سازی و ارتقای توان مقابله با تهدیدها و استفاده بهینه از منابع مالی و غیره بوده است.

مرور وضعیت ۱۲ صنعت منتخب در آینه شامخ آخر تابستان نشان داد:

سه ضربه تورم به صنایع

فروش محصولات تولید شده را به علت کاهش سطح عمومی تقاضا و همچنین در مواردی محدودیت‌های قیمت‌گذاری متناسب با افزایش قیمت مواد اولیه افزایش نداده‌اند. آیا می‌شود تمام نهادهای تولید افزایش قیمت داشته باشد ولی قیمت محصول نهایی ثابت باشد؟ عاقبت تولید به کجا خواهد رفت؟ افزایش چشمگیر اعداد شاخص قیمت خرید مواد اولیه در سطح صنایع مختلف طی ماه‌های اخیر در حالی خبر از فشار بالای تورمی روی بخش صنعت می‌دهد که صنایع به دو دلیل یعنی نبود تقاضای موثر در بازار و چارچوب قیمت‌گذاری دستوری، امکان تعدیل بهای محصولات در کارخانه‌های کشور همپای نرخ تورم را ندارند. در این بین وضعیت دو بخش نساجی و صنایع غذایی و سپس صنعت شیمیایی و خودرو بدتر از همه است و امکان افزایش قیمت محصول آنها همپای تورم کمتر از باقی صنایع ۱۲ گانه است. شافعی در این نشست به معضل اصلی اقتصاد به نام ابرتورم در بخش تولید و مصرف نیز اشاره کرد که به‌نوعی فعالان اقتصادی را با محدودیت‌های جدی مواجه کرده است. در آمار منتشر شده از سوی مرکز آمار ایران در شهریورماه سال جاری تورم نقطه‌به‌نقطه مصرف‌کننده ۴۳/۷ درصد اعلام شده، در حالی که متوسط تورم نقطه‌به‌نقطه در سال‌های پس از جنگ حدود ۲۰ درصد بود. بر اساس گزارش اخیر بانک جهانی نیز در حالی که رشد اقتصادی کشور در سال ۲۰۲۱ به نسبت خوش‌بینانه ۳/۴ درصد پیش‌بینی شده اما همچنان این نهاد بین‌المللی نرخ تورم برای سال ۲۰۲۱ را ۲۶/۴ درصد و تورم‌های بالای ۴۰ درصد را برای سه سال آتی پیش‌بینی کرده است.

تولید به کجا خواهد رفت؟

با توجه به گفته‌های شافعی رئیس اتاق ایران، سر زدن به گزارش‌های شامخ می‌تواند شرایط بخش تولید را به خوبی به نمایش بگذارد. بر مبنای گزارش شامخ صنعت در شهریور ۱۴۰۰، عمده صنایع کشور با بحرانی جدی در زمینه دسترسی به مواد اولیه روبه‌رو بوده‌اند. بررسی سند شاخص مدیران خرید شهریور ۱۴۰۰ نشان می‌دهد «پوشاک و چرم»، «لاستیک و پلاستیک»، و «صنایع شیمیایی» سه بخشی هستند که به کمترین سطح از مواد اولیه جهت ادامه تولید دسترسی دارند. کاهش سطح دسترسی صنعت پوشاک و چرم به مواد اولیه به

خود را با قیمت بالاتری نسبت به گذشته خریداری می‌کنند، ضمن اینکه کمتر از گذشته به استخدام نیروی انسانی تمایل داشته‌اند. در عین حال، مشکل موجودی انبار صنایع نیز حل نشده و حتی تعمیق شده است. وضعیتی که احتمالاً در ماه‌های آتی به کاهش تولید منجر شود. غلامحسین شافعی که در نشست هیأت‌نماینده‌گان اتاق ایران میزبان وزیر صمت بود، با اشاره به آمارهای تورم، نسبت به وضعیت تولید در ماه‌های آتی هشدار داد. تورم تولیدکننده بخش صنعت نیز بر اساس برآوردهای مرکز آمار ایران در چهار فصل منتهی به بهار ۱۴۰۰ نسبت به مدت مشابه سال قبل به ۷۸/۵ درصد رسیده که بالاترین نرخ از سال ۱۳۸۰ به حساب می‌آید. این شاخص معیاری از تغییرات هزینه تولید است که به آن «تورم پیش‌نگر» هم گفته می‌شود. بنابراین افزایش آن هشدار برای تشدید تورم مصرف‌کننده در ماه‌های آتی محسوب می‌شود. بر اساس گزارش شامخ منتشر شده در شهریورماه سال جاری توسط اتاق ایران، شاخص قیمت مواد اولیه بخش صنعت با تأثیرپذیری از افزایش نرخ ارز و افزایش شدید قیمت مواد اولیه داخلی همچنان به شدت در حال افزایش است. این در حالی است که تولیدکنندگان قیمت

اثرات سوء تورم بر تولید صنعتی کشور هر لحظه افزایش می‌یابد. با توجه به اینکه گزارش شاخص مدیران خرید در شهریور ۱۴۰۰ منتشر شد که در آن، تورم به بخش وسیعی از صنایع تحمیل شده بود.

طبق این گزارش با حادث شدن تورم، صنایع در سه بخش استخدام نیروی کار، هزینه خرید مواد اولیه و موجودی مواد اولیه تولید تحت فشار قرار گرفته‌اند. شاخص قیمت خرید مواد اولیه در همه صنایع کشور در گزارش شامخ شهریور بالاتر از ۷۰ واحد و بعضاً واری ۹۰ واحد بوده، ضمن اینکه عدد شاخص ۸صنعت از نظر دستیابی به مواد اولیه روی عدد ۵۰ و کمتر از آن است که گویای وضعیتی نامناسب است. استخدام بیشتر نیروی کار نیز که نشانه افزایش تولید و رشد امیدواری به آینده است، با رشد تورم کمرنگ شده به طوری که در ۹صنعت شاخص به زیر عدد ۵۵ سقوط کرده است. وضعیتی که برای مثال در اردیبهشت ۱۴۰۰ و پیش از خاموشی‌ها برعکس بود و ۸صنعت در بخش استخدام نیروی کار نمره‌ای بالاتر از ۵۵ را به ثبت رسانده بودند. مرور گزارش شامخ در شهریور ۱۴۰۰ نشان می‌دهد صنایع، مواد اولیه

سطح عدد ۱۸ نشان از حد بودن شرایط این بخش برای ادامه تولید دارد. با اینکه صنعت لاستیک و پلاستیک از نظر دسترسی به مواد اولیه با نمره ۳۵/۷۱ وضعیتی بسیار بهتر از صنعت پوشاک و چرم دارد با این حال وضعیت این بخش تا طبیعی شدن فاصله بسیاری دارد. نویسندگان گزارش شاخص مدیران خرید تاکید کرده‌اند به دلیل افزایش شدید قیمت مواد اولیه و کمبود نقدینگی، افزایش قیمت حامل‌های انرژی و قابل پیش‌بینی نبودن قیمت مواد اولیه در کنار دریافت مطالبات به صورت چک، بسیاری از تولیدکنندگان با مشکل روبرو هستند. به رغم این وضعیت، بیشترین میزان فشار تورمی ناشی از افزایش قیمت خرید مواد اولیه طبق گزارش شاخص شهریور ۱۴۰۰ به سه صنعت «لاستیک و پلاستیک»، «صنایع شیمیایی» و «صنایع فرآورده‌های نفت و گاز» تعلق داشته که ابعاد بسیار شدیدی نیز داشته است. اثر این فشار تورمی در حدی بوده که نویسندگان شاخص را بر آن داشته تا در بخشی از سند تصریح کنند این وضعیت امکان رقابت در بازارهای صادراتی را از صنایع مدنظر گرفته که با ادامه روند مورد اشاره ممکن است بازار صادرات ایران در این حوزه به کلی از بین رود. با اینکه ۷ صنعت از ۱۲ صنعت گزارش شده در شاخص شهریور نمره بالای ۸۰ را که نشانه تورم بالاست تجربه کرده‌اند، اما صنعت لاستیک و پلاستیک در زیرشاخص قیمت خرید مواد اولیه نمره ۹۲/۸۶ را کسب کرده که به معنی فشار حد تورم به مواد اولیه این بخش است. طبق گزارش شاخص صنعت در شهریور ۱۴۰۰، وضعیت صنایع شیمیایی نیز بسیار بحرانی است، به طوری که قیمت مواد اولیه در این بخش تا سطح ۹۱/۶۷ افزایش یافته است. صنعت بعدی که وضعیت بدی از نقطه نظر خرید مواد اولیه با قیمت بسیار گزاف دارد، صنایع فرآورده‌های نفت و گاز است که نرخ موجودی مواد اولیه در آن به بالای ۸۸ واحد رسیده است. البته باقی صنایع نیز وضعیتی بهتر از این ندارند و عموماً در همین محدوده مجبور به خرید مواد اولیه خود هستند. صنایع کانی‌های غیرفلزی با نمره ۷۱/۷۴ در بین ۱۲ صنعت مختلف کمترین نرخ قیمت مواد اولیه را گزارش کرده که خود این عدد از وضعیتی بسیار پر تلاطم حکایت دارد. کاهش موجودی محصول در انبار در اکثر صنایع به سطح عدد ۵۰ و زیر این نرخ رسیده که نشان می‌دهد همزمان که نرخ تولید در برخی بنگاه‌های تولیدی کشور کاهش یافته،

موجودی انبار نیز نزولی شده است. این زیرشاخص در ۷ صنعت از ۱۲ صنعت مختلف، نمره ۵۰ یا کمتر گزارش شده است. صنایع چوب و کاغذ و مبلمان در کنار سایر صنایع بدترین وضعیت را در این بخش تجربه کرده‌اند؛ هرچند بنگاه‌های کشور در صنایع همچون کانی‌های غیرفلزی، شیمیایی، فرآورده‌های نفت و گاز، پوشاک و چرم و لاستیک و پلاستیک نیز وضعیت بهتری از این صنعت ندارند. جالب اینکه صنعتی که از این منظر بالاترین نمره را کسب کرده، بخش لوازم خانگی است که نمره ۶۱/۳۶ را کسب کرده است. مرور بخش‌های دیگر وضعیت صنایع کشور در گزارش شاخص نشان می‌دهد قیمت محصولات تولیدشده افزایشی بوده، اما همپای رشد تورم افزایش نیافته است. موضوعی که هم ناشی از نبود تقاضا در بازار و نیز تداوم قیمت‌گذاری دستوری در کشور است. از آنجا که افزایش قیمت برای هر بنگاه تبعاتی جدی نظیر از دست دادن بخشی از مشتریان را دارد، بالاترین عدد از منظر قیمت محصولات تولید شده را صنایع فرآورده‌های نفت و گاز با کسب نمره ۸۱/۸۲ تجربه کرده است. صنایع پلاستیک و لاستیک با ۷۱/۴۹ در رده بعدی قرار داشته و پوشاک و چرم نیز عدد ۶۸/۷۴ را گزارش کرده است. با اندکی اغماض اگر افزایش قیمت مواد اولیه را با افزایش قیمت محصولات تولید شده مقایسه کنیم، می‌توان به برآوردی از نحوه تعدیل قیمت محصولات

تولید شده در صنایع با نرخ تورم تجربه شده دست یافت. در این بخش بدترین وضعیت را صنعت کانی‌های فلزی تجربه کرده که قیمت تولید محصولات در آن از قیمت خرید مواد اولیه حدود ۴۳ واحد فاصله گرفته است. صنایعی که در این بخش وضعیتی به نسبت بهتر را تجربه کرده‌اند، صنایع فرآورده‌های نفت و گاز و صنایع فلزی و پوشاک و چرم هستند که فاصله این دو متغیر از هم در سطح آنها به ترتیب ۷، ۱۱ و ۱۲ واحد است. چنین موضوعی می‌تواند نشان از تاثیر اندک قیمت‌گذاری دستوری در این سه بخش نیز باشد. نهایت اینکه در سطح ۱۲ صنعت مختلف، امید به رونق تولید در ماه آینده وضعیتی متفاوت دارد که در آینه شاخص صنعت قابل دسترسی است. بهترین تصویر از ماه آینده را از بعد افزایش تولید می‌توان در سه صنعت ملاحظه کرد. دو صنعت نساجی و فرآورده‌های نفت و گاز هر دو نرخ ۸۱/۲۵ را برای سطح تولید خود در ماه آینده گزارش کرده‌اند. حال آنکه صنعت کاغذ، چوب و مبلمان با نمره ۸۵ وضعیتی عالی را برای ماه آتی پیش‌بینی کرده است. جدا از این سه بخش، امید تولید در صنعت پوشاک و چرم بسیار کم بوده و به ۳۷/۵ تنزل پیدا کرده است. ریشه این موضوع احتمالاً به موجودی اندک مواد اولیه، صادرات ناچیز، هزینه بالای خرید مواد اولیه و میزان نه‌چندان مناسب دریافت سفارش‌ها در این بخش برمی‌گردد.

منبع: دنیای اقتصاد

در آمار منتشر شده از سوی مرکز آمار ایران در شهریورماه سال جاری تورم نقطه‌به‌نقطه مصرف‌کننده ۴۳/۷ درصد اعلام شده، در حالی که متوسط تورم نقطه‌به‌نقطه در سال‌های پس از جنگ حدود ۲۰ درصد بود. بر اساس گزارش اخیر بانک جهانی نیز در حالی که رشد اقتصادی کشور در سال ۲۰۲۱ به نسبت خوش‌بینانه ۳/۴ درصد پیش‌بینی شده اما همچنان این نهاد بین‌المللی نرخ تورم برای سال ۲۰۲۱ را ۳۶/۴ درصد و تورم‌های بالای ۴۰ درصد را برای سه سال آتی پیش‌بینی کرده است

مصوبات جدید وزارت صمت، برای بهبود بازار محصولات فولادی؛

وعده اصلاح بازار فولاد از مسیری تازه

الزام عرضه زنجیره فولاد در بورس کالا به کجا ختم می‌شود؟

وزیر جدید صنعت، معدن و تجارت از روزهای آغازین شروع به کار خود، طرح‌هایی را به منظور مدیریت بازار مواد اولیه صنعتی در کشور پیگیری می‌کند و در صدد آن است تا با رسیدن به طرحی جدید، زمینه تنظیم بازارهای کالایی کشور را فراهم کند. نیاز بخش مسکن کشور به مصالح ساختمانی و خبرساز شدن رشد قیمت مصالح، از جمله محصولات فولادی ظرف ماه‌های اخیر و اثرگذاری این رشد قیمتی در بهای مسکن، با توجه به اینکه نارضایتی آحاد جامعه را به همراه دارد، باعث شده تا تمرکز وزیر صمت در وهله اول و از آغازین روزهای شروع به کار بر تنظیم بازار فولاد متمرکز شود و در این راستا طرح‌های پیشنهادی نیز ارائه شده است.

فاطمی‌امین تصریح کرد: در آذرماه باید در صنعت فولاد اصلاح ساختاری انجام شود؛ به نحوی که به سمت کاهش قیمت تمام‌شده حرکت شود و رقابت سازنده‌ای برای کاهش هزینه‌ها در بازار فولاد کشور به وجود آید و بازار فولاد تحت‌تاثیر نوسانات ارزی نباشد.

الزام فعالان بخش‌های مختلف زنجیره آهن و فولاد بر ثبت در سامانه تجارت و دریافت کد نقش، گام ابتدایی تنظیم بازار فولاد بود که از سوی وزارت

وعده کاهش قیمت فولاد و جدا کردن بهای شمش و محصولات فولادی از نوسان نرخ ارز و قیمت‌های جهانی، از جمله وعده‌هایی است که در وهله اول در نگاه آحاد جامعه، جذاب به نظر می‌آید، اما در عملیاتی‌بودن یا پشتوانه کارشناسی آن در بین صاحب‌نظران امر اتفاق نظر وجود ندارد.

در این شرایط، وعده‌های وزیر صمت مبنی بر کاهش قیمت (تولید) فولاد و جدا شدن نوسان نرخ آن از نوسانات ارزی، باعث ایجاد نگرانی نسبت به چگونگی تحقق این وعده شده است. البته گام‌های ابتدایی تعیین‌شده از سوی وزارت صمت برای کنترل بازار فولاد بر الزام عرضه در بورس کالا تاکید دارد که مورد انتقاد نیست، اما واقعیت این است که نوسان بهای شمش و محصولات فولادی در بازار داخل، معلول کسری عرضه نیست که بتوان با افزایش عرضه، قیمت را تعدیل کرد. در این شرایط ذهنیت ترس از تصمیمات غیرکارشناسی و بازگشت به عقب، میان بخشی از فعالان بازار قوت گرفته است.

صمت ابلاغ و پیگیری می‌شود. در ادامه و ظرف روزهای اخیر، مدیرکل دفتر صنایع معدنی وزارت صمت در بخشنامه‌ای اعلام کرد که در صورت عدم عرضه محصولات فولادی در بورس کالا، تولیدکنندگان محصولات فولادی اجازه خرید شمش از بورس را نخواهند داشت.

در این بخشنامه آمده است؛ با عنایت به دستور و تاکید مقام عالی وزارت مبنی بر عرضه تمام محصولات تولیدی شمش فولاد و مقاطع فولادی (طویل و تخت) در بورس کالا، به واحدهای فولادی استان مربوطه اعلام کنند که از تاریخ ۲۴ مهر ۱۴۰۰ کل تولید خود را (شمش فولادی شامل بیلت، بلوم، اسلب، انواع ورق، میلگرد شاخه و کلاف تیر آهن، نبشی، ناودانی، لوله و پروفیل و...) در بورس کالا عرضه کنند و در صورت عدم اجرای مفاد فوق، واحدهای تولیدکننده محصولات فولادی مجاز به خرید شمش فولادی از بورس کالا نیستند.

البته چنین قانونی پیش از این نیز وجود داشت و در واقع خریداران شمش فولاد از رینگ صنعتی بورس کالا موظف بودند، محصول تولیدی خود را در همین رینگ عرضه کنند و این عرضه، مجوزی برای خرید مواد اولیه بعدی آنها بود. در این شرایط اعلام مجدد این مصوبه، البته با شمایلی جدید، تنها تاکید مجدد بر عرضه تمامی محصولات فولادی در بورس کالا است؛ هر چند بعید است در بازار بسیاری از محصولات فولادی از جمله فولادهای ساختمانی چندان اثر گذار شود.

از مصوبات جدید وزارت صمت، این گونه برمی آید که مسوولان امر دلیل گرانی فولاد را عدم عرضه مناسب می‌دانند و بر این باورند که می‌توان با افزایش نظارت بر عرضه‌ها این بازار را به لحاظ قیمتی کنترل کرد؛ اما بررسی آمار معاملات شمش و محصولات فولادی در رینگ صنعتی بورس کالا ظرف بیش از یک سال اخیر، از برتری محسوس عرضه نسبت به حجم معامله حکایت دارد. بنابراین تمرکز سیاستگذار بر عرضه محصول در بازاری شفاف و رقابتی همچون بورس کالا امری مثبت تلقی می‌شود؛ اما نباید به این سیاست به عنوان راهکاری برای کاهش قیمت در بازارها نگاه شود؛ چرا که عامل گرانی محصولات فولادی در این زمان، کسری عرضه نبوده که بتوان با افزایش عرضه و تعادل میان تقاضا و عرضه، بازار را به تعادل رساند. واقعیت این است که گرانی محصولات فولادی در کشور تابعی از متغیرهای اقتصاد کلان کشور و رشد تورم است. در شرایطی که به گواه آمار رسمی ظرف سال گذشته، کشور با تورم بیش از ۴۰ درصد روبه‌رو بوده و تورم سال جاری نیز دست کمی از این اعداد و ارقام ندارد و در عین حال نوسان مثبت نرخ ارز نیز ادامه‌دار شده است، افزایش بهای محصولات فولادی موضوعی عجیب یا غیرطبیعی و نشانه دستکاری دلان در بازار نیست که بتوان با کنترل عرضه و تقاضا بازار را به ثبات رساند.

در این شرایط شائبه احتمال ورود وزارت صمت به پدیده نرخ‌گذاری دستوری میان فعالان بخش فولاد کشور تقویت شده است. فعالان این بازار احتمال می‌دهند که اقدامات فعلی وزارت صمت در کنار وعده‌های وزیر جدید در تنظیم بازار، تنها گام اول در تنظیم بازار فولاد کشور باشد و در گام‌های بعد شاهد قیمت‌گذاری دستوری یا کنترل قیمت با تعیین سقف رقابت قیمتی در معاملات این محصول در بورس کالا باشیم.

با وجود این باید تاکید کرد که عرضه تمامی محصولات فولادی در بازاری شفاف و رقابتی همچون بورس کالا موضوعی درست است که می‌تواند به تنظیم بازار داخل بر اساس مکانیزم‌های علمی منجر شود. بنابراین اگر وزارت صمت، تنظیم بازار را تا همین گام پیش ببرد، جای تقدیر دارد و نشان‌دهنده ایجاد ذهنیت علمی میان سیاستگذاران این بخش است، اما نه فراتر از آن.

حذف سهمیه خرید بی‌اثر بر معاملات شمش

برداشتن سهمیه‌بندی در خرید برخی کالاهای خریداری‌شده از رینگ

صنعتی بورس کالا موضوع دیگری است که گفته می‌شود، از سوی وزارت صمت دنبال می‌شود. در واقع، شائبه رانت موجود در سهمیه‌بندی‌های فعلی بهین‌یاب باعث شده است تا این وزارتخانه در صدد لغو تمامی سهمیه‌بندی‌ها برآید و خرید از رینگ صنعتی بورس کالا را بدون سهمیه آزاد کند. اظهار نظر در خصوص این طرح، بسته به نوع کالا متفاوت است و باید منتظر بود تا محصولات که شامل حذف سهمیه‌بندی می‌شوند، از سوی وزارت صمت اعلام شود. در خصوص شمش فولاد، سهمیه‌بندی بر اساس بهین‌یاب وجود داشت، اما ظرف ماه‌های اخیر خرید بر اساس میزان سهمیه هر واحد کنار گذاشته شده و هر نوردکاری که کد بهین‌یاب داشته باشد، می‌تواند آزادانه نسبت به خرید ماده اولیه خود از بورس کالا اقدام کند. در این شرایط برتری عرضه نسبت به تقاضا باعث شده است تا برداشتن سهمیه‌ها به التهاب در این بازار منجر نشود. البته بخش قابل توجهی از کاهش تقاضا برای شمش فولاد از سوی نوردکاران ظرف ماه‌های گذشته معلول رکود در بازار مصرف داخلی بوده، اما حتی در صورت بازگشت رونق به بازار نیز، در صورت عرضه کل یا بخش قابل توجهی از محصول فولاد، تولید داخل در رینگ صنعتی بورس کالا با توجه به برتری تولید نسبت به تقاضا بعید است که آشفتنی در این بازار به وجود آید.

روشی ناکارآمد در تعیین قیمت پایه در زمان نوسانات بازار

تعیین قیمت پایه عرض شمش فولاد و محصولات فولادی در بازار فیزیکی بورس کالای ایران ظرف بیش از یک سال اخیر، تغییرات متنوعی را تجربه کرده و در حال حاضر قیمت پایه در این بازار بر اساس میانگین قیمت معامله هفته قبل با احتساب کرانه ۳- درصد تا ۳+ درصد تعیین می‌شود. در این شرایط گمانه‌هایی از تسری این روش که البته پیشنهاد بورس کالا برای تعیین قیمت پایه شمش و محصولات فولادی است، به سایر کالاهای به گوش می‌خورد. این در حالی است که این نحوه تعیین قیمت پایه برای شمش و محصولات فولادی مورد انتقادهای جدی قرار دارد.

بورس کالای ایران، این شیوه تعیین قیمت پایه را که به روش عملکردی نیز شهرت پیدا کرده، با هدف جدا کردن نوسان نرخ فولاد در بازار داخل از نوسانات بهای جهانی و نرخ ارز تعریف کرده است، اما واقعیت این است که جدا کردن بهای یک محصول در بازار داخل از بهای جهانی و نوسان نرخ ارز بیشتر به شوخی شباهت دارد.

در عین حال، فرمول تعیین‌شده فعلی بازه محدودی برای نوسان قیمت پایه ظرف یک هفته تعیین کرده؛ این در حالی است که فولاد در تمام دنیا بازاری ناآرام دارد که نوسان‌های متعدد جزو ذات این بازار به‌شمار می‌رود. در این شرایط، نوسان‌های نرخ ارز در بازار داخل نیز به شکل مستقیم بر این بازار اثرگذار می‌شود. در چنین شرایطی تعیین بازه ۳- تا ۳+ درصدی برای نوسان بهای پایه شمش فولاد، تنها باعث می‌شود که قیمت در بازار داخل از انتظارات فعالان بازار جا بماند. به عنوان نمونه، در زمان سقوط بهای فولاد در بازارهای جهانی یا کاهش نرخ ارز، این روش تعیین قیمت پایه، بسیار کند عمل کرده و زمینه زیان تولیدکننده را به دلیل خرید مواد اولیه گران فراهم می‌کند. البته در این میان، برخی کارشناسان عدم خرید چند هفته‌ای محصول از بورس کالا را راهکار تطبیق قیمت پایه با انتظارات معامله‌گران عنوان می‌کنند، اما واقعیت این است که شمش فولاد ماده اولیه خطوط تولید است و نخریدن ماده اولیه برای چند هفته متوالی به خوابیدن خط تولید منجر می‌شود و زیان دیگری برای تولیدکننده به همراه خواهد داشت. در این شرایط انتظار می‌رود که به جای تعمیم روش تعیین قیمت پایه به سایر محصولات، در اجرای آن در بخش فولاد نیز بازنگری شود.

«جهان معدن» در گفت و گو با صاحب نظران حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی را بررسی کرد:

هزینه - فایده حذف دلار ترجیحی

محورهای ناظر بر حذف دلار ۴۲۰۰ تومانی از سبد ارزی دولت اعلام شد

این پس دستخوش تغییر خواهد شد. برخی گمانه‌زنی‌ها از جایگزینی دلار نیمایی با دلار دولتی حکایت دارند و اعلام می‌کنند که سیاستگذار می‌تواند مابه‌التفاوت دلار دولتی و نیمایی را در قالب کارت اعتباری به خانوارها پرداخت کند. این مهم می‌تواند راه‌حلی برای مواجهه منطقی با تبعات احتمالی تورمی ناشی از حذف دلار ترجیحی باشد، هرچند احتمالاتی در خصوص واردات کالاها با دلار آزاد نیز مطرح شده اما رویکرد دولت هرچه باشد لازم است تدابیری برای حمایت از کم‌درآمدها ارائه دهد. نمایندگان مجلس طی چند هفته اخیر با دولت هم‌صدا شده‌اند و حمایت خود را از سیاست حذف دلار دولتی اعلام کرده‌اند، با این حال افزایش احتمالی قیمت‌ها بعد از اجرای آن را هنوز یک نگرانی بزرگ برای جامعه ایرانی می‌دانند. آنطور که محسن زنگنه عضو کمیسیون برنامه و بودجه مجلس می‌گوید، تاکنون ۵۵ میلیارد دلار ارز

با دلار ۴۲۰۰ تومانی اما دو پیامد مشخص می‌تواند برای اقتصاد ایران داشته باشد؛ پیامد اول افزایش اجتناب‌ناپذیر قیمت همه کالاها خواهد شد. برای آنکه شدت اصابت تبعات تورمی این مساله به دهک‌های کم‌درآمد کاهش یابد، سیاستگذار باید به حمایت‌های نقدی و کالایی از خانوارها بپردازد. پیامد دوم که احتمال وقوع آن اندک است کاهش قیمت کالا با حذف دلار ترجیحی است. مدافعان رویکرد معتقدند که تورم کالاها به سقف قیمتی خود رسیده و حذف دلار ترجیحی تاثیر کمی بر تغییرات قیمتی خواهد داشت.

یک قدم تا پایان دلار دولتی

در هفته‌های اخیر مساله توقف تخصیص دلار دولتی برای واردات کالاهای اساسی جدی‌تر شده است. دولتی‌ها وعده داده‌اند که از ابتدای آذر دیگر کالایی با دلار ۴۲۰۰ تومانی وارد نمی‌شود و قیمت‌گذاری‌ها از

محور نخست بر یافتن جایگزین دلار ترجیحی برای واردات کالاهای اساسی دلالت دارد. در این حالت چنانچه سیاستگذار بخواهد حمایت ارزی از هفت قلم کالای مشمول دلار دولتی را تا پایان سال ادامه دهد و یا با توقف کامل واردات با دلار ارزان به حمایت ریالی از تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان بپردازد، ارائه اصلاحیه و یا متمم بودجه به بهارستان ضروری خواهد بود.

محور دوم اما حالتی است که در آن تخصیص دلار ترجیحی به کالاهای اساسی از ابتدای آذر به ایستگاه پایانی برسد و نرخ‌گذاری کالاهای وارداتی با ارز آزاد انجام بگیرد. در این شرایط دولت راسا می‌تواند اقدام به اجرای چنین سیاست بپردازد و نیازی به ارسال متمم و یا اصلاحیه بودجه به مجلس نخواهد داشت. از نگاه مجلسی‌ها خداحافظی

۴۲۰۰ تومانی برای واردات تخصیص پیدا کرده، اما ماحصل آن نه کاهش قیمت‌ها، بلکه ایجاد پرونده‌های رانت و فساد بوده است. وی معتقد است «حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی باعث می‌شود دیگر نهاده‌های دامی با این ارز ارزان قیمت وارد نشود و این بر قیمت گوشت و لبنیات تاثیرگذار خواهد بود و باعث تورم قیمت این کالاها خواهد شد، اما اینکه این تورم تا چه حد خواهد بود، از مواردی است که ما از دولت خواستیم به صورت مستند و شفاف به ما اعلام کند.»

عقبگرد احتمالی قیمت‌ها

وی دو مساله را در خصوص حذف دلار دولتی نیز مورد نظر قرار داده است؛ «مساله نخست آنکه اگر دولت بخواهد واردات کالاهای اساسی را از این پس با دلار آزاد انجام دهد نیازی به کسب اجازه از مجلس نخواهد داشت، اما چنانچه بخواهد به تخصیص دلار ارزان برای واردات تا پایان سال ادامه دهد و یا تصمیم بگیرد در قبال عدم پرداخت ارز ۴۲۰۰ تومانی به این کالاها، به صورت ریالی از تولیدکننده و مصرف‌کننده حمایت کند، به منابعی نیاز دارد و حتما باید به مجلس اعلام کند و موافقت مجلس را کسب کند، که البته تاکنون هنوز دولت رسماً نظر خود را اعلام نکرده است.» از دیدگاه این نماینده مجلس که از سوی اغلب صاحب‌نظران و دیگر نمایندگان مجلس پذیرفته است، با حذف دلار دولتی کالاها مشمول افزایش قیمت خواهند شد. اما دیدگاه دیگر و متفاوتی در رابطه با این سیاست مطرح شده است. محمدرضا پورابراهیمی رییس کمیسیون اقتصادی مجلس فردی است که می‌گوید در صورت حذف دلار دولتی امکان کاهش قیمت‌ها نیز وجود دارد. این دیدگاه بر این مساله تاکید می‌کند که کالاها به دلیل افزایش تورم به سقف قیمتی خود رسیده‌اند و حتی با حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی ممکن است کاهش قیمت را هم تجربه کنند. وی در توضیح این مساله گفته «اکنون گرانی رخ داده که نمونه بارز آن در قیمت مرغ است. مردم به نرخ بازار آزاد خرید می‌کنند، بنابراین حتی می‌توان گفت که با حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی قیمت‌ها هم کاهش پیدا خواهد کرد. در حال حاضر بنا بر گزارش رسمی بانک مرکزی در سال‌های اخیر نرخ تورم کالای

اساسی از نرخ تورم کالای غیراساسی بالاتر است که این برای کشور فاجعه است، یعنی ما ارز ۴۲۰۰ تومانی می‌دهیم اما مردم متحمل تورم می‌شوند. برخی معتقدند که با حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی، تورم ایجاد می‌شود، اما اکنون قیمت‌ها به اندازه نرخ تورم افزایش پیدا کرده و حتی به سقف افزایش هم رسیده است، البته در برخی از کالاها امکان ایجاد تغییرات است. اما در مجموع با روش جایگزینی ارز ۴۲۰۰ تومانی نگرانی جدی نداریم.» به گواه کارشناسان حذف دلار دولتی یکی از ضروریات امروز اقتصاد ایران است و تاخیر بیشتر در حذف آن می‌تواند به معنای گسترده‌تر کردن سفره رانت و فساد برای گروه‌های ذی‌نفع باشد که فشار تورمی آن بدون شک بر خانوارها تحمیل خواهد شد. با این حال شرایط خاصی که اقتصاد ایران دارد و به دلیل بی‌انضباطی‌هایی که در بازارهای پولی و مالی دیده می‌شود و همچنین به دلیل حساسیت بالای اقتصاد به فشارهای روانی تغییر سیاستگذاری‌ها، امکان افزایش قیمت‌ها وجود خواهد داشت.

هزینه - فایده حذف دلار ترجیحی

آن‌طور که عباس آرگون می‌گوید، تخصیص دلار ۴۲۰۰ تومانی برای نرخ‌گذاری کالاهای اساسی خطای راهبردی در حوزه سیاستگذاری بود که اهداف از پیش تعیین‌شده دولت را محقق نکرد. با این حال ما نباید نگاه صفر و یکی به مساله داشته باشیم و اعلام کنیم که اجرای این سیاست به طور صد درصدی

توانسته اهداف حمایت از قشر ضعیف را محقق کند و یا اصلاً نتوانسته کمکی به حمایت از معیشت خانوارها داشته باشد.

نایب‌رییس کمیسیون بازار پول و سرمایه اتاق بازرگانی تهران می‌گوید: به طور کلی واردات کالا با دلار ارزان در این چند سال تا حد بسیار پایینی توانسته بر قیمت کالاها تاثیر بگذارد و از شدت تورمی آنها بکاهد، اما هزینه - فایده اجرای این سیاست منفعت اقشار جامعه را تامین نکرده است. این مساله به این معناست که با وجود هزینه‌های گزافی که در این مسیر به مصرف رسیده، نتایج دلخواه سیاستگذار محقق نشده است و همین مساله ضرورت حذف آن در نظام قیمتگذاری کالاهای اساسی به جهت مقابله با رانت و فساد را دوجندان می‌کند.

وی در خصوص تبعات احتمالی افزایش قیمت‌ها در صورت حذف دلار ترجیحی گفت: اینکه می‌گویند قیمت کالاها به سقف قیمتی خود نزدیک شده و دیگر افزایش قیمتی در کالاها ایجاد نخواهد شد، کمی بعید به نظر می‌رسد. هرچند پیش‌بینی در خصوص تغییرات قیمتی کالاها دشوار است و باید دید که بعد از حذف دلار ۴۲۰۰ تومانی نرخ‌گذاری‌ها به چه صورت خواهد بود، اما حتی اگر فقط بعد روانی مساله را موردنظر قرار دهیم باید با قطعیت اعلام کنیم که امکان افزایش قیمت‌ها وجود خواهد داشت. بنا به گفته آرگون، هرچند این احتمال وجود دارد که شدت افزایش قیمت‌ها پس از حذف

دلار دولتی کمتر از زمانی باشد که کالاها با ارز دولتی نرخ گذاری می شدند، اما در هر صورت لازم است که با اعطای کارت اعتباری و پرداخت های نقدی و کالایی از جامعه هدف که عمدتاً اقشار ضعیف و آسیب پذیر جامعه هستند حمایت های لازم را داشته باشد تا اثرات تورمی این مساله بر این خانوارها به حداقل برسد. بنابراین خاتمه دادن به پرونده دلار ۴۲۰۰ تومانی در صورتی که با حمایت های دولتی همراه باشد بدون شک به نفع مصرف کنندگان نیز خواهد بود.

دلار ۴۲۰۰ تومانی و هدررفت منابع

آن طور که پیمان مولوی نیز می گوید، در اقتصادی که قیمت واقعی یک کالا مانند دلار به سطح ۲۷ هزار تومان رسیده، اما سیاستگذار بنا به صلاحدید خود به برخی واردکنندگان دلار با نرخ ۴۲۰۰ تومانی، یعنی یک هفتم دلار بازار آزاد تخصیص می دهد تا اقدام به واردات کالاهای اساسی کنند، گروه های ذی نفع از پستو خارج می شوند و آماده بهره برداری از موقعیت پیش آمده می شوند. از آنجا که همگان آگاه اند که امکان

کنترل چرخه واردات در اقتصادی همچون اقتصاد ایران وجود ندارد سودی معادل سه تا هفت برابر در بازار برای برخی گروه ها ایجاد می شود؛ این همان مساله ای است که از زمان پیدایش دلار ۴۲۰۰ تومانی تقاضا برای واردات با این دلار ارزان را به میزان زیادی افزایش داد، به طوری که بسیاری که تا پیش از این واردکننده کالاهای دیگری بودند در زمره گروه هایی قرار گرفتند که کالای اساسی وارد می کنند.

این اقتصاددان گفت: در اقتصادی در شرایط ایران که ریسک اقتصادی بالاست و تورم در سه دوره پیایی بالای ۵۰ درصد بوده، هرگونه توزیع ارز به شکل کنونی منجر به هدررفت منابع باارزش کشور می شود. اگر سیاستگذار هدف حمایت از خانوارها و جامعه مردمی را در سر می پروراند چه خوب است که این حمایت را نه از طریق اعطای منابع مالی به واردکننده و یا گروه های خاص و ذی نفعان، بلکه از طریق شناسایی گروه های هدف و اعطای مستقیم این منابع به مردمی که با سقوط درآمد سرانه مواجه شده اند و در تله

فقر گرفتار شده اند انجام دهد.

به گفته وی، به جای توزیع رانت بین گروه های خاص با دلار ۴۲۰۰ تومانی، حمایت دولت از گروه های هدف باید به صورت نقدی و یارانه و مستقیماً به مردم باشد که حداقل در یک دوره کوتاه مدت از وضعیت فلاکت بار خارج شوند. در دوره فعلی آنهایی که با دلار ۴۲۰۰ تومانی برنج وارد می کنند، این کالا را با نرخ دلار ۲۸ هزار تومانی قیمت گذاری و به دست مصرف کننده می رسانند. بنابراین تخصیص ارز ارزان کمکی به جلوگیری از افزایش قیمت این کالا نمی کند.

به باور این اقتصاددان، این سیاست تنها منجر به هدررفت منابع و افزایش ثروت گروه های خاص و افزایش فقر در میان گروه های کم درآمد خواهد شد. در حال حاضر این سیاست منجر به تامین منافع گروه های خاص که عمدتاً نیز شرکت های تازه تاسیس هستند از جیب ۸۰ میلیون ایرانی تامین می شود و این همان مساله ای است که ضرورت حذف دلار دولتی را به ما یادآور می شود.

محمد لاهوتی - رئیس کنفدراسیون صادرات ایران

پنجره جدید تعامل با دنیا

و مسیر تجارت در سایه این الحاق مهم را هموار کند. از سوی دیگر، با توجه به عدم عضویت ایران در سازمان تجارت جهانی، به نظر می‌رسد که الحاق ایران به سازمان اقتصادی شانگهای، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است، اما باید توجه داشت موفقیت ایران در بهره‌برداری از ظرفیت‌های بی‌نظیر تجاری در این سازمان اقتصادی، بستگی به عوامل متعددی دارد که در بالاترین سطح آن، تلاش به منظور رفع تحریم‌ها و تعیین تکلیف FATF قرار دارد؛ ضمن اینکه در بعد داخلی نیز، سیاستگذاری صحیح سیاستگذاران در تولید صادرات محور و آماده‌سازی واحدهای تولیدی برای حضور در این میدان رقابتی باید در دستور کار قرار گیرد؛ چراکه در تولید صادرات محور، واحدهای تولیدی نیازمند کسب آموزش‌های تخصصی و به‌روز بوده و در عین حال، در حوزه حمل‌ونقل نیز، نیاز به ایجاد و تقویت زیرساخت‌های جدی برای حمل کالاهای خود دارند. همچنین نباید فراموش کرد که ارسال کالاهای صادراتی ایران به بازار این کشورها، مستلزم تغییر جدی در نوع بسته‌بندی و کیفیت محصولات ارائه شده بوده و بنابراین باید استانداردها نیز مطابق با بازارهای هدف جهانی ارتقا یابند تا بتوان به خوبی از این فرصت بهره گرفت؛ در غیراین صورت، صرف الحاق ایران به یک توافق و سازمان بین‌المللی، اگرچه به لحاظ سیاسی می‌تواند امتیازی حائز اهمیت برای کشور تلقی شود، اما تضمین‌کننده بهره‌مندی از ظرفیت‌های اقتصادی مشترک نیست؛ بلکه باید برای رونق تجارت، برنامه‌ریزی و سیاستگذاری دقیق‌تری انجام داد. به هرحال برای کشورهای عضو سازمان شانگهای هم اهمیت دارد که با کشوری ثبات‌ساز در منطقه که به لحاظ اقتصادی دارای منابع بسیار غنی برای همکاری اقتصادی بوده و پل ارتباطی شرق آسیا با غرب آسیا و همچنین شمال به جنوب تلقی می‌شود، ارتباطی نزدیک داشته باشند و بتوانند پروژه‌های مشترکی را تعریف کنند، اما لازمه این امر، عزم جدی دو طرف برای طراحی یک رابطه برد-برد در همکاری‌های اقتصادی است که امید می‌رود بتوان با برنامه‌ریزی دقیق از فرصت پیش آمده به خوبی بهره گرفت و با ایجاد یک فضای رقابتی به منظور دستیابی به دانش فنی و تکنولوژی در پروژه‌های مشترک تعریف شده، مسیر اقتصاد ایران را در سال‌های پیش رو هموار کرد. در نهایت به نظر می‌رسد ایران با عضویت دائم در این سازمان، به بازارهای گسترده کشورهای عضو پیمان شانگهای متصل شده و می‌تواند در حوزه‌های مختلف تجاری، ترانزیت و انرژی به عنوان یک قدرت منطقه‌ای، با این کشورها تعاملات اقتصادی مثبتی داشته باشد و با توجه به اینکه اخیراً ایران عضو ناظر اتحادیه اوراسیا شده، حضور در سازمان همکاری شانگهای می‌تواند این روند را تکمیل کند تا بتواند از ظرفیت‌های اقتصادی کشورهای این حوزه نیز استفاده کند

اقتصادی شانگهای پذیرفته شد. اکنون فرصت مناسبی پیش روی کشور قرار گرفته تا با تغییر رویکردهای اقتصادی و تمرکز هر چه بیشتر بر توسعه تجارت خارجی اعم از صادرات و واردات با این کشورها، بتواند زمینه را برای برداشتن گام‌های جدیدی در اقتصاد فراهم آورد و به عنوان یک عضو، همکاری‌های خود را با اعضای این پیمان با ظرفیت حداکثری تقویت کند. اینگونه است که ایران به طور قطع خواهد توانست در ۲۵ درصد تولید ناخالص داخلی دنیا سهیم شده و با مراودات تجاری و تعریف پروژه‌های مشترک همکاری با اعضا، نقش آفرینی پررنگ‌تری در عرصه اقتصاد جهانی داشته باشد. واقعیت آن است که ایران، دارای ظرفیت‌های بی‌نظیری است که می‌تواند در یک همکاری گسترده با کشورهای عضو پیمان شانگهای مورد استفاده قرار بگیرد؛ چراکه عملاً در مسیر کریدور شمال به جنوب و غرب به شرق قرار گرفته و در طول سال‌های گذشته، اگرچه بسیاری از کشورها تلاش کرده بودند تا به نوعی جایگزین ایران در منطقه غرب آسیا شوند؛ اما همچنان مهم‌ترین کریدور برای عبور از این منطقه به آسیا، ایران است؛ ضمن اینکه به موازات، در حوزه انرژی نیز، بر طبق آمارهای موجود، بیشترین ذخایر درجای نفت و گاز جهان را در اختیار دارد که به دلیل منابع و مصارف، به شدت موردنیاز چین و هند به عنوان دو عضو مهم پیمان شانگهای است. از سوی دیگر، وجود سند همکاری‌های ۲۵ ساله ایران و چین که در اردیبهشت ماه امسال به امضا رسیده، می‌تواند به مکملی برای یک رابطه برد-برد در قالب این پیمان بزرگ اقتصادی باشد؛ اگرچه در کنار این، ایران باید بتواند برخی مسائل خود با فضای بین‌المللی از جمله تکلیف خود با کنوانسیون‌های گروه ویژه اقدام مالی (FATF) را مشخص کرده

با رای قاطع اعضای سازمان همکاری‌های اقتصادی شانگهای، ایران به عنوان نهمین عضو این سازمان پذیرفته شد تا در جمع کشورهایی قرار گیرد که با محوریت روسیه و چین به عنوان دو قدرت برتر اقتصادی دنیا، از سال ۲۰۰۱ تاکنون، توانسته‌اند نقش آفرینی جدی در اقتصاد دنیا داشته باشند. در سال ۲۰۰۳ این سازمان، توسعه و رشد تجارت بین اعضای خود را به عنوان یک هدف پذیرفت و در سال ۲۰۰۴ نیز، همکاری‌های منطقه‌ای برای تبادلات انرژی را در دستور کار خود قرار داد. این روند رو به رشد با ایجاد شورای هماهنگی برای تجارت در سال ۲۰۰۶ ادامه یافت و کشورها توانستند سال به سال با اهداف مشخص‌تری، روند توسعه فعالیت‌های خود را تداوم بخشند. حالا ایران به جمع کشورهایی پیوسته است که در حدود یک‌سوم خشکی‌های روی سطح زمین را در اختیار دارند و نزدیک به ۴۲ درصد جمعیت دنیا، ساکن کشورهای این سازمان هستند؛ ضمن اینکه به گواه آمارها، اعضای سازمان اقتصادی شانگهای، نزدیک به ۲۵ تولید ناخالص ملی دنیا را در اختیار داشته و باید به این توانمندی اقتصادی، عضویت چهار قدرت اتمی دنیا یعنی روسیه، چین، هند و پاکستان را هم اضافه کرد که سبقه سیاسی محکم‌تری را برای آن فراهم آورده است. در این میان، اگرچه ایران نیز از سال ۲۰۰۵ میلادی به دنبال عضویت دائم در پیمان شانگهای بوده و در طول سال‌های گذشته، تحفظ برخی از کشورهای عضو در خصوص عضویت ایران در این پیمان به همراه تحریم‌های اعمال شده از سوی شورای امنیت سازمان ملل متحد، مهم‌ترین مانع بر سر عضویت کامل ایران بوده؛ اما امسال در ابتدای آغاز به کار دولت جدید، ایران به عنوان عضو دائم سازمان همکاری‌های

رشد تولید کالاهای منتخب صنعتی و معدنی در نیمسال اول ۱۴۰۰ بررسی شد:

بازگشت رونق در آخر تابستان

در نیمه اول سال ۱۴۰۰ فرض کنیم، می‌توانیم روی برد صنایع خودرو، لوازم خانگی، کاشی و سرامیک و پتروشیمی و بخت صنایع نساجی، فولاد، سیمان و شوینده در این بازه زمانی تاکید کنیم. از نقطه نظر فراز و فرود ماهانه یک اتفاق بزرگ در شهریور ماه رخ داده است. از مجموع ۳۴ کالای منتخب موفق شد آمار ماهانه تولید آنها را از ابتدای فروردین تا پایان شهریور ۱۴۰۰ احصا کند، ۱۳ محصول بیشترین میزان تولید را در شهریور ۱۴۰۰ تجربه کرده‌اند. ضمن اینکه ۲۶ محصول یعنی حدود ۷۵ درصد کالاهای نسبت به مردادماه کار خود را با رشد تولید به اتمام رسانده‌اند. بررسی گزارش‌های تولید کالاهای منتخب که به صورت آمار ماهانه توسط وزارت صمت منتشر می‌شود نشان می‌دهد در شهریور ۱۴۰۰ هر سه کالای اصلی منتخب صنعت لوازم خانگی، هر چهار کالای اصلی منتخب صنعت خودرو و هر دو کالای اصلی منتخب صنعت فولاد وضعیتی توأم با رشد تولید را نسبت به مرداد ۱۴۰۰ تجربه کرده‌اند. بیشترین رشد تولید را در این ماه کمباین با ۲۹۵ درصد، محصولات فولادی با ۸۹ درصد، اتوبوس، مینی‌بوس و ون با ۸۳ درصد، کامیون، کامیونت و کشنده با ۶۳ درصد و خودرو با افزایش ۶۰ درصدی تجربه کرده‌اند. در عین حال بدترین آمار تولید

نتایج تولید کالاهای منتخب صنعتی، معدنی و صنایع معدنی در نیمه نخست امسال منتشر شد و همه چیز از بازگشت رشد به صنایع در ششمین ماه سال حکایت دارد.

گزارش وزارت صمت نشان می‌دهد در نیمه نخست سال ۱۴۰۰ نسبت به مدت مشابه سال گذشته، ۲۰ محصول وضعیتی رو به رشد را تجربه کرده‌اند، ضمن اینکه ۱۵ محصول هم روندی نزولی از نظر میزان تولید داشته‌اند.

دلیل این حجم از کالاهای تولیدی رو به نزول وضعیتی است که در فصل تابستان از ناحیه خاموشی برق و تعطیلی‌های اجباری گریبانگیر صنایع مختلف شد. شواهد آماری موید این نکته است که در ۶ ماه اول سال ۱۴۰۰ از نظر رشد تولید، پنج کالای «کامیون، کامیونت و کشنده»، «ماشین لباسشویی»، «شیشه جام»، «دوده» و «شمش آلومینیوم» بهترین وضعیت را داشته‌اند. ضمن اینکه پنج کالای «الیاف اکرلیک»، «الکتروموتور»، «فیبر»، «پودر شوینده» و «وانت» به ترتیب بدترین شرایط ممکن را در بین ۳۵ کالای منتخب تجربه کرده‌اند. اگر گزارش معاونت طرح و برنامه وزارت صمت را یک جمع‌بندی کلی از کارنامه تولید

را در این ماه نسبت به وضعیت مردادماه، فیبر و کنسانتره زغال سنگ تجربه کرده‌اند.

افت تولید لاستیک، تداوم رشد تولید در روغن خوراکی، کاهش ملموس تولید تلویزیون به نسبت ۶ ماه نخست سال گذشته در کنار افت جدی تولید در بخش پودر شوینده از وقایعی است که در بازخوانی آمارهای تولید صنعتی در ۶ ماهه اول ۱۴۰۰ قابل لمس است. در شهریور ۱۴۰۰ نیز رشد جدی تولید یخچال و فریزر در کنار جهش قابل توجه تولید محصولات فولادی از جمله مواردی است که نباید به سادگی از کنار آن گذشت.

کارنامه نیمه نخست ۱۴۰۰

مجموعه‌های خودرویی جزو برندگان نیمه اول ۱۴۰۰ هستند. به‌رغم اینکه خودروسازان در ماه‌های مختلف وضعیتی نوسانی و توام با فراز و فرود در تیراژ تولید داشتند، اما در پایان نیمه اول سال توانستند خود را در قالب صنعتی رو به رشد به تصویر بکشند. بر مبنای گزارش صمت، خودروی سواری با تولید بیش از ۴۴۱ هزار و ۴۰۰ دستگاه خودرو رشدی ۳/۴ درصدی را تجربه کرده است. وانت با وجود افت تولید ۱۲/۷ درصدی، ۳۴ هزار و ۵۱۰ دستگاه تیراژ داشته است. سه کالای «توبوس، مینی‌بوس و ون»، «کامیون، کامیونت و کشنده» و «تراکتور» با نرخ تولید ۹۱۰، ۴۱۵۵ و ۹۴۵۷ دستگاه، افزایش ۹/۹، ۴/۶۶ و ۳/۳ درصدی نسبت به نیمه نخست سال ۱۳۹۹ داشته‌اند. کمباین هم که ۱۵/۱۷ درصد افزایش تولید را در این دوره زمانی به نسبت مدت مشابه سال ۱۳۹۹ تجربه کرده، مجموعاً ۳۳۵ دستگاه تیراژ داشته است. افزایش ۳۸/۴ درصدی تولید روغن نباتی از جمله مواردی است که نیازمند توجه است. به این ترتیب این کالای مهم خوراکی در نیمه اول امسال به نسبت نیمه اول ۱۳۹۹ تولیدی به میزان بیش از یک میلیون تن را تجربه کرده است. افت تولید ۱۲/۸ درصدی پودر شوینده نیز از دیگر اتفاقات مهم گزارش وزارت صمت از وضعیت تولید کالاهای منتخب صنعتی است. این محصول طبق گزارش صمت تا پایان تابستان ۱۴۰۰ به میزان ۲۷۸ هزار و ۹۰۰ تن تولید شده است.

انواع کاغذ طبق اسناد معاونت طرح و برنامه وزارت صمت با افتی محسوس ۱/۶ درصدی به ۴۷۹ هزار و ۱۰۰ تن محدود شده است. کارتن اما با ۲ درصد افزایش تولید، در نیمه اول سال مجموعاً ۲۷۲ هزار و ۶۰۰ تن تولید داشته است.

در بین کالاهای صنعتی رشد ۹ درصدی تولید نئوپان موجب شده تا این محصول تولیدی معادل ۴۳۸ هزار و ۸۰۰ مترمکعب در نیمه اول سال داشته باشد. تولید فیبر اما افتی ۱۵/۴ درصدی داشته تا مجموع تولید این کالا در دو فصل ابتدایی سال به کمتر از ۶۶۲ هزار مترمکعب محدود شود. روغن صنعتی و موتور تصفیه اول به عنوان کالایی که در

جرگه فرآورده‌های نفتی جای دارد، تنها ۱۵/۰ درصد رشد کرده تا تولیدش در نیمه اول ۱۴۰۰ به ۳۲۹ هزار و ۴۰۰ تن برسد. رشد ۱۹ درصدی دوده هم موجب شده تا این محصول در این مدت، بیش از ۸۰ هزار تن تولید شود.

کشور در بخش پتروشیمی کماکان روی دور رشد تولید قرار دارد. خبر خوب اینکه تولید پتروشیمی در نیمه اول ۱۴۰۰ معادل ۳۱/۷ میلیون تن تولید داشته است. عددی که گرچه از رشد ۳/۸ درصدی تولید در این مدت نسبت به نیمه اول سال ۱۳۹۹ حکایت دارد اما نشان می‌دهد این صنعت به‌رغم همه مشکلات اعم از بی‌برقی و خاموشی یا گرانی و کمبود مواد اولیه به مسیر قبلی خود پایبند است.

از دیگر اتفاقات عجیب که در گزارش وزارت صمت درباره وضعیت تولید در نیمه اول ۱۴۰۰ منتشر شده، نصف شدن تولید الیاف اکریلیک است. شواهد موجود نشان می‌دهد این کالا با افتی بیش از ۴۴ درصد تنها به میزان ۱۴۰۰ تن تولید شده است.

رشد ۲/۲ درصدی حجم تولید الیاف پلی‌استر موجب شده تا این کالا در نیمه اول ۱۴۰۰ مجموع تولید خود را به ۹۵ هزار و ۵۰۰ تن برساند. نخ سیستم پنبه‌ای و ترکیبی الیاف مصنوعی هم به عنوان یکی از ارقام مهم صنعت نساجی، تولید خود را در نیمه اول ۱۴۰۰ به ۱۱۸ هزار و ۲۰۰ تن رسانده گرچه این رقم خبر از افتی ۲/۸ درصدی در آمار

بررسی

گزارش‌های تولید

کالاهای منتخب

که به صورت آمار

ماهانه توسط

وزارت صمت

منتشر می‌شود

نشان می‌دهد در

شهریور ۱۴۰۰ هر

سه کالای اصلی

منتخب صنعت

لوازم خانگی،

هر چهار کالای

اصلی منتخب

صنعت خودرو و

هر دو کالای اصلی

منتخب صنعت

فولاد وضعیتی

توام با رشد تولید

را نسبت به مرداد

۱۴۰۰ تجربه

کرده‌اند. بیشترین

رشد تولید را در

این ماه کمباین

با ۲۹۵ درصد،

محصولات فولادی

با ۸۹ درصد،

اتوبوس، مینی‌بوس

و ون با ۸۳ درصد،

کامیون، کامیونت و

کشنده با ۶۳ درصد

و خودرو با افزایش

۶۰ درصدی تجربه

کرده‌اند

۹ درصدی حجم تولید، مجموعاً به میزان ۱۲ میلیون و ۸۸۸ هزار تن در ۶ ماهه اول امسال تولید داشته است. تولید محصولات فولادی هم به رغم احیا در شهرپور، کماکان ۳/۸ درصد کمتر از مدت مشابه سال قبل است به ۱۲ میلیون و ۸۲۲ هزار و ۶۰۰ تن محدود شده است.

به نظر می‌رسد صنایع داخلی در زمینه تولید شمش آلومینیوم با تلاش مضاعفی به فعالیت مشغول شوند. این تلاش در رشد ۲۷ درصدی این محصول در نیمه اول ۱۴۰۰ و افزایش حجم تولید تا ۲۶۵ هزار و ۸۰۰ تن قابل لمس است. این موضوع به رغم افت ۴ درصدی تولید آلومینا اتفاق افتاده است.

کل حجم تولید کاتد مس در نیمه اول ۱۴۰۰ با رشدی ۷/۳ درصدی به ۱۵۰ هزار و ۷۰۰ تن رسیده است. همچنین طبق گزارش صمت تولید کنسانتره زغال سنگ با افتی ۶ درصدی در این مدت روبه‌رو بوده تا مجموع تولید این بخش از ۷۲۴ هزار تن عبور نکند.

صنعت سیمان دیگر بخشی است که پس از ضربه خاموشی برق، هنوز هم نتوانسته به شرایط رونق برگردد. آمارهای نیمه اول سال ۱۴۰۰ نشان می‌دهد افت ۹/۲ درصدی تولید سیمان در کشور به حجم تولید ۳۲ میلیون و ۳۵۴ هزار و ۷۰۰ تن منجر شده است. افزایش تولید کاشی و سرامیک در کشور به ورای ۲۲۱ میلیون مترمربع هم که در گزارش صمت آمده خبر از رشد ۷/۵ درصدی تولید این کالا در دو فصل اول ۱۴۰۰ به نسبت دوره مشابه در سال قبل دارد. افزایش تولید ظروف چینی در کنار شیشه جام از دیگر وقایعی است که در این دوره زمانی اتفاق افتاده است.

تولید این کالا به نسبت نیمه نخست ۱۳۹۹ می‌دهد. تولید چرم که رشدی ۵/۳ درصدی را از سر گذرانده، تا انتهای شهریور ۱۴۰۰ به ۱۷/۸ میلیون فوت مربع رسیده است.

طبق گزارش وزارت صمت، تولید انواع کفش و پاپوش در نیمه اول سال با کاهشی ۲/۵ درصدی روبه‌رو شده‌اند به طوری که تولید این کالا را به ۵۸/۲ میلیون جفت عقب رانده است. در بخش لوازم خانگی شرایط اما هنوز هم مثبت است. با اینکه تلویزیون با کاهش تولید روبه‌رو شده ولی مجموع تولید این بخش با ۲ میلیون و ۲۹۴ هزار و ۷۰۰ دستگاه از رشدی ۷/۹ درصدی برخوردار شده است. تولید تلویزیون افری ۹/۱۰ درصدی را تجربه کرده و به کمتر از ۵۵۶ هزار دستگاه محدود شده است.

در بخش تولید یخچال و فریزر اما کشور شاهد افزایش تولید مناسبی بوده به طوری که با افزایش ۱۰ درصدی تولید به نسبت دوره مشابه سال قبل، حجم تولید این کالا به ورای یک میلیون و ۷۰ هزار دستگاه رسیده است.

بهترین عملکرد را در بین همه کالای صنعت لوازم خانگی، ماشین لباسشویی تجربه کرده است. تولید این کالا در نیمه اول امسال با افزایش ۱/۳۵ درصدی به ۶۶۸ هزار و ۹۰۰ دستگاه رسیده است. تولید الکتروموتور یکی از مواردی است که در دو فصل اول سال به شدت تضعیف شده است. افت ۹/۲۲ درصدی در تولید این کالا موجب شده تا تولید این محصول در این دوره زمانی مجموعاً به ۳ میلیون و ۳۴۳ هزار و ۵۰۰ دستگاه محدود شود.

در بین کالاهای معدنی، دو کالای فولاد و محصولات فولادی کاهش تولید را در این دوره زمانی تجربه کرده‌اند. فولاد با نزول ۵/۱

«جهان معدن» وضعیت تولید محصولات صنعتی را بررسی می کند:

سیگنال های عقبگرد تولید

زمانی که ابتدای امسال اعلام شد که رشد بخش صنعت و معدن ۸/۱ درصد در سال ۹۹ بوده است، بسیاری از کارشناسان معتقد بودند هر چند در شرایط رشد منفی اقتصادی، چنین درصدی از رشد صنعتی قابل تحقق است، اما در نهایت در خصوص تأثیر و بهره‌وری این رشد در اقتصاد کلان نه تنها ابهاماتی وجود دارد، بلکه باید بررسی‌های دقیق‌تری نیز پیرامون آن صورت بگیرد.

در این رابطه از سال گذشته تاکنون بررسی‌ها نشان می‌دهد که با وجود اقدامات صورت گرفته در رفع موانع تولید، به واسطه افزایش تورم و نیز بی‌ثباتی در قیمت ارز و مواد اولیه، همچنان تولیدکنندگان ایرانی در واقعیت میدانی دچار سلسله مشکلاتی هستند که بارف یک از آنها سایر مولفه‌های تأثیرگذار در کاهش رشد و سوددهی صنایع همچنان باقی مانده است. طبق آمارهای موجود در نیمه نخست امسال، تولید ۳۵ کالای منتخب صنعتی تنها ۳/۸ درصد نسبت به مدت مشابه سال قبل افزایش یافته و در این میان اگرچه ۲۰ کالا با افزایش رشد مواجه بوده‌اند، اما تولید ۱۵ کالا روندی نزولی به خود گرفته است. از سوی دیگر همزمان با اینکه روند نزولی تولید شرکت‌های بورسی و فرابورسی از تیرماه امسال آغاز شده، آمارها گویای آن است که وضعیت تولید در مهرماه امسال نسبت مدت مشابه سال قبل ۱/۴ درصد کاهش یافته و در این میان علاوه بر خودروسازان و قطعه‌سازان، صنعت غذایی و دارویی بدترین وضعیت را از لحاظ سودآوری در سال جاری داشته‌اند.

اهداف بلندپروازانه

با توجه به این موارد و در شرایطی که بسیاری از کارشناسان معتقدند یکی از دلایل اصلی افزوده شدن به شرکت‌های زیانده به خصوص در صنعت خودرو، محصولات غذایی و نیز دارویی تداوم قیمت‌گذاری دستوری و عدم مطابقت هزینه‌های تولید و با تورم جاری است، حدود یک ماه قبل وزیر صنعت، معدن و تجارت ایران در جلسه‌ای که با اعضای اتاق بازرگانی داشت، اعلام کرد که از جمله برنامه‌های این وزارتخانه رسیدن به رشد صنعتی ۱۲ درصدی در سال آینده است. البته در گفته‌های وزیر صمت این طور مشخص شد که با تحقق چنین رشدی، مقصود رسیدن به سطح رشد در سال ۱۳۹۷ است. با این حال به گفته

شرکت‌ها اثری چشمگیر داشته باشد، اما به واسطه محدود شدن بازارهای صادراتی و نیز عدم مزیت رقابتی در طول سال‌های گذشته از آبان ماه پارسال تاکنون رشد تولید صنایع صادرات‌محور از سایر صنایع کمتر شده و از ابتدای امسال نیز به میزان این کاهش افزوده شده است، به طوری که طبق آمار اخیر پژوهشکده پولی و بانکی، رشد گروه شرکت‌های صادرات‌محور در مرداد، شهریور و مهرماه امسال به ترتیب ۱۰، ۱۲ و ۱۰ واحد درصد کمتر از رشد گروه دیگر بوده است. در رابطه با شرکت‌های واردات‌محور نیز همین موضوع صدق می‌کند؛ به گونه‌ای که واردات مواد اولیه، ماشین‌آلات و تجهیزات برای آنها به واسطه تحریم‌ها دشوار بوده و آمارها گویای آن است که از ابتدای امسال رشد تولید این شرکت‌ها در مقایسه با سال قبل روندی کاهشی داشته است. تمامی این عوامل به گفته تحلیلگران نشان‌دهنده عقبگرد صنعتی است. در واقع این تحلیلگران معتقدند مادامی که وضعیت ثبات اقتصادی و ارزی، تحریم‌های اقتصادی و بحث سرمایه‌گذاری در صنایع کشور مشخص نشود، انتظار رشد تولید و تحقق رشد ۱۲ درصدی آن در سال آینده غیر منطقی خواهد بود. در واقع طبق برآوردهای صورت گرفته از سوی مقامات رسمی، برای رشد صنعتی نیاز به سرمایه‌گذاری ۲۰۰ هزار میلیارد تومانی در سال وجود دارد که در صورت مشخص نشدن موانع سه‌گانه فوق، امکان تحقق چنین سرمایه‌گذاری دور از انتظار خواهد بود.

ناظران اگر منظور رسیدن به نقطه سه سال قبل یا تحقق رشد ۱۲ درصدی باشد، این موضوع با توجه به شرایط کنونی از جمله دیگر اهداف بلندپروازانه‌ای است که دسترسی به آن در حاله‌ای از ابهام قرار دارد. مساله نخست در این رابطه، بحث افزایش روزافزون هزینه‌های تولید در ایران است. طبق اطلاعات مرکز آمار ایران در پنج ماهه نخست امسال تورم سالانه تولیدکننده به ۷۸/۵ و هزینه‌های تولید نیز در مدت یک سال بیش از ۹۴ درصد افزایش یافته است. همین امر همزمان با کاسته شدن از قدرت خرید مردم، باعث از دست رفتن بازار تولیدکننده می‌شود؛ امری که منجر به تشدید شدن تولید زیر ظرفیت در واحدها و بنگاه‌های صنعتی می‌شود. به خصوص آنکه اکثر قریب به اتفاق واحدهای تولیدی در کشور از نوع کوچک و متوسط هستند و افزایش هزینه‌های تولید در پیوند خوردن با نیاز مبرم این واحدها به سرمایه در گردش، ادامه فرآیند تولید را برای آنها دشوارتر از گذشته می‌کند.

سه‌گانه موانع تولید

موضوع دوم از نشانه‌های کاهش تولید صنعتی در بحث تحریم‌های اقتصادی و مشخص نبودن دورنمای آن است. این امر به طور همزمان روی شرکت‌های صادرات و واردات‌محور تأثیر قابل توجه‌تری دارد. در این راستا به گفته کارشناسان یکی از عوامل رشد تولید صنعتی نحوه فعالیت و میزان تولید شرکت‌های صادرات‌محور است. در این میان هر چند افزایش قیمت ارز می‌تواند بر سوددهی و روند تولید این

الزامات تحقق رشد اقتصادی ۸ درصدی بررسی شد:

چرخش حکمرانی اقتصادی

کسب و کار، ارتقای نظام مالی و ارائه بسته محرک تقاضا هستیم. چنانچه سیاستگذار قادر به فراهم کردن مقدمات و ابزارهای لازم برای تحقق رشد پایدار هشت درصدی مطابق قانون برنامه ششم باشد ترسیم نقشه راه توسعه اقتصادی امکان پذیر خواهد شد.

مقدمه چینی برای خروج از رکود

در سال پایانی اجرای برنامه ششم توسعه اقتصادی، دولت سیزدهم در حال مقدمه چینی برای تحقق میزان رشدی است که در سالهای اخیر به دلیل مواجهه با تکانهای خارجی و داخلی رسیدن به آن امکان پذیر نشده است. طبق این برنامه توسعه‌ای، رشد اقتصادی سالانه کشور باید به هشت درصد می‌رسید اما برآوردهایی که مراکز دولتی داشته‌اند نشان می‌دهد که رشد اقتصادی در این سال‌ها منفی و یا نزدیک به صفر بوده است. با این حال از سال گذشته نشانه‌هایی از بهبود تدریجی وضعیت عمومی اقتصاد دیده شده است. هرچند به زعم کارشناسان مثبت شدن اعداد رشد اقتصادی به خودی خود نمی‌تواند معنای عبور از دوره‌های رکودی و ورود به دوره رونق را تداعی کند، اما می‌تواند زمینه ساز تقویت رشد در

هدفگذاری دولت سیزدهم برای رشد اقتصادی سال آینده همسو با اهداف رشد در برنامه ششم توسعه اقتصادی اعلام شده است. آن‌طور که دولتی‌ها می‌گویند در بودجه ۱۴۰۱ برنامه‌ریزی‌ها بر تحقق رشد هشت درصدی متمرکز شده و هر استان با توجه به اعتباراتی که از بودجه می‌گیرد باید سهم خود را در راستای دستیابی به چنین رشدی ایفا کند.

با توجه به انحرافات که در سالهای اخیر به لحاظ تحقق رشد هشت درصدی در برنامه ششم وجود داشته، الزامات دستیابی به آن باید از سوی نهادهای تصمیم‌گیر فراهم شود. بررسی‌ها نشان می‌دهد تلاش دولتها در سال‌های گذشته عمدتاً معطوف به برطرف کردن آثار ناشی از تکانهای بیرونی اعم از جهش نرخ ارز، افزایش تورم و انقباض فعالیت‌های اقتصادی بوده است. به گواه کارشناسان در برهه فعلی نیازمند چرخش ساختاری در حوزه سیاستگذاری اقتصادی و ارائه مصوبات خروج از رکود، حذف قوانین و مقررات مزاحم و بوروکراسی‌های پیچیده اداری و دولتی، بهبود فضای

سال‌های پیش رو نیز باشد. بر اساس آخرین برآوردهای بانک مرکزی به جز رشد منفی ۳/۰ درصدی با نفت در بهار سال گذشته، در دیگر فصول سال همه ارقام رشد اقتصادی مثبت بوده است. در بهار امسال نیز رشد اقتصادی با نفت و بدون نفت به ترتیب ۶/۲ و ۴/۷ درصد اعلام شده است. با توجه به آنکه پیش‌بینی برای آینده براساس روندهای گذشته صورت می‌گیرد می‌توان امیدوار بود که روند فعلی در وضعیت رشد در سال‌های آینده نیز تداوم داشته باشد. اما کارشناسان بر این باورند که تداوم حرکت در این مسیر هر چند امکان‌پذیر است، اما مقدمات آن نیز باید از سوی سیاستگذار فراهم شود.

نگاه رو به جلوی مقامات دولتی

رییس سازمان برنامه و بودجه پیش از این گفته بود «در برنامه ۱۴۰۱ تاکید اصلی بر تحقق رشد اقتصادی است و سهم هر یک از بخش‌ها را مشخص و برای آن منبع در نظر می‌گیریم، به‌طوری که قابل رصد و متضمن تحقق اهداف عالی اقتصاد باشد. ما در سازمان برنامه و بودجه تغییر روش را دستور کار داریم، بنابراین می‌توانیم هشت درصد رشد اقتصادی رقم بزنیم به شرطی که تلاش کنیم و این شدنی است. ابراهیم ریسی نیز در تازه‌ترین اظهارات خود بار دیگر بر این مساله تاکید کرده و گفته: «بودجه ۱۴۰۱ برای رشد اقتصادی هشت درصدی پیش‌بینی و برنامه‌ریزی شده است. تفاوت بودجه امسال با سنوات قبل در این است که دیگر استانداران برای بودجه و اعتبار به مسوولین مرکز کشور مراجعه نمی‌کنند. رشد اقتصادی بدون حضور همه دستگاه‌ها و اعطای سهم به هر یک از آنها اتفاق نمی‌افتد، لذا بر این اساس برای ایجاد رشد هشت درصدی همه دستگاه‌ها، استان‌ها و استانداران باید نقش جدی ایفا کنند.» واقعیت این است که طی حداقل سه سال اخیر کشور با فراز و فرودهای بسیاری مواجه بوده و بی‌ثباتی در سطح کلان اقتصادی به اوج خود رسیده است. از آنجا که بخش زیادی از مشکلات کنونی اقتصاد ایران، ریشه در ساختارهای اقتصادی و غیراقتصادی ناکارآمد دارد و تغییر این ساختارها نیز به سرعت ممکن نمی‌شود، کارشناسان می‌گویند اولین قدم سیاستگذار باید جلوگیری از تکرار خطاهای راهبردی گذشته در حوزه سیاستگذاری باشد. در کنار آن نهادهای تصمیم‌گیر می‌توانند با فراهم کردن مقدماتی از قبیل ساماندهی به ساختار کلان اقتصادی، حذف قوانین دست و پاگیر و حمایت از کسب‌وکارها، سامان دادن به نظام مالیاتی و همچنین ارائه بسته محرک تقاضا باشد.

موانع و الزامات

یکی از چالش‌های امروز اقتصاد ایران به هم ریختگی‌ها در سطح کلان اقتصادی است. یکی از نمونه‌های بارز آن را نیز می‌توان در شتاب رشد نقدینگی با وجود عقبگرد بخش‌های تولیدی کشور مشاهده کرد. بنابراین یکی از نکات مهم که باید مورد توجه قرار گیرد ارائه بسته‌های حمایتی از کسب‌وکارها و فعالان اقتصادی است، به‌گونه‌ای که گردش نقدینگی در بازارهای موازی به حداقل برسد و به جای تولید تورم، به ابزاری برای رشد تولید تبدیل شود. در کنار آن لازم است بوروکراسی‌های دست و پاگیر اداری و دولتی نیز به حداقل برسد تا فعالان حوزه کسب‌وکار بتوانند حرکت خود در مسیر تولید و توسعه را سرعت ببخشند. به باور کارشناسان یکی از مواردی که می‌تواند موجبات حمایت از فعالان اقتصادی را فراهم کند اصلاح نظام مالیاتی به نفع تولیدکنندگان و به زبان سوداگران است. بدیهی

است این مساله در شرایط رکود تورمی می‌تواند نگرانی از انقباض بیشتر فعالیت‌های اقتصادی به دلیل تحمیل فشار مالیاتی به بخش‌های تولیدی را از بین ببرد. ضمن آنکه به دلیل افت سطح تقاضا در اقتصاد در سال‌های گذشته در سایه تورم‌های بالای ۳۰ درصدی کارشناسان معتقدند که باید سیاست‌هایی مجزا برای بهبود هر دو طرف عرضه و تقاضا ارائه شود. بدیهی است این مسائل اگر با برقراری تعامل سازنده با جهان همراه باشد می‌تواند حرکت در مسیر تحقق رشد مورد نظر دولت را نیز افزایش دهد.

شروط تحقق رشد هشت درصدی

آن‌طور که جمال رزاقی می‌گوید، اگر کشور در شرایط رشد اقتصادی مطلوب قرار داشت و سیاستگذاران برای دو یا سه برابر شدن اعداد تولید ناخالص داخلی هدف‌گذاری می‌کردند تحقق آن به راحتی امکان‌پذیر نمی‌شد، اما ما در برهه فعلی در حال پشت سر گذاشتن دوره‌های رشد منفی و حرکت به سمت رشدهای مثبت اقتصادی هستیم و همین مساله تحقق‌پذیری رشد هشت درصدی را برای سال آینده آسان‌تر می‌کند. رییس اتاق بازرگانی شیراز گفت: تحقق رشد هشت درصدی اقتصاد در سال آینده کار چندان سختی به نظر نمی‌رسد منوط به آنکه دولت و سیاستگذاران به الزامات تحقق آن تن بدهند. وی در خصوص الزامات و پیش‌شرط‌های این مساله اظهار کرد: در حال حاضر میزان استهلاک سرمایه ثابت در کشور از میزان سرمایه‌گذاری ثابت پیشی گرفته که همین مساله نقطه خطر بزرگی برای کشور محسوب می‌شود. به دلیل ناامنی که طی این سالها و به ویژه از سال ۹۷ به بعد برای صادرکنندگان و تولیدکنندگان با بخشنامه‌های متعدد و ضد و نقیض دستگاه‌های دولتی، به ویژه بانک مرکزی و سازمان توسعه تجارت ایجاد شده، و همچنین به دلیل تهدید کردن فعالان اقتصاد به زندان و تهدیدهای امنیتی، سرمایه را فراری داده است. نتیجه همین مساله نیز این شده که استهلاک سرمایه ثابت از میزان سرمایه‌گذاری ثابت سبقت گرفته است. به گفته رزاقی، بنابراین یکی از الزامات دستیابی به رشد هشت درصدی این است که ناامنی‌ها و تهدیدهایی که بر سر راه فعالان حوزه کسب‌وکار وجود دارد به حداقل برسد. از سوی دیگر لازم است که روابط کشور را با دنیا اصلاح و مشکلات بانکی که منجر به دشوار شدن نقل و انتقالات مالی شده را نیز حل و فصل کنیم. در این زمینه لازم است که نهادهای تصمیم‌گیر نگاه خود به مساله FATF را تغییر دهند.

آن‌طور که این کارشناس اقتصادی می‌گوید، باید اجازه دهیم که شرکت‌های ایرانی با شرکت‌های بزرگ در سطح جهانی در ارتباط و تعامل باشند تا مبادله کالا بین این شرکت‌ها صورت بگیرد. ما همچنین نیازمند حذف بوروکراسی‌های پیچیده اداره هستیم و نیاز داریم که اصلاحات در نظام مالیاتی را به عنوان یکی از ابزارهای لازم برای رونق تولید جدی‌تر بگیریم. اصلاح قانون کار و اصلاح قانون تامین اجتماعی نیز دیگر مسائلی است که نباید از نگاه سیاستگذار دور بماند. وی ادامه داد: در صورتی که این الزامات در اقتصاد کشور فراهم شود حتی رشد اقتصادی بیش از هشت درصد نیز قابل تحقق خواهد بود چه آنکه کشور ایران پتانسیل‌های لازم برای چنین رشدی را دارد. اما لازم است که فرمان اقتصادی کشور را از دست سیاسیون خارج کنیم و به دست اقتصادپوین و صاحب‌نظران اقتصادی بسپاریم و به منافع ملی کشور اولویت بدهیم. تن دادن به الزامات یادشده یعنی حرکت در مسیر اصلاحات ساختاری و جراحی اقتصادی که بدون شک می‌تواند چهره اقتصادی کشور را دگرگون کند.

چشم‌انداز اقتصادی ایران در سال ۲۰۲۱ زیر ذره‌بین قرار گرفت:

ایران در صدر بالاترین آسیب‌پذیری نسبت به کاهش قیمت نفت

تازه‌ترین گزارش اتاق بازرگانی تهران نشان می‌دهد که اقتصاد جهانی به تدریج در حال بازگشت به دوران قبل از پاندمی است. هرچند در دو سالی که از شروع بحران کرونا می‌گذرد رکود در همه کشورها به ویژه کشورهای در حال توسعه فراگیر شده اما پیش‌بینی‌های جدید حاکی از بهبود وضعیت عمومی کشورها است.

این گزارش نشان می‌دهد که تولید ناخالص داخلی برای منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا پس از انقباض شدید در سال ۲۰۲۰، طی سال‌های ۲۰۲۱ و ۲۰۲۲ حدود ۴/۵ درصد افزایش یابد. همچنین پیش‌بینی می‌شود تولید ناخالص داخلی واقعی منطقه قفقاز و آسیای مرکزی به میزان ۴/۳ درصد در سال ۲۰۲۱ و ۴/۱ درصد در سال ۲۰۲۲ افزایش یابد. این منطقه از ابتدای سال ۲۰۲۱ تاکنون پیشرفت خوبی داشته است علاوه بر کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس، چندین کشور صادرکننده نفت و اقتصادهای نوظهور (مانند آذربایجان، اردن، قزاقستان و مراکش) در برنامه واکسیناسیون خود پیشرفت کرده‌اند. همچنین، داده‌های موجود برای نیمه اول سال

۲۰۲۱ نشان می‌دهد که با وجود شیوع گونه‌های جدید از ویروس کووید ۱۹ و با افزایش قیمت نفت و افزایش تدریجی تولید، چشم‌انداز اقتصادهای این منطقه به‌ویژه کشورهای صادرکننده نفت بهبود خواهد یافت. با همین استناد و طبق پیش‌بینی صندوق بین‌المللی پول، رشد اقتصادی ایران در سال ۲۰۲۱ نسبت به ۲۰۲۰ تضعیف شده اما همچنان مثبت باقی خواهد ماند و این روند در سال ۲۰۲۲ نیز ادامه خواهد یافت به طوری که رشد اقتصادی ایران در ۲۰۲۲ تضعیف شده و به دو درصد خواهد رسید که از میانگین رشد اقتصادی منطقه مناپ (۴/۱ صد) پایین‌تر است. طبق پیش‌بینی صندوق بین‌المللی پول، رشد اقتصادی مجموع کشورهای صادرکننده نفت مناپ که در سال ۲۰۲۰ منفی شده است، در سال ۲۰۲۱ افزایش قابل توجهی خواهد داشت و به ۴/۶ درصد خواهد رسید. همچنین پیش‌بینی می‌شود صادرات نفت‌خام ایران در سال ۲۰۲۱، ۲۰۰ هزار بشکه در روز (۲۷ درصد) نسبت به سال ۲۰۲۰ افزایش یافته و به ۶۰۰ هزار بشکه در روز برسد. همچنین پیش‌بینی می‌شود در سال ۲۰۲۱ نقطه سر به سر نفت برای بودجه ایران به ۳۸۹ دلار در هر بشکه برسد که نشان‌دهنده بالاترین آسیب‌پذیری

نسبت به کاهش قیمت جهانی نفت اقتصاد ایران در سال ۲۰۲۱ در مقایسه با سایر کشورهای منطقه مناپ است. با وجود چشم‌انداز مثبتی که برای کشورهای مناپ ترسیم شده، روند بهبودی این منطقه ناهموار و ناقص بوده و چالش‌های جدیدی در حال ظهور هستند؛ موج جدید همه‌گیری در حال ضربه‌زدن به کشورهایی است که پیشرفت ضعیفی در واکسیناسیون دارند؛ کشورهای کم‌درآمد و کشورهای شکننده و متأثر از همه‌گیری به اقدامات چندجانبه برای دسترسی به واکسن متکی هستند و عقب‌مانده‌اند؛ تورم فزاینده، فضای سیاست‌های پولی را کاهش می‌دهد و به چالش‌های ناشی از فضای محدود سیاست‌های مالی می‌افزاید. علاوه بر این، افزایش قیمت مواد غذایی، خطرات ناامنی غذایی را به‌ویژه برای کشورهای کم‌درآمد و کشورهای شکننده و متأثر از همه‌گیری افزایش می‌دهد. همچنین بهبود در زمینه‌های گوناگون همراه با نگرانی در مورد آسیب‌های اقتصادی همچنان ادامه دارد. انتظار می‌رود در میان‌مدت، تولید ناخالص داخلی واقعی در حدود ۲/۴ درصد در منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا و حدود ۶/۹ درصد در منطقه قفقاز و آسیای مرکزی کمتر از پیش‌بینی‌های پیش از بحران باقی

بماند. در عین حال نابرابری‌ها در حال افزایش است و نیروی کار کم مهارت، جوانان، زنان و کارگران مهاجر بیشترین آسیب را از بیماری همه‌گیر کووید-۱۹ متحمل شده‌اند، همان‌طور که پنگاه‌های کوچک‌تر، به ویژه آنهایی که در بخش‌های خدمات گردشگری و مسافرتی هستند، بیشترین آسیب را دیده‌اند.

به نظر می‌رسد ریسک‌ها و آسیب‌پذیری‌ها با افزایش عدم اطمینان در مورد سرعت غلبه بر این بیماری همه‌گیر در حال انباشته شدن هستند. این ریسک‌ها شامل تأخیر در واکسیناسیون، سخت‌تر شدن شرایط مالی جهانی، لغو زود هنگام سیاست‌های حمایتی، تورم مداوم، ناآرامی اجتماعی، خطرات ژئوپلیتیکی و امنیتی و شوک‌های اقلیمی است. برخی از چالش‌های کلیدی منطقه عبارتند از:

بهبود ضعیف اشتغال

میانگین نرخ بیکاری در منطقه خاورمیانه و آسیای مرکزی در سال ۲۰۲۰ به ۱۰/۷ درصد (۱۱/۶ درصد در اقتصادهای مناپ و ۸/۷ درصد در کشورهای قفقاز و آسیای مرکزی) افزایش یافته که بسیار فراتر از نرخ‌های مشاهده شده در سایر بحران‌های اخیر است. در غیاب اصلاحات بلندپروازانه، ممکن است برای ثبات بیکاری به رشد نزدیک به ۱۰ درصد در برخی از کشورهای خاورمیانه، افغانستان و پاکستان و به بیش از هشت درصد در برخی کشورهای قفقاز و آسیای مرکزی، نیاز باشد.

رشد اقتصادی بخش نفتی

رشد مثبت ۱۱ درصدی ارزش افزوده بخش نفت ایران در سال ۲۰۲۰ در مقابل میانگین رشد منفی حدود ۳/۶ درصدی صادرکنندگان منطقه مناپ در همین سال، انتظار افزایش حدود شش درصدی ارزش افزوده بخش نفت در اقتصادهای صادرکننده نفت منطقه مناپ در سال ۲۰۲۱ بعد از سه سال متوالی رکود، کاسته شدن ۷/۴ واحد درصدی از سرعت رشد بخش نفت ایران در سال ۲۰۲۱ و رسیدن به رقم ۳/۶ درصد و پیش‌بینی استمرار روند کاهشی سرعت رشد ارزش افزوده بخش نفت ایران برای دومین سال پیاپی در سال ۲۰۲۲ پیش‌بینی‌هایی است که در این خصوص وجود دارد.

رشد اقتصادی بخش غیرنفتی

در بخش غیرنفتی نیز تحقق رشد مثبت ۲/۳ درصدی برای اقتصاد غیرنفتی ایران در سال ۲۰۲۰ در قیاس با میانگین رشد منفی ۳/۹ درصدی صادرکنندگان نفت منطقه مناپ

در همین سال، افزایش حدود چهار درصدی ارزش افزوده بخش غیرنفتی در اقتصادهای صادرکننده نفت منطقه مناپ در سال ۲۰۲۱، کاهش اندک سرعت رشد ارزش افزوده بخش غیرنفتی ایران در سال ۲۰۲۱ نسبت به سال ۲۰۲۰ و رسیدن به رشد ۲/۳ درصدی و همچنین انتظار رشد دو درصدی برای بخش غیرنفتی ایران در سال ۲۰۲۲ (استمرار روند کاهشی برای دومین سال پیاپی) وجود دارد.

تولید ناخالص داخلی

در این خصوص پیش‌بینی سهم ۴/۹ درصدی منطقه مناپ از کل تولید ناخالص داخلی جهان در سال ۲۰۲۰ و رسیدن این سهم به ۴/۶ درصد در سال ۲۰۲۱، کسب رتبه اول توسط ایران از حیث اندازه اقتصاد در بین اقتصادهای منطقه مناپ و قرار گرفتن کشورهای عربستان سعودی و امارات متحده عربی در رده‌های دوم و سوم، پیش‌بینی رشد ۲۹/۵ درصدی تولید ناخالص اسمی ایران در سال ۲۰۲۱ نسبت به سال ۲۰۲۰ و رسیدن آن به ۱/۱ هزار میلیارد دلار، پیش‌بینی سهم حدود ۲۶ درصدی ایران از تولید ناخالص داخلی منطقه مناپ در سال ۲۰۲۱ و پیش‌بینی کاهش ۰/۲ واحد درصدی سهم آن در سال ۲۰۲۲ وجود دارد.

تورم

در خصوص تورم این انتظار وجود دارد که نرخ تورم ایران در سال ۲۰۲۱ به ۳۹/۳ درصد برسد که نشان‌دهنده رشد ۲/۹ واحد درصدی نسبت به سال ۲۰۲۰ خواهد بود. همچنین پیش‌بینی افزایش میانگین تورم اقتصادهای منطقه مناپ در سال ۲۰۲۱ به ۱۲/۴ درصد (تقریباً معادل یک سوم تورم ایران)، کاهش ۰/۲ واحد درصدی تورم عربستان سعودی و افزایش حدود ۶ واحد درصدی تورم عراق در سال ۲۰۲۱ نسبت به

سال ۲۰۲۰ وجود دارد. همچنین انتظار کمترین نرخ تورم در بین کشورهای منطقه مناپ در سال ۲۰۲۱ برای کشورهای بحرین با یک درصد و جیبوتی با ۱/۲ درصد وجود دارد. انتظار بیشترین نرخ تورم در بین کشورهای منطقه مناپ در سال ۲۰۲۱ نیز برای سودان با ۱۹۴/۶ درصد و برای یمن ۴۰/۷ درصد است.

رشد نقدینگی

پیش‌بینی می‌شود رشد نقدینگی ایران در سال ۲۰۲۱ نسبت به ۲۰۲۰ افزایش یابد و به حدود ۴۳ درصد برسد. پیش‌بینی کاهش سرعت رشد نقدینگی ایران در سال ۲۰۲۲ (پس از سه سال روند افزایشی رشد نقدینگی) و رسیدن به سطح رشد نقدینگی سال ۲۰۱۹ وجود دارد. دو برابر بودن رشد نقدینگی ایران نسبت به رشد نقدینگی اقتصادهای منطقه مناپ و رشد نقدینگی عراق و حدود شش برابر بودن آن نسبت به رشد نقدینگی عربستان سعودی در سال ۲۰۲۰ نیز پیش‌بینی شده است. همچنین رشد نقدینگی ۷/۴ درصدی عربستان (کاهش ۰/۹ واحد درصدی نسبت به سال ۲۰۲۰) و ۲/۶ درصدی عراق (افزایش ۴/۷ واحد درصدی نسبت به سال ۲۰۲۰) در سال ۲۰۲۱ و افزایش میانگین سرعت رشد نقدینگی میانگین اقتصادهای منطقه مناپ در سال ۲۰۲۱ پیش‌بینی شده است.

صادرات نفت خام

صادرات نفت خام عربستان سعودی و عراق در سال ۲۰۲۰ به ترتیب ۱۶/۵ و ۵/۸ برابر صادرات ۴۰۰ هزار بشکه‌ای ایران در همین سال بوده است. انتظار افزایش ۲۰۰ هزار بشکه در روز صادرات نفت خام ایران در سال ۲۰۲۱ نسبت به سال ۲۰۲۰ (حدود ۲۷ درصد) و رسیدن آن به ۶۰۰ هزار بشکه در روز وجود دارد. افت

در خصوص تورم
این انتظار وجود دارد
که نرخ تورم ایران
در سال ۲۰۲۱ به
۳۹/۳ درصد برسد
که نشان‌دهنده رشد
۲/۹ واحد درصدی
نسبت به سال
۲۰۲۰ خواهد بود.
همچنین پیش‌بینی
افزایش میانگین
تورم اقتصادهای
منطقه مناپ در سال
۲۰۲۱ به ۱۲/۴
درصد (تقریباً معادل
یک سوم تورم
ایران)، کاهش ۰/۲
واحد درصدی تورم
عربستان سعودی
و افزایش حدود
۶ واحد درصدی
تورم عراق در سال
۲۰۲۱ نسبت به
سال ۲۰۲۰ وجود
دارد

۲۰ درصدی نسبت به سال ۲۰۲۰، پیش‌بینی مثبت شدن تراز حساب جاری کشورهای ایران، عربستان، عراق، قطر و امارات متحده عربی طی سال‌های ۲۰۲۱ و ۲۰۲۲، افزایش قابل توجه تراز حساب جاری ایران از منفی ۰/۷ میلیارد دلار در سال ۲۰۲۰ به حدود مثبت ۱۴ میلیارد دلار در سال ۲۰۲۱؛ بالاترین رقم تراز حساب جاری منطقه در سال ۲۰۲۱ متعلق به امارات متحده عربی و برابر با ۳۹/۶ میلیارد دلار است.

نسبت حساب جاری به کل تولید ناخالص داخلی اقتصادهای منطقه منپ در سال ۲۰۲۱ حدود ۱/۹ درصد و انتظار افزایش ۴/۲ واحد درصدی آن نسبت به سال ۲۰۲۰ نیز وجود دارد. در میان کشورهای منطقه منپ در سال ۲۰۲۱ نسبت حساب جاری از تولید ناخالص داخلی کشورهای لیبی و کویت از سایر کشورها بیشتر و سهم کشورهای سودان و سومالی از سایر اقتصادهای منطقه کمتر است. برآورد نسبت حساب جاری از تولید ناخالص داخلی ملی ایران نیز در سال ۲۰۲۱، ۱/۳ درصد بوده که در مقایسه با سال ۲۰۲۰ افزایش ۱/۴ واحد درصدی را تجربه کرده است. بحران برای حرکت به سمت یک مدل توسعه‌ای که منجر به رشد انعطاف‌پذیر، پایدار، فراگیر و سبزتر می‌شود، زمینه‌هایی را فراهم کرده است:

کاهش نقش دولت: تمرکز فعالیت‌های دولت را به سمت محورهای سلامت، آموزش و گسترش شبکه‌های تامین اجتماعی هدایت کنید. به موازات این کار، ارزیابی مجدد اهداف نهایی بنگاه‌های دولتی و حکمرانی آنها همراه با اصلاحات تنظیم‌گری با هدف تقویت رقابت، برای شناسایی و کاهش ریسک‌های مالی و در عین حال ارتقای نوآوری و رشد بخش خصوصی بسیار مهم است. اهرم کردن گرایش‌های جهانی: توسعه استفاده از فناوری‌های دیجیتال، که کلید پاسخ به بحران بودند، به ایجاد شبکه‌های ایمنی، توسعه بخش‌های جدید رشد و تضمین رقابتی بودن منطقه در سطح جهانی کمک می‌کند. پرداختن به اقلیم: برای مقابله با بحران فعلی و ایجاد فرصت‌های شغلی جدید، در زمینه فناوری مقاوم در برابر تغییرات اقلیمی، سرمایه‌گذاری کنید، اما این امر نیاز به اقدامات سیاستی فوری و همکاری منطقه‌ای هم دارد. صندوق بین‌المللی پول: علاوه بر حمایت فنی و توصیه‌های سیاستی، صندوق بین‌المللی پول از زمان شروع همه‌گیری، از اعضای خود در منطقه با ۲۰ میلیارد دلار کمک مالی حمایت کرده و حق برداشت ویژه‌ای را اختصاص داده که دارایی‌های ذخیره منطقه را با ۴۹/۳ میلیارد دلار تکمیل و به اعضا کمک می‌کند تا به‌دنبال سیاست‌های خود را مدیریت کنند.

بالاترین آسیب‌پذیری نسبت به کاهش قیمت جهانی نفت اقتصاد ایران در سال ۲۰۲۱ در مقایسه با سایر کشورهای منطقه منپ نیز وجود دارد. میزان آسیب‌پذیری بودجه ایران در سال ۲۰۲۱ تقریباً ۴/۴ برابر عربستان سعودی، ۵/۵ برابر کویت و ۵/۶ برابر عراق خواهد بود.

تجارت کالا و خدمات

پیش‌بینی می‌شود صادرات کالا و خدمات ایران در سال ۲۰۲۱ حدود ۷۷ میلیارد دلار افزایش داشته باشد که نسبت به سال ۲۰۲۰ افزایش ۴۲ درصدی خواهد داشت. همچنین انتظار افزایش ۶۴ درصدی صادرات کالا و خدمات عراق، افزایش حدود ۵۲ درصدی آن در عربستان سعودی و افزایش ۱۹ درصدی آن در امارات متحده عربی در سال ۲۰۲۱ نسبت به سال ۲۰۲۰ وجود دارد. پیشی گرفتن ۱۲/۲ میلیارد دلاری ارزش صادرات کالا و خدمات عراق در سال ۲۰۲۱ از صادرات کالا و خدمات ایران و پیش‌بینی افزایش این شکاف در سال ۲۰۲۲ نیز وجود دارد. همچنین برآورد می‌شود که واردات کالا و خدمات ایران در سال ۲۰۲۱ به ۶۳/۳ میلیارد دلار برسد که نسبت به سال ۲۰۲۰ رشد ۱۵/۵ درصدی خواهد داشت. در عین حال انتظار افزایش واردات کشورهای پاکستان (۱۷/۵ درصد)، قطر (۶۳ درصد)، مصر (۴/۴ درصد) و عراق (۲/۶ درصد) در سال ۲۰۲۱ نسبت به سال ۲۰۲۰ وجود دارد. پتانسیل واردات حدود ۸۵ میلیارد دلاری عراق در سال ۲۰۲۲ و فرصت توسعه صادرات ایران به این کشور نیز وجود خواهد داشت.

حساب جاری

چند پیش‌بینی در خصوص حساب جاری کشورها نیز وجود دارد: بهبود قابل توجه تراز حساب جاری منطقه منپ در سال ۲۰۲۱ (افزایش حدود

یک درصدی صادرات نفت خام عربستان سعودی ۶/۶ میلیون بشکه در روز) و افزایش ۰/۳ درصدی صادرات نفت خام عراق (۴/۳ میلیون بشکه در روز) در سال ۲۰۲۱ نسبت به سال ۲۰۲۰ نیز پیش‌بینی می‌شود. همچنین سهم ایران از کل صادرات نفت خام منطقه منپ به ۳/۳ درصد در ۲۰۲۱ خواهد رسید که افزایش ۰/۶ واحد درصدی نسبت به سال ۲۰۲۰ دارد.

صادرات گاز طبیعی

صادرات ۴/۸ میلیون بشکه در روز گاز طبیعی منطقه منپ در سال ۲۰۲۱ و افزایش حدود شش درصدی آن نسبت به سال ۲۰۲۰ پیش‌بینی شده است. صادرات تقریبی گاز طبیعی در ایران از سال ۲۰۱۸ تا ۲۰۲۰ معادل ۲۴۰ هزار بشکه در روز بوده و پیش‌بینی عدم تغییر آن طی دو سال ۲۰۲۱ و ۲۰۲۲ وجود دارد. همچنین کاهش جزئی ۰/۳ واحد درصدی سهم ایران در سال ۲۰۲۱ نسبت به سال ۲۰۲۰ از صادرات گاز طبیعی منطقه منپ و رسیدن به سهم حدود پنج درصدی در سال ۲۰۲۱ مورد پیش‌بینی قرار گرفته است. در عین حال کاهش ۲/۵ واحد درصدی و ۰/۷ واحد درصدی سهم قطر و امارات متحده عربی از صادرات گاز طبیعی منطقه منپ در سال ۲۰۲۱ نسبت به سال ۲۰۲۰ پیش‌بینی می‌شود.

نقطه سر به سر نفت

قیمت سر به سر نفت حداقل قیمت نفتی است که در آن بودجه کشور به نقطه سر به سر یا تعادل می‌رسد. بر اساس پیش‌بینی‌ها، نقطه سر به سر نفت برای بودجه ایران از حدود ۷۶ دلار در هر بشکه در سال ۲۰۱۸ افزایش و به قیمت حدود ۲۴۶ دلار در هر بشکه در سال ۲۰۲۰ ضمن پیش‌بینی قیمت حدود ۳۶۲ دلار در هر بشکه در سال ۲۰۲۱ می‌رسد. علائمی از انتظار روند فزاینده کسری بودجه و

شاخص‌های معنادار امنیت سرمایه‌گذاری در ایران

اخیرا معاون وزیر صمت اعلام کرده بود که به منظور تحقق رشد صنعت و افزایش رشد اقتصادی نیاز است در سال ۲۰۰ هزار میلیارد تومان سرمایه‌گذاری در بخش صنعت صورت بگیرد.

این امر از سه جهت حائز اهمیت است. نخست اینکه بخش قابل ملاحظه‌ای از واحدهای تولیدی کشور که واحدهای کوچک و متوسط محسوب می‌شوند، نیاز مبرمی به نقدینگی و سرمایه در گردش دارند و از آنجا که اخذ تسهیلات و وام‌های جدید در شرایط کنونی به واسطه نرخ بهره و نیز قوانین موجود عملاً صرفه‌ای برای آنها ندارد، تزریق سرمایه‌های داخلی و خارجی به واحدهای تولیدی از اهمیت زیادی برخوردار است. نکته دوم این است که اغلب صنایع امروز در کشور زیر ظرفیت مشغول به فعالیت و تولید هستند که به منظور ارتقای این ظرفیت تولید، نیاز به سرمایه‌گذاری‌های جدید وجود دارد. از طرف دیگر سومین موضوع مربوط به طرح‌های نیمه‌کاره‌ای است که اکنون به واسطه شرایط اقتصادی و نیز کاسته شدن از میزان سرمایه‌گذاری، همچنان در بلاتکلیفی به سر می‌برند. در همین راستا بررسی‌ها نشان می‌دهد، با وجود تلاش‌های صورت گرفته و سیاستگذاری‌هایی که به منظور افزایش سرمایه‌گذاری روی کسب‌وکارها اعمال شده است، نرخ تشکیل سرمایه در طول یک دهه گذشته دائماً مسیر نزولی طی کرده و در این میان سرمایه‌گذاری خارجی نیز در طول سال‌های اخیر تقریباً صفر بوده است. از جمله مهم‌ترین مسائل عدم جذابیت بخش صنعت و کلا فعالیت‌های اقتصادی برای سرمایه‌گذاری، علاوه بر وجود تحریم‌های گسترده و همه‌جانبه بین‌المللی، می‌توان به عدم ثبات اقتصادی در ایران اشاره کرد؛ موضوعی که به گفته فعالان اقتصادی و صنعتی امکان برنامه‌ریزی را سلب کرده و آنها امروز قادر نیستند به واسطه نرخ ارز و تورم حتی برای شش ماه آینده خود نقشه راه ثابتی ترسیم کنند.

وضعیت نامناسب در سه مولفه اصلی

بررسی میزان رشد در بخش‌های مختلف اقتصادی کشور در طول سال گذشته نشان می‌دهد که مطابق با یافته‌های مرکز آمار ایران رشد اقتصادی در این سال ۷/۰ درصد و رشد اقتصادی بدون نفت، صفر درصد بوده است. در این رابطه رشد بخش کشاورزی ۵/۳، رشد صنعت ۸/۱ و رشد بخش خدمات منفی دو درصد بوده است. از سوی

نماگر ارزیابی شده است، به طوری که در زمستان سال گذشته نماگر عملکرد دولت با کمیت ۶۳/۷ از ۱۰ به عنوان نامناسب‌ترین نماگر ارزیابی شده است. این موضوع در حالی اهمیت دارد که این نماگر در فصول سال گذشته نیز همواره بدترین نمره را از سوی فعالان اقتصادی به خود اختصاص داده است.

گفتنی است شواهد نشان می‌دهد پس از عملکرد دولت، نماگر ثبات اقتصاد کلان، شفافیت و سلامت اداری، تعریف و تضمین حقوق مالکیت، فرهنگ وفای به عهد و صداقت و نیز ثبات و پیش‌بینی‌پذیری مقررات و رویه‌های اجرایی در مکان‌های بعدی تاثیرگذاری در امنیت سرمایه‌گذاری در ایران عنوان شده است.

در همین رابطه بررسی آمارها و اطلاعات ارائه‌شده حاوی دو نکته مهم در خصوص موضوع سرمایه‌گذاری و امنیت آن در کشور است. نخست اینکه شکافی قابل توجه میان آمارهای رسمی و ارزیابی فعالان اقتصادی وجود دارد که نشان می‌دهد اتکای صرف به آمارهای رسمی، تحلیل‌ها و تفسیرها در خصوص سرمایه‌گذاری را دچار خطا کرده است.

همچنین تکرار دفعات نامناسب ارزیابی شدن عمل مسوولان به وعده‌های داده شده از سوی فعالان اقتصادی، نشان‌دهنده حساسیت بالای آنها به این مولفه و تاثیرگذاری‌اش در فضای امنیت سرمایه‌گذاری کشور است که قطعاً ادامه چنین فرآیندی می‌تواند به ناامیدی و سرخوردگی بیشتر فعالان بخش خصوص و سرمایه‌گذاران واقعی منجر شود.

دیگر بررسی‌ها نشان می‌دهد که هر چند مطابق آمار بانک مرکزی رشد اقتصادی در سال گذشته، ۶/۳ و رشد اقتصادی بدون نفت در این سال منفی ۶/۰ بوده، همچنان بخش اشتغال و بازار کار کشور تحت تاثیر همه‌گیری کرونا در شوک به سر برده و روند نزولی آن از سال ۹۸ به سال ۹۹ نیز تسری پیدا کرده است. در همین رابطه اگر نماگرهای ثبات اقتصاد کلان را در سه مولفه ثبات قیمت مواد اولیه، ثبات شاخص تورم مصرف‌کننده و ثبات نرخ ارز در نظر بگیریم، نتایج بررسی‌های یک تحقیق از سوی مرکز پژوهش‌های مجلس برای بررسی امنیت سرمایه‌گذاری در زمستان سال ۹۹ نشان می‌دهد که طبق پیمایش‌ها و نظرسنجی‌های صورت گرفته، عمل مسوولان ملی به وعده‌های داده شده، اعمال نفوذ و تبانی در معاملات ادارات و عمل مسوولان استانی و محلی به وعده‌های اقتصادی، نامناسب‌ترین مولفه‌های ارزیابی شده امنیت سرمایه‌گذاری در کشور شناخته شده‌اند.

در واقع بررسی‌های صورت گرفته از شاخص امنیت سرمایه‌گذاری در ۱۳ فصل اخیر نشان می‌دهد که در سه ماهه پایانی سال ۹۹، وضعیتی به مراتب نزولی‌تر داشته است. این موضوع همچنین در استان‌های تهران، آذربایجان شرقی، کرمانشاه، ایلام، خوزستان و کهگیلویه و بویراحمد نسبت به سایر استان‌ها دارای نامناسب‌ترین وضعیت بوده است.

بی‌اعتمادی به وعده مسوولان

از سوی دیگر طبق بررسی‌هایی که مرکز پژوهش‌های مجلس انجام داده است، در خصوص امنیت سرمایه‌گذاری، نماگر عملکرد دولت بدترین

وعده‌های دولت برای کاستن از فشارهای اقتصادی مورد بررسی قرار گرفت:

به نام معیشت به کام تورم

تخصصی و اقتصادی چندان قابل قبول نباشد، اما افکار عمومی را تا مدتی قانع کند. این مسائل هر چند در همه دولت‌ها هم به شدت مورد انتقاد نخبگان و اهالی فن و تخصص قرار می‌گیرد، ولی باز هم دولت‌ها مصرانه به دنبال پیشبرد چنین اقداماتی هستند.

وی در ادامه می‌افزاید: در خصوص توزیع یارانه نقدی به خصوص برای اقشار کم‌درآمد، کارگران و مستمری‌بگیران، تجربه نشان داده که این امر اقدام موافقی به خصوص در کشور ما نبوده است. به هر حال نزدیک به دو دهه است که در کشور یارانه نقدی توزیع می‌کنیم و عملاً چندان هم اثری از این اقدام در زندگی مردم مشاهده نکرده‌ایم، زیرا اولاً بهبود وضعیت یارانه‌بگیران را شاهد نیستیم و در عین حال جامعه فقیر ما بسیار گسترده‌تر از گذشته شده است. همین امر موضوع مهمی است که نشان می‌دهد نباید این مسیر اشتباه را همچنان ادامه داد.

به احتمال فراوان دولت قصد دارد برای پنج دهک اول، ماهیانه مبلغی تا ۲۰۰ هزار تومان به صورت کارت الکترونیکی توزیع کند؛ امری که با توجه به کسری بودجه شدید دولت و نیز افزایش نقدینگی در جامعه، باعث شده این کارشناسان زنگ خطر تشدید تورم را از هم‌اکنون به صدا درآورند.

تلاش برای جلب افکار عمومی

در همین رابطه حمید حاج‌اسماعیلی، تحلیلگر اقتصادی و کارشناس حوزه کار در خصوص احتمال توزیع کارت الکترونیکی به عنوان یارانه نقدی توضیح می‌دهد: همه دولت‌ها به خصوص در ابتدای کارشان نیاز به جلب افکار عمومی دارند. به هر حال اعتمادسازی یکی از سیاست‌های بارز همه دولت‌هاست. در همین راستا یکی از کارها، اقدامات رسانه‌ای است که بیشتر هم جنبه تبلیغاتی دارد. به همین دلیل است که گاهی به سمت روش‌ها و رویکردهایی پیش می‌روند که شاید به لحاظ فنی،

در شرایطی که امروز آمارها گویای آن است که سطح حداقل معیشت به یازده میلیون و ششصد هزار تومان رسیده و از هم‌اکنون نیز اختلاف‌نظرها در مورد افزایش حقوق کارگران و مستمری‌بگیران در پایان امسال آغاز شده، به نظر می‌رسد که مقامات اقتصادی دولت سیزدهم در پی ارائه یارانه‌های نقدی برای دهک‌های پایین جامعه هستند. این موضوع زمانی برجسته‌تر شد که محسن رضایی معاون اقتصادی دولت، در حاشیه نشست با اعضای کمیسیون اقتصادی مجلس به خبرنگاران اعلام کرد که تا ماه آینده خبرهای خوشی را برای کاستن از فشارهای اقتصادی از دوش مردم خواهید شنید.

در همین راستا بود که کارشناسان معتقدند با توجه به شعارهای انتخاباتی و نیز گمانه‌زنی‌های غیررسمی،

تناقض بزرگ

این تحلیلگر مسائل اقتصادی می‌افزاید: به اعتقاد من یک تناقض جدی نیز در این کار آشکار شده است. دولت از یک ماه قبل برای افزایش حقوق‌ها در سال آینده کاملاً جدی اعلام کرده که تمایلی به این افزایش متناسب با تورم ندارد. همین بیانات را به صورت غیررسمی از سوی مجلس نیز شنیده‌ایم، زیرا مسوولان ادعا می‌کنند که افزایش نقدینگی روی تورم تأثیر می‌گذارد که البته این حرف درستی است، اما موضوع اصلی این است که نمی‌شود از یک طرف با افزایش دستمزدها که حق حقوق‌بگیران است به تناسب تورم مخالفت و ایجاد مانع کنیم و از طرف دیگر برای جلب افکار عمومی، یارانه نقدی توزیع کنیم. این موضوع یک تناقض بزرگ است و فکر می‌کنم دولت‌ها باید تلاش کنند که در یک دوره چهارساله کارنامه خود را نشان دهند، نه اینکه بخواهند به صورت مقطعی و صرفاً برای جلب افکار عمومی تلاش کنند.

تله‌ای اقتصادی برای دولت

حاج اسماعیلی با بیان اینکه چنین موضوعی مانند تله‌ای است که به مردم در بلندمدت آسیب می‌زند و برای اقتصاد ملی نیز تبعات جبران‌ناپذیری دارد، تأکید می‌کند: اینها واقعیت‌هایی است که لازم است مد نظر قرار بگیرد. در واقع هرگونه افزایش نقدی در شرایط تورمی می‌تواند باعث افزایش بیشتر تورم شود. کشور ما اکنون به گفته دولتمردان و طبق آمارهای رسمی میزان نقدینگی‌اش فراتر از چهار هزار تریلیون تومان (چهار هزار هزار میلیارد تومان) است؛ یعنی قدینگی افسارگسیخته‌ای که در خیلی از بخش‌ها آدرسش مشخص نیست که دولت بتواند آن را کنترل و هدایت کند. لذا در چنین فضایی هرگونه توزیع نقدی در کشور زیانبار است و دولت نیز لازم است از آن پرهیز کند.

جلب رضایت عمومی با توزیع

یارانه نقدی

حاج اسماعیلی همچنین در خصوص صحبت‌های محسن رضایی معاون اقتصادی رییس جمهوری مبنی بر اعلام خبر خوش معیشتی در ماه آینده نیز توضیح می‌دهد: صحبت‌های ایشان مسبوق به سابقه است و چنین شعارهایی را بارها از زبان آقای رضایی بر جلب افکار عمومی شنیده‌ایم. ایشان حتی در شعارهای انتخاباتی خود رقم‌های بالاتری را برای توزیع یارانه نقدی مطرح کرده است. به هر حال شخصی که چنین جایگاه مهمی در دولت دارد، طبعاً به واسطه پیشینه اعتقادی‌اش نسبت به پرداخت یارانه نقدی، از اختیاراتش برای چنین

اقدامی استفاده خواهد کرد. در واقع گمان می‌رود معاون اقتصادی دولت همچنان تمایل دارد برای جلب افکار عمومی، یارانه نقدی توزیع شود. یعنی ایشان فکر می‌کند با توزیع کارت‌های الکترونیکی کمک معیشتی، می‌توان مردم را به سمت دولت متمایل کرد. به همین دلیل است که معتقدم دولت باید در این راستا بسیار جدی‌تر مسائل را مد نظر قرار دهد و گرفتار تصمیمات مقطعی نشود.

چنین توری اقتصاد کشور را

نابود می‌کند

این کارشناس حوزه کار در پاسخ به این سوال که دولت اگر یارانه نقدی توزیع نکند، چه اقدامی را می‌تواند برای بهبود شرایط در دستور کار خود قرار دهد؟ می‌گوید: دولت در این رابطه باید چند اقدام اساسی انجام دهد. نخست اینکه درصدد باشد مولفه‌های دخیل در نرخ تورم را کنترل و مدیریت کند. رشد تورم و نرخ بالای آن حتماً اقتصاد کشور را نابود می‌کند، به طوری که جبران خسارت‌های آن شاید بیش از دو دهه طول بکشد. به همین دلیل است که معتقدم دولت باید عاجلانه در خصوص کاهش نرخ تورم اقدامات اساسی انجام دهد. در واقع این امر خودش بزرگترین کمک به مردم است؛ زیرا وقتی که آنها کاهش نرخ تورم را لمس کنند، علاوه بر امیدواری، شرایط معیشتی‌شان نیز بهتر می‌شود.

به گفته حاج اسماعیلی، یکی از شرایط لازم برای فعالیت‌های اقتصادی، کاهش نرخ تورم است. وی می‌افزاید: مردم مشکل معیشتی دارند و نباید ما به جای اقدامات اساسی و ساختاری به دنبال توزیع یارانه نقدی باشیم. ممکن است این موضوع

در کوتاه‌مدت به دلیل آنکه مردم در مضیقه مالی هستند، مورد استقبال قرار بگیرد. اما در هر حال چنین اقدامی به نفع کشور نیست. اقدام اساسی دیگر، ایجاد ثبات در بازار کار است. در واقع ثبات در بازار کار یعنی اینکه سیاست‌های پولی و ارزی کشور دچار نوسان نبوده و با یک منطق علمی و اقتصادی این سیاست‌ها اجرایی شود. امروز ما علاوه بر نرخ بالای ارز با کمبود آن و نیز مشکلات بانکی مواجه هستیم، بنابراین اگر همین نقدینگی را بتوانیم از طریق تسهیلات با گردش مالی و نرخ ارزان در اختیار کارفرمایان و تولیدکنندگان قرار دهیم، می‌تواند به میزان قابل توجهی نقش‌آفرینی مثبتی در معیشت و زندگی مردم داشته باشد. از سوی دیگر دولت ملزم به مدیریت و کنترل قیمت‌هاست. امری که کار ساده‌ای هم نیست. زیرا لازم است در این راستا زنجیره‌ای از تامین، تولید و توزیع را مدیریت کند. چنین موضوعی یک کار فنی و تخصصی بوده و لازم است در این خصوص تمامی بخش‌های دخیل و ذی‌نفع این مجموعه را به درستی اقناع کرده و امکانات و بسترهای مناسب را برای آنها فراهم کنیم.

وی تأکید می‌کند: چنین اقداماتی است که در سر سفره مردم خودش را نشان می‌دهد و به طور قطع چندین برابر توزیع یارانه‌های نقدی موثرتر خواهد بود. به همین دلیل است که دوباره تکرار می‌کنم، دولت نباید در تله توزیع یارانه‌های نقدی گرفتار شود. چرا که این مساله نه به نفع مردم، نه به نفع دولت و نه به نفع کشور است. در واقع ما برای عبور از چنین بحران سختی نیاز به اقدامات اساسی داریم، نه اقداماتی که به صورت مقطعی باشد و پیامدهای آن در میان و بلندمدت به ضرر همه تمام شود.

منبع: سایت جهان صنعت

بررسی افزایش هزینه اکتشاف و کاهش پروانه بهره‌برداری:

بازار منتظر ایران نمی‌ماند

با اینکه صدور پروانه اکتشاف و هزینه‌های اکتشافی در شش ماه اول سال جاری افزایشی بوده اما میزان صدور گواهی کشف، پروانه بهره‌برداری و میزان اشتغال در معادن کاهش یافته است. در این بین تعداد مجوزهای معدنی صادره برای پروانه بهره‌برداری با افت ۱۹/۴ درصدی بیشترین کاهش را در میان مجوزهای صادره معدنی داشته است.

آمار افزایشی اکتشاف

در کنار کاهش مجوزهای معدنی

از ابتدای سال جاری تا پایان شهریور ماه در مجموع ۱۹۳۳ میلیارد ریال صرف هزینه‌های اکتشافی شده است که ۲۳۷/۳ درصد بیشتر از هزینه مصرفی در مدت مشابه سال گذشته است. به این ترتیب در این مدت صدور پروانه اکتشاف و بالطبع هزینه صرف شده به جهت عملیات اکتشاف افزایشی ثبت شده است. طبق آمارها در مجموع شش ماهه ابتدایی سال ۱۴۰۰ معادل ۴۸۵ فقره پروانه اکتشاف صادر شده که نسبت به ۴۷۵ فقره صدور پروانه اکتشاف صادر شده در مدت مشابه سال گذشته افزایش ۲/۱ درصدی داشته است. اما در مقابل تعداد مجوزهای معدنی صادره برای پروانه بهره‌برداری با افت ۱۹/۴ درصدی

ورود کنند. برخی از کارشناسان نیز دلیل آمار پایین پروانه‌های بهره‌برداری را در تصمیمات غلط دولت‌های گذشته دانسته و باور دارند که چنین سیاست‌هایی تنها باعث شده پهنه‌های امیدبخش بلوکه شوند و بخش خصوصی عملاً نتواند در این حوزه به راحتی ورود کند. به طور مثال گفته می‌شود در استان گیلان بیش از ۷۰ درصد عرصه‌های دارای پتانسیل و حدود ۲۸ پهنه امیدبخش توسط سازمان زمین‌شناسی از زمان دولت محمود احمدی‌نژاد مسدود و بلا تکلیف باقی مانده است. این در حالی است که با توجه به افزایش نرخ دلار فعالان عرصه معدن می‌توانند از این شرایط بهترین استفاده را ببرند و با توسعه معدنکاری و رونق صادرات دست به رونق اقتصادی کشور بزنند.

کارشناسان برخی از دلایل افزایش آمار اکتشاف را در آزادسازی لغو محدودیت‌های صدور پروانه در شمال کشور می‌دانند. مساله‌ای که برای پنج سال ممنوع شده بود و حالا که محدودیت برداشته شده در نتیجه آمارها هم افزایشی می‌شود. ضمن اینکه گفته می‌شود آمار اعلامی نتیجه اقدامات در سال جاری نیست چرا که در محاسبات همواره سال‌های قبل برای سال جدید در نظر گرفته می‌شوند.

اما دلایل اینکه چرا پروانه بهره‌برداری و اشتغال در حوزه معدن روند کاهشی داشته است را برخی در ریسک‌پذیری بالای فعالیت معدنی و تورم ۴۸ درصدی عنوان می‌کنند. درواقع گفته می‌شود آنقدر هزینه‌ها و قوانین متناقض و دست و پاگیر معدنکاری زیاد است که برای فعالان معدنی صرف نمی‌کند به راحتی در این حوزه

مشکلاتی که میراث دوره

احمدی نژاد است

رییس خانه معدن گیلان با اشاره به مشکلاتی که میراث دوره محمود احمدی نژاد است، گفت: همچنان درگیر ایجاد مشکل از سوی سازمان زمین شناسی کشور هستیم که این مساله از دوره ریاست جمهوری دولت دهم باقی مانده است. متأسفانه از آن زمان بخش عمده اراضی کشور که پتانسیل اکتشافی خوبی داشت توسط سازمان زمین شناسی بلوکه شد. درواقع بخش دولتی هزینه لازم برای اکتشاف را ندارد اما مدیریت آن را برعهده گرفته است و از طرفی برای ورود بخش خصوصی هم مانع تراشی می شود. او تصریح کرد: تصمیم دولت دهم باعث شده که همچنان پهنه های امیدبخش بلوکه شوند. در این دوره کشور به پهنه های اکتشافی تقسیم و سعی شد از طریق مزایده به بخش خصوصی و دولتی اجازه فعالیت دهند اما بلوکه شدن پهنه ها بخش

کشف و پروانه بهره برداری شود. درواقع اکتشاف ریسک پذیر است و پیچیدگی های خاص خود را دارد. درواقع هر چه ماده معدنی پیچیده تر باشد هزینه ها هم افزایشی است و باید به هزینه های بالای معدنکاری هم فکر کرد. او گفت: تورم ۴۸ درصدی در کشور بخش معدن را هم دربر گرفته است. در این روند شاهد افزایش هزینه های دستمزد و قطعات و عملیات اکتشاف هستیم. اسدی با اشاره به اینکه متأسفانه اکتشاف در کشور ما بسیار ضعیف است، ادامه داد: اکتشاف در ایران اغلب سطح الارضی است و باید این روند را تغییر داد. امروز ذخایر رخنمون شناسایی شده و افزایش قیمت و کانسارهای فلزی و پنهان انگیزه های زیادی را برای فعالان اقتصادی ایجاد کرده است. بنابراین باید شرایط را طوری فراهم کرد که بخش خصوصی علاقه مند به حضور در بخش معدن شود.

بیشترین کاهش را در میان مجوزهای صادره معدنی در این مدت داشته است. طی مدت مذکور سال جاری ۲۲۹ فقره گواهی کشف معادن صادر شده که ۱۳ فقره کمتر از تعداد مجوزهای صادر شده در نیمه نخست سال ۱۳۹۹ برای همین مجوز است و بدین ترتیب ۵/۴ درصد کاهش صدور این مجوز دیده می شود. بیشترین افت صدور مجوز مربوط به پروانه بهره برداری است که با کاهش ۱۹/۴ درصدی از ۳۰۹ فقره به ۲۴۹ فقره رسیده است. به این ترتیب طی شش ماهه ابتدایی سال جاری از میزان صدور گواهی کشف، پروانه بهره برداری و میزان اشتغال در معادن کاسته شده است. همچنین میزان اشتغال به واسطه صدور پروانه های بهره برداری نسبت به مدت مشابه سال گذشته افت ۴/۸ درصدی داشته است. در حالی که از ابتدای فروردین تا پایان شهریور ماه ۱۳۹۹، قریب به ۲۵۴۰ نفر مشغول شدند، این میزان در مدت مشابه سال جاری به ۲۴۱۸ نفر رسیده است. در همین رابطه فرزاد اسدی رییس خانه معدن گیلان گفت: از آنجا که مدت پروانه اکتشاف از زمان صدور یک سال است؛ در نتیجه این آمار افزایشی مربوط به گذشته است و مختص به امسال نیست. در واقع آمار ۱۴۰۰ هنوز مشخص نشده است اما به هر حال آمار صدور پروانه اکتشاف معمولاً به این صورت اعلام می شود.

این فعال معدنی ادامه داد: در استان های شمالی به مدت پنج سال صدور پروانه در گروه یک تا سه (از جمله شن و ماسه و گچ و مصالح ساختمانی) محدود شده بود؛ بنابراین آمارها در این حوزه نمی توانست رشد چندانی داشته باشد. حالا که این ممنوعیت لغو شده است شاهد افزایش آمار پروانه اکتشافی در کشور هستیم. بنابراین بخشی از این آمار افزایشی مربوط به لغو محدودیت های صدور پروانه در شمال کشور است.

اکتشاف، ریسک بالایی دارد

رییس خانه معدن گیلان در پاسخ به این سوال که با اینکه آمار اکتشاف بالاست اما چرا صدور گواهی کشف، پروانه بهره برداری و میزان اشتغال در معادن کاهش یافته است، تصریح کرد: نباید انتظار داشت که تمامی پروانه های اکتشاف منجر به صدور گواهی

از ابتدای سال
جاری تا پایان
شهریور ماه در
مجموع ۱۹۳۳
میلیارد ریال
صرف هزینه های
اکتشافی شده
است که ۲۳۷/۳
درصد بیشتر از
هزینه مصرفی در
مدت مشابه سال
گذشته است. به
این ترتیب در
این مدت صدور
پروانه اکتشاف
و بالطبع هزینه
صرف شده به
جهت عملیات
اکتشاف افزایشی
ثبت شده است.
طبق آمارها در
مجموع شش
ماهه ابتدایی سال
۱۴۰۰ معادل
۴۸۵ فقره پروانه
اکتشاف صادر
شده که نسبت به
۴۷۵ فقره صدور
پروانه اکتشاف
صادر شده در
مدت مشابه سال
گذشته افزایش
۲/۱ درصدی
داشته است.

برخی هزینه‌ها را بخش خصوصی تقبل نمی‌کند در نتیجه دولت باید هزینه‌های اصلی را پرداخت کند. در این بین باید اکتشاف سطح‌الارضی را به تحت‌الارضی تغییر دهیم.

دری اشاره کرد: حتی برخی مواقع ماده معدنی پیدا می‌شود که بازار مناسبی ندارد. در نتیجه تنها هزینه زیادی صرف شده که هیچ صرف اقتصادی ندارد. بنابراین باز هم دولت باید ورود کرده و شرایط و بازار مناسب را پیدا کند. به این ترتیب فروش ماده معدنی به سیاست دولت بستگی دارد.

معاون اکتشاف سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور درباره این پرسش که آینده معدنکاری را به چه صورت می‌بینید، تصریح کرد: با برنامه‌ریزی‌هایی که میان معاونت معدنی ایמידرو و سازمان زمین‌شناسی صورت گرفته امیدواریم که وضعیت بهتر شود.

او با اشاره به لزوم حمایت دولت از بهره‌برداران گفت: باید دولت از مکتشفان و بهره‌برداران حمایت کند. امروز سدهای مختلف از جمله محیط‌زیست به چشم می‌خورد. معدنکار کیلومترها کار می‌کند اما به سادگی سازمان‌هایی مانع فعالیت آن می‌شوند. متأسفانه امروز تعامل خوبی بین منابع طبیعی و حوزه معدن وجود ندارد که باید این روند اصلاح شود.

به اینکه امروز هزینه‌های معدنکاری افزایش یافته است گفت: وقتی پروانه داری بخواهد گواهی کشف دریافت کند باید هزینه‌های زیادی را تقبل کند. تهیه نقشه و کارهای اکتشافی هزینه زیادی لازم دارد. در نتیجه این عوامل باعث شده که میزان گواهی کشف، پروانه بهره‌برداری و اشتغال کاهش پیدا کند.

معاون اکتشاف سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور تصریح کرد: قیمت حفاری و آنالیز افزایش یافته است. اگر بخواهیم موجب رونق معدنکاری شویم باید سعی کنیم بسیاری از مسائلی که موجب افزایش هزینه می‌شود را کاهش دهیم.

دری همچنین با اشاره به تاثیر نرخ دلار بر فعالیت معدنکاری گفت: با توجه به افزایش دلار، قیمت مواد معدنی هم بالا رفته است. با توجه به اینکه با افزایش نرخ دلار صادرات مواد معدنی می‌تواند مقرون به صرفه باشد اما متأسفانه در صادرات هم موفق نبوده‌ایم که این مساله به تحریم‌ها و مسائل سیاسی در کشور برمی‌گردد.

دولت ورود کند

معاون اکتشاف سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور با اشاره به اینکه دولت باید برای توسعه اکتشاف ورود کند، ادامه داد: از آنجا که

خصوصی را عملاً از ادامه فعالیت دور کرد. از آنجا که تصمیم‌گیری به سازمان زمین‌شناسی محول شد و این سازمان هم پول لازم را برای توسعه اکتشافات نداشت در نتیجه همه چیز رها شده باقی ماند. به طور مثال در استان گیلان بیش از ۷۰ درصد عرصه‌های دارای پتانسیل و حدود ۲۸ پهنه امید بخش توسط این سازمان مسدود و بلا تکلیف باقی مانده است. او ادامه داد: درواقع شرایط طوری شد که بخش خصوصی ورود نکرد و بخش دولتی هم نتایج امید بخشی را تحویل جامعه معدنی نداد. با اینکه سازمان زمین‌شناسی و ایמידرو بخشی را در اختیار گرفتند اما سازمان تا امروز نتیجه قابل توجهی نداشته و تنها موجب دور نگه داشتن بخش خصوصی از این عرصه شده است.

بازارها منتظر ما نمی‌مانند

اسدی تاکید کرد: از آنجا که بازارهای صادراتی منتظر تولیدکننده داخلی نمی‌مانند باید دولت قوانین دست و پاگیر را از عرصه رقابت دور کند. او درباره اینکه امروز چه انتظاری از دولت سیزدهم دارید، گفت: فقط پهنه‌ها را تعیین تکلیف کند. اگر نه نسبت به رهاسازی محدوده‌ها اقدام کند معدنکاری به نتیجه مطلوب می‌رسد. در ادامه محمدباقر دری معاون اکتشاف سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور با اشاره

«جهان معدن» میزان تحقق برنامه‌های رشد ۱۲ درصدی را بررسی می‌کند:

رشد صنعتی نیازمند چه شرایطی است

سیدرضا فاطمی‌امین وزیر صنعت، معدن و تجارت ایران در نشست با هیات نمایندگان اتاق بازرگانی ایران اعلام کرد که رشد ۱۲ درصد در بخش صنعت و معدن در سال آینده را هدف‌گذاری کرده‌ایم که در واقع با استفاده از ظرفیت‌های داخلی امکان‌پذیر است و همان رشد صنعتی سال ۹۷ است.

صحبت‌های فاطمی‌امین در حالی مطرح می‌شود که علیرضا رزم‌حسینی وزیر سابق صمت رشد بخش صنعت و معدن سال گذشته را هشت درصد اعلام کرده بود. با این حال در گزارشی که اخیراً پژوهشکده پولی و بانکی از تولید صنعتی شهرپور ماه امسال منتشر کرده، آمده است: آمار تولید شرکت‌های بوری در مردادماه نشان می‌دهد که روند کاهشی رشد تولید که در تیرماه شروع شده در مردادماه نیز ادامه پیدا کرده و رشد شاخص تولید صنعتی شرکت‌های بوری در این ماه به محدوده صفر درصد رسیده است. البته هر چند در شهریور ماه این روند ادامه پیدا نکرده و نسبت به مدت مشابه سال قبل ۱/۹ درصد افزایش یافته، اما بررسی شاخص تولید صنعتی شرکت‌های بوری نشان می‌دهد که در ۱۴ ماه اخیر شاخص تولید این شرکت‌ها در بازه ۱۰۰ تا ۱۰۵ درصد نوسان بوده است که نشان می‌دهد میزان تولید شرکت‌ها نسبت به سال پایه شاخص یعنی سال ۱۳۹۵ رشد محسوسی نداشته است.

رشد مستلزم شرایط پایدار

ورفع مشکلات است

در این رابطه ابراهیم نکو کارشناس اقتصادی در گفت‌وگویی در خصوص تحقق رشد ۱۲ درصدی صنعت و معدن در سال آینده می‌گوید: واقعیت این است که رشد صنعتی نه اینکه ممکن نباشد، اما سلسله عواملی در شرایط کنونی وجود دارد که مانع از تحقق چنین رشد صنعتی بالایی می‌شود. در واقع با توجه به ریشه مشکلات در حوزه صنعت و رفتاری‌هایی که از گذشته بر دوش تولیدکنندگان سنگینی می‌کند، به نظر می‌رسد دورنمای رشد ۱۲ درصدی در بخش صنعت در سال آینده امکان‌پذیر نباشد زیرا تحقق چنین امری مستلزم شرایط پایدار، آرام و رفع مشکلات کنونی است، یعنی حوزه‌ای که مشکلاتش حل شده و روند عادی خودش را طی می‌کند. در این صورت چنین هدف‌گذاری‌ای

برای رشد هفت تا هشت درصدی صنعتی ممکن خواهد بود. اما امروز همه آگاه هستند که با توجه به بحث تحریم‌ها و مشکلاتی که در حوزه بین‌المللی برای ما وجود دارد، رسیدن به چنین هدفی با چالش‌های جدی مواجه است و بنابراین چنین صحبت‌هایی مبنی بر هدف‌گذاری برای رشد ۱۲ درصدی صنعت به اعتقاد من غیرکارشناسی است.

سوءمدیریت‌های مرموز

این عضو سابق کمیسیون اقتصادی مجلس در خصوص ریشه مشکلات صنعتی کشور نیز توضیح می‌دهد: در حوزه صنعت کشور سلسله مشکلاتی حادث شده که تا درمان نشود، امکان انتظار رشد در این حوزه چندان بجا نخواهد بود. به عبارتی بهتر ما از یک فرد آسیب‌دیده که دچار شکستگی استخوان شده، نباید انتظار مسابقه دو داشته باشیم. بخش صنعت ما امروز دچار رکود، تعدیل نیرو و ورشکستگی است. از سوی دیگر بدهی‌های بانکی تولیدکنندگان سبب شد تا آنها با کمترین نیرو و ظرفیت به فعالیت بپردازند. همچنین فشار نهادها و اداراتی که به نوعی با این حوزه در ارتباط هستند برای اخذ طلب‌ها و اجرای برخی از قوانین، همگی منجر به بروز چالش‌هایی در بخش صنعت کشور شده است. بنابراین تا زمانی که قادر نباشیم مشکلات کنونی را حل کنیم، هرگونه انتظار رشد از بخش صنعت، انتظاری مع‌الغای خواهد بود. بنابراین بهتر است زمانی را اختصاص دهیم به منظور ترمیم مشکلات و شکستگی‌های بخش صنعت. در واقع یکی از موارد مهم در این خصوص به مسائل خارجی و تأمین مواد اولیه بازمی‌گردد که

با توجه به تحریم‌ها به نظر نمی‌رسد بتوان به آسانی رشد صنعتی در کشور را محقق کرد. از سوی دیگر بخشی از مشکلات کنونی نیز به سوءمدیریت‌های مرموز و غیرقابل بخششی بازمی‌گردد که از گذشته نیز وجود داشته و مانع از تحقق انتظارات در خصوص رشد صنعت و رونق تولید شده است.

آمارهایی برای توجیه عملکرد

ابراهیم نکو همچنین در پاسخ به این سوال که در سال گذشته رشد صنعتی کشور هشت درصد اعلام شد؛ با این وجود چرا این رشد هشت درصدی در رشد اقتصادی و اشتغالزایی نمودی نداشته است، توضیح می‌دهد: چنین برآوردهایی مسائلی است که دوستان برای بالا بردن نمرات کارنامه خودشان مطرح می‌کنند. شما وقتی به عینه شاهد تعدیل نیرو و تعطیلی و نیمه تعطیلی واحدهای صنعتی هستید، چگونه می‌توانید به رشد هشت درصدی اشاره کنید؟ رشد صنعت زمانی است که در اقتصاد کلان و اشتغال کشور تاثیر داشته باشد. در واقع اشتغالزایی ارتباط مستقیمی با رشد اقتصادی دارد؛ به گونه‌ای که وقتی شما اشتغالی بالغ بر ۱۲ هزار نفر ایجاد کنید، این میزان قادر است یک درصد در رشد اقتصادی تاثیر داشته باشد. بنابراین وقتی چنین صحبت‌هایی مطرح می‌شود شاید منظور دوستان به این معناست که توانسته‌اند در این مدت بخشی از نیروهای تعدیل یا بیکار شده را دوباره به سر کارهایشان بازگردانند؛ به همین دلیل است که معتمد طرح چنین آمارهایی بیشتر بر مبنای شعار بوده و به منظور توجیه عملکرد ضعیف برخی از مدیران مطرح می‌شود.

در بررسی وضعیت جایگاه طلا در ایران مطرح شد:

ضعف ماشین آلات مانع توسعه تجارت طلا

زمینه صورت گرفته و به طور مثال از طرح جامع طلا سخن به میان آمده است اما به باور کارشناسان برنامه‌ریزی‌ها چندان متمرکز نبوده و سیاست‌ها در حد حرف باقی مانده است. در واقع با انجام یک برنامه‌ریزی بلندمدت و سیاست‌های هماهنگ می‌توان زمینه تولید و فرآوری این فلز را در کشور فراهم کرد. با توجه به تقاضای بازار جهانی و منطقه با تمرکز بر نقاط ضعف در عرصه طلا از جمله اکتشاف، استخراج، فرآوری، خلوص و کاربرد طلا در صنایع مختلف، می‌توان همچون ترکیه به وضعیت بهتری رسید. با اینکه در دولت گذشته از طرح جامع طلای ایران سخن به میان آمد اما به باور کارشناسان هنوز کار چندانی صورت نگرفته است. این طرح حاصل جمع‌آوری اطلاعات جهانی این صنعت و بررسی حوزه‌های تولید، اکتشاف، تقاضا، مصرف و شرایط تولید پایدار بود. بنا به باور دولتمردان چنین طرحی بانک اطلاعاتی کاملی در مورد این کانی است که سعی داشت با تعیین استراتژی مشخص و تعریف شده در یک برنامه‌ریزی بلندمدت به ذخایر و محدوده‌های معدنی دسترسی پیدا کرده و مینه سرمایه‌گذاری را در این حوزه فراهم کند. این طرح در چارچوب کلی در دولت دوازدهم با تعیین استراتژی برای طلا در زمینه‌های مختلفی همچون بازار و بررسی میزان ذخایر طلای کشور، تعریف شد و قصد بر این بود که میزان و نوع سرمایه‌گذاری در این حوزه برای کسب سود و کاهش ریسک سرمایه‌گذاری را بررسی کند. اما مساله مهم به باور کارشناسان این است که این طرح باید هر چه زودتر به‌طور کامل عملیاتی و برای توسعه آن استراتژی کوتاه‌مدت، بلندمدت و میان‌مدت تهیه، تنظیم و اجرایی می‌شود. حالا گفته می‌شود که جای یک انجمن طلا با همکاری معدنکاران خالی است.

بررسی گزارش‌های منتشر شده از سوی شرکت‌ها نشان می‌دهد عموماً بازیگران بازار سرمایه توانسته‌اند طی شش ماهه نخست سال عملکرد مناسبی را از منظر تولید و تجارت ثبت کنند و به رکوردهای بهتری نسبت به مدت مشابه سال گذشته دست یابند. این در حالی است که شاخص کل بازار سرمایه طی شش ماهه نخست سال گذشته به سرعت در مدار صعودی پیشروی می‌کرد اما در شش ماهه نخست امسال راه ناهمواری را پیموده است. بر این اساس کارشناسان بازار سرمایه نسبت به لزوم توجه به گزارش‌های شرکت‌ها و پرهیز از دام اعداد و ارقام نوسانات شاخص کل برای خرید و فروش سهام هشدار می‌دهند. در همین حال به باور کارشناسان گزارش‌های عملکردی اغلب شرکت‌ها طی هفته اخیر نوید روزهای پربرونقی را برای بازار سرمایه می‌دهد.

اهمیت طلا به عنوان یک محصول استراتژیک بر کسی پوشیده نیست. با اینکه این ماده معدنی در اقتصاد هر کشوری به عنوان پشتوانه مالی محسوب می‌شود اما هنوز جایگاه واقعی آن در ایران مشخص نیست. این در حالی است که اگر ذخایر طلا به درستی کشف و موانع توسعه آن رفع شود، جایگاه خوبی را در آسیا و سپس جهان پیدا خواهیم کرد. در بررسی دغدغه‌های این عرصه علاوه بر مشکل تحریم‌ها، ورود ماشین‌آلات جدید و سرمایه‌گذار خارجی به کشور باید بر سیاست‌های دولت هم تمرکز کرد. در واقع با وجود اینکه برنامه‌ریزی‌هایی در این

انجمنی که می‌تواند مشکلات این عرصه را بررسی کند و با رفتن و آمدن دولت‌ها کارش به وقفه نیفتد.

هنوز جایگاه واقعی طلا در ایران مشخص نشده

در این خصوص سید احمد مشکانی مدیر ارشد گروه معدنی زرمش درباره وضعیت طلا در کشور می‌گوید: متأسفانه هنوز جایگاه واقعی طلا در ایران مشخص نشده است. به همین دلیل ما نه تنها در آسیا بلکه در جهان هم جایگاه خود را پیدا نکرده‌ایم. این در حالی است که اگر ذخایر طلا به درستی کشف بشوند جایگاه خوبی را در آسیا و سپس جهان پیدا خواهیم کرد. این فعال معدنی تصریح کرد: هر چند در حال حاضر یک سری از محدوده‌های طلا در کشور در حال کشف هستند اما هنوز باید مراحل مختلفی را سپری کرد تا ذخایر قطعی ایران به اثبات برسند. به طور مثال ذخایر شادان در حال اکتشاف هستند و همچنین در مناطقی با اینکه پروانه بهره‌برداری دریافت کرده‌اند، دست به اکتشاف تکمیلی زده‌اند. اما در کل باید بدانیم که اکتشاف طلا زمان‌بر و هزینه‌بر است. اگر معدن طلایی بخواهد در کشور به اثبات برسد، به طور حتم به دقت بالایی نیاز دارد و شورای عالی اکتشاف هم باید آن را تأیید کند و استان نمی‌تواند تأیید نهایی روی آن بدهد که این مساله خود زمان‌بر است. او در پاسخ به این سوال که کل زنجیره طلا در کشور چه شرایطی دارد، گفت: مادر اکتشاف، استخراج، فرآوری، خلوص و کاربرد طلا در صنایع مختلف ضعیف هستیم. این در حالی است که دیگر کشورهای منطقه از جمله ترکیه وضعیت بهتری دارند.

ذخایر طلای کشور

در گذشته تصور نمی‌شد که ذخایر طلای آنچنانی در کشور داشته باشیم، به این ترتیب تنها چند معدن طلا فعال بودند و بیشتر تمرکز روی معادن دیگر از جمله مس، آهن و سرب و روی بود. به تدریج با توجه به افزایش دانش، مطالعات و رشد تعداد دانش‌آموختگان و افرادی که در این حوزه فعالیت داشتند، ذخایر متعددی از طلا در کشور مورد توجه قرار گرفت. مناطقی که به تدریج مورد مطالعه قرار گرفتند بر اساس عملیات اکتشافی مقدماتی از جمله ژئوفیزیک هوا برد، ژئوشیمی رسوبات آبراهه‌ای و تصاویر ماهواره‌ای به نام مناطق امیدبخش معرفی شدند. وقتی این مناطق معرفی و پی‌جویی روی آنها صورت گرفت، مناطق مستعد مشخص و مطرح شد که از این پس باید طرح و استراتژی مدونی برای طلا در کشور تهیه شود.

ترکیه چنگام جلوتر از ایران

ترکیه کشوری است که در زون آلپ هیمالیا قرار دارد و سمت شمال غربی آن ذخایر زیادی واقع شده است. با اینکه همچون ایران ذخایر خوبی در این کشور وجود دارد اما مساله مهمی که کارشناسان بر آن باور دارند سیاست‌های اتخاذی دولت رجب طیب اردوگان در حوزه طلاست. خیز برداشتن ترکیه برای توسعه صنعت طلا در آینده نزدیک باعث می‌شود اوضاع اقتصادی این کشور نیز بهبود پیدا کرده و در این عرصه موفق‌تر از ایران گام بردارد. عضو هیات‌مدیره انجمن مس ایران در پاسخ به این سوال که ترکیه در مقایسه با ایران چه وضعیتی دارد، گفت: دولت ترکیه خیلی خوب در افزایش ذخایر طلا کار کرده است. آنها برنامه‌ریزی مناسبی برای توسعه صنعت طلا داشته‌اند. او با اشاره به اهمیت برنامه‌ریزی در رونق طلا در این کشور گفت: یکی از اهداف ترکیه این است که روی طلا سرمایه‌گذاری خوبی داشته باشد. از آنجا که حدود ۳۰۰ اندیس طلا دارند که چند مورد از آنها فعال است در نتیجه اهمیت برنامه‌ریزی و سرمایه‌گذاری بیشتر هم می‌شود. همچنین سیاستگذاران این کشور برای توسعه معادن خود از سرمایه‌گذاران خارجی بهره‌برده‌اند. در این عرصه از کارشناسان

استرالیا و آمریکا برای سرمایه‌گذاری روی این ذخایر استفاده می‌کنند. مشکانی در مقایسه وضعیت ترکیه با ایران گفت: با اینکه ترکیه از نظر ذخایر طلا و زمین‌شناسی خیلی شبیه ایران است اما وضعیت ما در برنامه‌ریزی چندان خوشایند نیست. البته در دولت سیزدهم باید صبر کرد و دید که سیاستگذاران آیا برنامه مدون و تنظیم شده‌ای را اجرایی می‌کنند یا خیر؟ او تأکید کرد: اگر فقط همه چیز در حد حرف باشد که همه حرف را بلد هستند و باید گفت که هیچ‌کاری پیش نمی‌رود. مساله مهم این است که سیاست‌های توسعه صنعت طلا در کشور اجرایی شوند. در صورت اجرایی شدن آن فعالان طلا قطعاً می‌توانند ذخایر خوبی را کشف کنند و میزان ذخیره طلا را در کل دنیا افزایش دهند.

اهمیت تامین ماشین‌آلات نو

یکی از مواردی که ترکیه را از ایران متمایز کرده بهره از ماشین‌آلات نو و صنعتی است. مشکانی در این رابطه گفت: وضعیت ترکیه در حوزه فرآورده و منسوجات طلا از ما بهتر است چراکه ماشین‌آلاتی که آنها در ارتباط با ساخت جواهرات و طلا در اختیار دارند کمتر در ایران پیدا می‌شود. وسایلی که با خیلی گران هستند و یا شرایط خریدش به گونه‌ای است که هر کسی نمی‌تواند در آن ورود کند. به این ترتیب ترکیه با ابزارآلاتی که در اختیار دارد از ما بسیار جلوتر است. او تصریح کرد: مساله ضعف ماشین‌آلات در ایران باعث شده که ما خیلی سنتی روی منسوجات طلا کار کنیم و اغلب تولیداتمان هم به سبک قدیمی باشند. او با اشاره به اهمیت ورود ماشین‌آلات جدید به کشور گفت: امروز تکنولوژی‌هایی آمده که طلا را رنگی کرده و با ضخامت و وزن کمتر اشکالی را درست می‌کنند که در بازار تقاضا دارد. ما هم همچون ترکیه باید ماشین‌آلات را وارد کشور کنیم. با توجه به اینکه در بازارهای جهانی و کشورهای چین و هند طلا پشوانه دارد، می‌توانیم در آنها ورود کرده و مزایای زیادی ببریم.

بازار داخلی از تب و تاب نیفتاده است

یکی از مسائل دیگری که در ایران با آن روبه‌رو هستیم روند افزایشی قیمت طلاست طوری که باعث شده قدرت خرید مردم کاهش پیدا کند. مشکانی با اشاره به تفاوت خرید شمش و سکه در بازار داخلی گفت: باید بین سکه و شمش طلا تفاوت گذاشت. شمش طلا دست بازاری‌هاست و همیشه خرید

ترکیه از نظر

ذخایر طلا و

زمین‌شناسی

خیلی شبیه ایران

است اما وضعیت

ما در برنامه‌ریزی

چندان خوشایند

نیست. البته در

دولت سیزدهم

باید صبر

کرد و دید که

سیاستگذاران آیا

برنامه مدون و

تنظیم شده‌ای را

اجرایی می‌کنند

یا خیر؟

روی طلا کنند و از این عرصه حمایت کنند. بخش خصوصی خیلی وقت است که علاقه‌مندی خود را نشان داده است. خصولتی‌ها همه به جد در این حوزه سرمایه‌گذاری کرده‌اند.

استقبال ترکیه از سرمایه‌گذاران خارجی

در ادامه علی بخشی فعال حوزه طلا با بیان اینکه ترکیه از نظر طلا و ذخایر نسبت به ایران برتری ندارد گفت: مساله مهم این است که این کشور مشکلات اقتصادی ایران همچون تحریم‌ها را ندارد و امروز ترکیه از تکنولوژی بهینه‌ای برخوردار است. او تصریح کرد: سیاستگذاران این کشور اجازه داده‌اند تا سرمایه‌گذاران خارجی از شورهای همچون ایتالیا و آمریکا در ترکیه ورود کنند. این فعال حوزه طلا با اشاره به اینکه صنعت طلا در این کشور قوی بوده و با مدیریت بهینه همراه است، ادامه داد: کارگران و کارفرما در این کشور از ارزش کار کم نمی‌کنند و در نتیجه محصول تولیدی با بهترین کیفیت ارائه می‌شود. این در حالی است که در ایران همیشه کارگاه‌های طلا از یک جای کار می‌زنند که شامل رنگ و کیفیت کار می‌شود. این مساله‌ای است که باعث شده با اینکه برای فعالان این عرصه گران‌تر تمام می‌شود اما طلای فروشی خود را از ترکیه تامین کنند تا خریدار بیشتری به دست آورند. بخشی همچنین با اشاره به مشکلات کارگاه‌های طلا در کشور گفت: به دلیل بالا بودن هزینه‌ها و نرخ بالای تورم گاهی کارگاه‌ها هم حق دارند که از کیفیت کار خود بزنند. از طرف دیگر قیمت دستگاه‌های نو به شدت بالاست و گاهی تا پنج میلیارد تومان هم می‌رسد که برای فعالان این عرصه مقرون به صرفه نیست. از طرف دیگر باید گفت که دولت هم هیچ حمایتی از کارگاه‌ها نمی‌کند. به این ترتیب هر پشته‌های هم که صورت می‌گیرد از طرف خود بازار است. او با اشاره به ضعف سیاستگذاری در حمایت از صنعت طلا گفت: متأسفانه بسیاری از سرمایه‌گذاران طلا علاقه‌مند شده‌اند که سرمایه خود به بازارهای منطقه از جمله ترکیه و دوبی ببرند و بعد محصول نهایی را وارد ایران کنند. این در حالی است که اگر مورد حمایت قرار می‌گرفتند به طور حتم محصول نهایی هم برای فعال این عرصه و هم مردم ارزان‌تر تمام می‌شد. بخشی با اشاره به وضعیت تقاضا در بازار طلای ترکیه گفت: در این کشور مصرف طلا کم است و به عبارتی بازار طلا ضعیف است. به این ترتیب آنها اکثر درآمدشان را از طریق کشورهای منطقه از جمله ایران، سوریه و عراق تامین می‌کنند. با توجه به این مهم اگر ایران بتواند در این عرصه برنامه‌ریزی بهتری داشته باشد به طور حتم می‌تواند به رقیب ترکیه در منطقه تبدیل شود.

و فروش خود را دارد. به این معنی که هر موقع شمش طلا داشته باشید به قیمت روز خریداری می‌شود. اما در مورد سکه وضعیت متفاوت است. به دلیل اینکه سکه عمومی است، به عنوان نقدینگی محسوب می‌شود و در نتیجه هر زمان تورم افزایش پیدا می‌کند، بازار سکه هم تغییر می‌کند.

جای خالی انجمن طلا

مشکاتی در ادامه به اهمیت تشکیل انجمن طلا در کشور اشاره و گفت: اتحادیه طلا و جواهر در کشور داریم که از قدیم هم بوده اما انجمن طلا و معدنکاران را در کنار هم نداریم. با توجه به اینکه انجمن سنگ‌آهن، مس و سرب و روی در کشور داریم بنابراین جای خالی انجمن طلا و معدن در کشور احساس می‌شود. در این رابطه با چند نفر از معدن‌داران طلا صحبت کرده‌ایم که انجمن طلا تشکیل دهیم تا مسائل مختلف اکتشاف و فرآوری و فروش را مورد نقد و بررسی قرار دهیم. او با اشاره به اینکه این موضوع باید در اتاق بازرگانی مطرح شود، ادامه داد: باید حداقل ۲۰ معدنکار در آن عضو شده تا انجمن طلا به شکل واقعی شکل گیرد. تشکیل این انجمن باعث می‌شود که شاهد رونق طلا در کشور باشیم. با توجه به اینکه مذاکراتی صورت گرفته امیدوارم تا دو سال آینده بتوانیم انجمن طلا را توسعه دهیم چراکه نیاز اصلی کشور است.

آینده طلا

بسیاری از کارشناسان باور دارند که آینده طلا در ایران مثبت است و انتظار است که شرایط بهتری پیدا کند. مشکاتی در این رابطه گفت: آینده طلا در ایران خوب است و محدوده‌های زیادی وجود دارد که باید روی آنها کار بشود. مشکاتی درباره این سوال که چه پیش‌بینی از وضعیت قیمت طلا در کشور دارید، گفت: به دلیل اینکه اقتصاد ما ضعیف است دلار همچنان افزایش پیدا می‌کند قیمت طلا حدود شش ماه است که روی ۱۶۰۰ تا ۱۸۰۰ در نوسان مانده است اما پیش‌بینی می‌شود که در چند ماه آینده نزدیک به دو هزار هم برسد. مگر اینکه تحولات سیاسی شکل گیرد و توافق برجام به نتیجه برسد. مدیر ارشد گروه معدنی زرمش با اشاره به تمایل سرمایه‌گذاری برای ورود به بازار طلا در کشور گفت: این مساله بسیار تخصصی است و دانش خاص خود را می‌خواهد. کسانی که می‌خواهند در حوزه طلا ورود پیدا کنند باید سرمایه مناسبی داشته و روی آنالیزها دقت کنند تا بتوانند ذخیره را دقیق و صحیح برآورد کنند. او با اشاره به اهمیت نقش دولت در این حوزه گفت: امیدوارم دولتمردان سرمایه‌گذاری خوبی

«پیش‌نگر رشد تولید» پس از ۱۶ ماه منفی شد؛

مدیران واحدهای صنعتی از کاهش سفارش‌ها نگرانند

بررسی دو گزارش آماری، روند هشدار آمیزی را از عملکرد بخش صنعت در مهرماه ۱۴۰۰ منعکس می‌کند. هشدار نخست، رشد منفی «شاخص تولید صنعتی شرکت‌های بورسی» پس از ثبت ۱۶ ماه رشد مثبت بود. این شاخص که براساس آمار تولید ۲۸۰ شرکت صنعتی بورسی که نیمی از تولید کشور را تشکیل می‌دهند محاسبه می‌شود و به‌عنوان پیش‌نگر رشد تولید محسوب می‌شود، نسبت به مدت مشابه سال گذشته ۱/۴ درصد کاهش یافته است. این آمار نشان می‌دهد که رشد شاخص تولید خودروسازی بعد از ۱۷ ماه، تکریمی شد و به ۸/۶ درصد کاهش یافت. ارزش حقیقی سود شرکت‌های دارویی و غذایی هم به‌دلیل «قیمت‌گذاری دولتی و غیربازاری» کاهش یافته است. هشدار دوم، آمار جدید شاخص مدیران خرید است که نشان می‌دهد شامخ کل صنعت در مهرماه با سقوط ۶/۸۳ واحدی نسبت به ماه قبل از آن به عدد ۵۰/۸۳ رسیده است. مدیران صنعتی افت شدید میزان سفارش‌های جدید مشتریان و کاهش موجودی مواد اولیه را در افت شامخ کل موثر می‌دانند و نسبت به بازگشت رکود ابراز نگرانی می‌کنند.

صنعتی، با استفاده از اطلاعات شرکت‌های بورسی، وضعیت شاخص تولید صنعتی کل کشور را در مهرماه سال جاری بررسی کرد. بررسی‌های رسمی نشان می‌دهد شاخص به‌دست‌آمده از داده‌های این شرکت‌ها، هم‌راستا با شاخص تولید صنعتی کل کشور است. در نتیجه شاخص مذکور در زمانی که شاخص‌های رسمی کل کشور با تاخیر منتشر می‌شوند و تاوترفصلی دارند، می‌تواند جایگزین خوبی برای آنها باشد و وضعیت تغییرات ماهانه صنعت را نشان دهد. به عبارت دیگر، گزارش مذکور به‌عنوان پیش‌نگر رشد اقتصادی محسوب می‌شود.

رشد منفی تولید پس از ۱۶ ماه

بررسی آمارهای رسمی نشان می‌دهد شاخص تولید صنعتی شرکت‌های بورسی در نخستین ماه پاییز سال جاری نسبت به مدت مشابه سال ۹۹ رشدی به میزان منفی ۱/۴ درصد داشته است. رشد منفی شاخص تولیدات صنعتی در نخستین ماه پاییز، کمترین میزان نرخ رشد در ۱۶ ماه اخیر بوده است. افزون بر این در این بخش از گزارش به بررسی آمارهای رسمی مرتبط با رشد شاخص تولید صنعتی بورس و شاخص تولید

کاهش نرخ رشد تولید کماکان مثبت بوده است. در نهایت اینکه، صنعت محصولات غذایی و دارویی به ترتیب بدترین وضعیت سودآوری را در سال جاری داشتند؛ به‌طوری‌که ارزش حقیقی سود آنها در ۶ ماه سال جاری نسبت به مدت مشابه سال قبل کاهش داشته و تعداد شرکت‌های زیان‌ده آنها نیز افزایش داشته است. در تحلیل‌های رسمی، این کاهش سود حقیقی به‌دلیل قیمت‌گذاری دولتی و غیربازاری در کالاهای ضروری مرتبط بوده است. از سوی دیگر، صنعت فلزات اساسی و محصولات شیمیایی با رشد اسمی سود بالای ۱۰۰ درصد جز سودآورترین صنایع بودند.

اهمیت شاخص تولید صنعت

بیش از نیمی از تولیدات کشور در اختیار بیش از ۲۸۰ شرکت صنعتی پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار و فرابورس است. این شرکت‌ها ماهانه گزارش تولید خود را منتشر می‌کنند. از این رو با توجه به بررسی آمار این شرکت‌ها می‌توان وضعیت تغییرات تولید صنعت کشور را رصد کرد. پژوهشکده پولی و بانکی بانک مرکزی در گزارشی با عنوان گزارش ماهانه تولید

شواهد آماری نشان می‌دهد شاخص تولید صنعتی شرکت‌های بورسی پس از ۱۶ ماه به زیر صفر رسید و عدد منفی ۱/۴ درصد را ثبت کرد. از این جهت که از شاخص مذکور به‌عنوان پیش‌نگر رشد اقتصادی محسوب می‌شود، این انتظار می‌رود که در ادامه پاییز رشد پایین تجربه شود.

افزون بر این بررسی گزارش‌های رسمی حاوی چند نکته مهم است؛ نخست اینکه سودآوری شرکت‌های بورسی در بازه زمانی مذکور تحلیل رفته است؛ افزایش تعداد شرکت‌های زیان‌ده به همراه روند نزولی رشد سود دو علامت از برقراری این فرضیه هستند. دیگر اینکه افزایش موجودی انبار در ۵ ماه اخیر به صورت متوالی، پشتوانه ضعیف تقاضا از رشد بیشتر تولید صنعتی در شرایط فعلی است. دیگر اینکه در بین صنایع، تولید در صنایع صادرات‌محور و صنایع تولیدکننده کالاهای واسطه‌ای در مهرماه کاهش بیشتری (نسبت به مدت مشابه سال گذشته) داشته و در عوض رشد تولید در صنایع تولیدکننده کالاهای مصرفی و صنایع وابسته به واردات در این دوره به‌رغم

کاهش تولید و فروش به همراه کاهش ارزش حقیقی سود در این صنعت، نشان از وضعیت نامطلوب تولیدکننده‌های صنعت دارویی کشور دارد.

سیگنال کاهشی از رشد تولید

برای داشتن تحلیل جامعی از چرایی تغییرات در تولید، بررسی آمار تولید به تنهایی اکتفا نمی‌کند. بررسی تغییرات در موجودی انبار محصولات، علاوه بر اینکه تحلیل بهتری از علت تغییرات ارائه می‌دهد، به دلیل آنکه شاخصی از وضعیت بازار و تقاضا است، می‌تواند در پیش‌بینی روند آتی تولید نیز کمک کند. به عبارت دیگر اگر رشد تولید بیشتر از رشد فروش باشد، موجودی انبار در آن دوره افزایش یافته و اگر رشد تولید کمتر از رشد فروش باشد، موجودی انبار کاهش داشته است. بررسی آمارهای رسمی درباره تغییرات موجودی انبار نشان می‌دهد اولاً تغییرات در موجودی انبار در مجموع صنایع در سال‌های اخیر عموماً زیر ۳ درصد از تولید بوده است. دوم اینکه با توجه به تحریم‌های بین‌المللی و اینکه بسیاری از صنایع در زیر ظرفیت اسمی خود تولید می‌کنند، می‌توان این فرضیه را مطرح کرد که مهم‌ترین بازدارنده رشد تولید در بین صنایع، محدودیت در تقاضای داخلی و خارجی است. از این رو بهبود در تقاضا می‌تواند محرک رشد تولید محسوب شود.

افزون بر این، بررسی آمارهای رسمی نشان می‌دهد از تیر تا اسفند ماه سال ۱۳۹۹، رشد تولید و فروش کمتر از یک درصد با هم اختلاف داشتند که این نکته نشان می‌دهد در بازه زمانی مذکور شوک غیرقابل پیش‌بینی قابل توجهی بر سمت تقاضا و یا عرضه محصولات صنعتی وارد نشده است. در نهایت اینکه بررسی تغییرات موجودی انبار شرکت‌های صنعتی در سال جاری نشان می‌دهد در فروردین و اردیبهشت ماه، تغییر در موجودی انبار شرکت‌های صنعتی تحت تاثیر تغییر قابل توجه در استراتژی فروش شرکت‌های خودروساز قرار گرفت؛ به نحوی که شاخص کل موجودی انبار صنعت را با کاهش موجودی انبار مواجه کرد. این روند در خردادماه عوض شد و تا پایان مهر ماه نیز برقرار بود؛ به نحوی که موجودی انبار در بخش صنعت به‌طور متوسط افزایش را نشان می‌دهد. به عبارت دیگر رشد فروش در ماه‌های اخیر کمتر از رشد تولید بوده و حتی در مرداد ماه رشد فروش کل صنعت نسبت به مدت مشابه سال قبل منفی نیز بوده است. در تحلیل‌های رسمی افزایش موجودی انبار در ۵ ماه متوالی می‌تواند پشتوانه ضعیف تقاضا از رشد بیشتر تولید صنعتی در شرایط فعلی را نشان دهد.

تحلیل موجودی انبار صنایع منتخب

در بخش دیگری از گزارش پژوهشده پولی و بانکی به تحلیل موجودی انبار ۴ صنعت محصولات شیمیایی،

به منفی ۱/۴ درصد رسید. رشد منفی شاخص تولید صنعتی در مهرماه در حالی اتفاق افتاده است که آخرین رشد منفی این شاخص به اردیبهشت سال ۱۳۹۹ برمی‌گردد و بعد از آن این اولین رشد منفی شاخص تولید صنعتی است. عدد شاخص در مهرماه به عدد ۱۰۴ رسید که با توجه به عدد شاخص در مهرماه ۱۳۹۷ که ۱۰۳ بوده است، می‌توان گفت که سطح تولید در مهرماه ۱۴۰۰ تقریباً مشابه با مهرماه سال ۱۳۹۷ است و نسبت به سال ۱۳۹۵ تنها ۴ درصد رشد داشته است.

آنالیز رشد صنایع

در قسمت دیگر از گزارش بازوی پژوهشی بانک مرکزی به بررسی رشد صنایع مختلف در ماه مذکور پرداخته است. بررسی مذکور حاوی سه نکته مهم است؛ بیشترین تاثیر منفی بر رشد شاخص را صنعت فلزات اساسی داشته است. با وجود اینکه ارزش اسمی تولید و فروش در این صنعت در مهرماه نسبت به بیش از ۲ برابر مدت مشابه سال گذشته است، اما رشد حقیقی تولید در این صنعت کاهش را نشان می‌دهد. دوم اینکه رشد شاخص تولید صنعت خودرو و ساخت قطعات بعد از ۱۷ ماه تکرر کمی شد و به میزان ۱/۶ درصد رسید. این در حالی است که رشد فروش این صنعت در این ماه بیشتر از رشد تولید بوده است. در نهایت اینکه رشد تولید صنعت محصولات دارویی در مهرماه نیز مشابه پنج ماه گذشته منفی بوده است.

صنعتی مرکز آمار نسبت به مدت مشابه سال قبل در بازه زمانی شهریور ۹۷ تا مهرماه ۱۴۰۰ پرداخته است. تحلیل‌های رسمی نشان می‌دهد رشد تولید صنعتی بعد از اعمال دور جدید تحریم‌های بین‌المللی در نیمه دوم سال ۱۳۹۷ با کاهش قابل توجهی همراه شد و این رشد منفی تا فصل پاییز ۱۳۹۸ ادامه داشت. در ادامه تولید صنعتی از فصل زمستان ۹۸ رشد مثبت را تجربه کرد که این رشد مثبت در طول سال ۹۹ ادامه داشت؛ به نحوی که در پایان سال ۱۳۹۹ به میزان ۴/۵ درصد رسید. البته در سال ۹۸ این روند بهبود با وقفه‌ای دو ماهه در اسفند ۹۸ و فروردین ۹۹ به علت شیوع پاندمی کرونا و پیامدهای قرنطینه و تعطیلی کسب و کارها به دنبال آن همراه بود. با شروع سال ۱۴۰۰ تولید صنعتی همچنان به رشد مثبت خود ادامه داد؛ به نحوی که در ماه‌های اردیبهشت و خرداد به ترتیب رشدی معادل ۶/۸ و ۷/۷ درصد را ثبت کرد. این روند افزایشی رشد شاخص تولید در تیرماه متوقف شد و این موضوع تا پایان مرداد نیز برقرار بود. بنا بر آمارهای رسمی رشد تیرماه معادل ۳/۱ درصد و رشد مرداد ماه در حدود صفر درصد بوده است.

در شهریورماه این روند ادامه پیدا نکرد و تغییر مسیر داد؛ به نحوی که رشد شاخص تولید صنعتی در این ماه نسبت به مدت مشابه سال قبل به میزان ۲/۴ درصد افزایش پیدا کرد. در نهایت در مهرماه مجدداً روند رشد مثبت شاخص تولید صنعتی نزولی شد و رشد شاخص در این ماه نسبت به مدت مشابه سال گذشته

خودروسازی، صنایع کانی‌های فلزی و دارویی در نخستین ماه پاییز سال جاری پرداخته است. مورد نخست در این خصوص، صنعت محصولات شیمیایی است. بنا بر گزارش‌های رسمی، صنعت مذکور در مهرماه افزایش قابل توجهی در موجودی انبار داشته است. با توجه به رشد تولید نزدیک به صفر در این صنعت می‌توان گفت که فروش شرکت‌های این صنعت در ماه اخیر نسبت به مدت مشابه کاهش داشته است. تحلیل‌های رسمی حاکی از آن است که با توجه به اینکه در فصول سرما معمولاً محدودیت‌هایی برای تأمین خوراک پتروشیمی‌ها تعیین می‌شود، این افزایش در موجودی انبار در این صنعت می‌تواند استراتژیک و در راستای تأمین کمبود تولید دوره‌های آتی باشد. یکی دیگر از صنایعی که در دوره‌های اخیر بیشترین تغییر را در موجودی انبار داشته، صنعت خودرو است. این صنعت از مرداد ماه ۱۳۹۹ تا اسفند ۱۳۹۹ به‌طور متوسط در هر ماه به میزان ۱۲/۸ درصد به موجودی انبار خود اضافه کرد؛ اما در اردیبهشت ماه سال جاری رشد فروش حدود ۲۷ درصد بیشتر از تولید بوده است که به معنی کاهش موجودی انبار انباشته شده در ماه‌های قبلی است. در ادامه و در تیر ماه نیز رشد فروش این صنعت حدود ۱۵/۱ درصد بیشتر از رشد تولید این صنعت بوده که نشان‌دهنده کاهش در موجودی انبار این صنعت شده است. در ادامه این روند، در مردادماه تا مهر ماه نیز موجودی انبار این صنعت به ترتیب ۵/۴، ۵/۹ و ۵/۲ درصد کاهش داشته است. در نهایت صنایع دیگر گزارش شده در این قسمت، صنایع کانی‌های فلزی و دارویی است. بنا بر آمارهای رسمی، رشد منفی تولید صنایع مذکور در مهرماه به همراه افزایش موجودی انبار در این صنایع نشان از کاهش قابل توجه تقاضا و فروش در این صنایع دارد.

۲ نشانه از تضعیف شرکت‌های بورسی

یکی دیگر از مواردی که در این گزارش به آن پرداخته شده، بررسی سودآوری شرکت‌ها در کل است. اهمیت این موضوع به این دلیل است که برای تداوم تولید و پایداری رشد در صنایع، داشتن حاشیه سود مطمئن از الزامات مهم به‌شمار می‌آید. بنا بر آمارهای رسمی، از میان ۴۶۷ شرکت که اطلاعات مربوط به سود و زیان آنها در بازه ۶ماه ابتدای سال جاری در دسترس بوده معادل ۶۰ شرکت زیان‌ده بوده‌اند. این در حالی است که در ۶ماه ۱۳۹۹ تعداد شرکت‌های زیان‌ده برابر ۵۳ شرکت بوده است. این موضوع نشان می‌دهد تعداد شرکت‌های زیان‌ده در صنایع در سال جاری افزایش داشته است. تحلیل‌های رسمی نشان می‌دهد افزایش تعداد شرکت‌های زیان‌ده نسبت به مدت مشابه سال گذشته در سال‌های اخیر سابقه نداشته است؛ به‌نحوی که در سال‌های اخیر همواره از

تعداد شرکت‌های زیان‌ده کاسته می‌شد. دیگر اینکه سود اسمی این شرکت‌ها در ۶ماه ۱۴۰۰ نسبت به سال قبل حدود رشد ۱۸ درصدی داشته است. این در حالی است که رشد سود اسمی در سه‌ماه ۱۴۰۰ بیش از ۱۸۵ و در سال ۱۳۹۹ نیز بیش از ۱۳۳ درصد بوده است. به عبارت دیگر اگرچه رشد سود اسمی در بین شرکت‌ها در ۶ماه ۱۴۰۰ نیز ادامه داشته و این رشد بسیار بالاتر از تورم بوده است؛ اما این رشد در مقایسه با رشد سودآوری در فصول قبلی کمتر و روند نزولی را نشان می‌دهد. در مجموع، افزایش تعداد شرکت‌های زیان‌ده به همراه روند نزولی رشد سود می‌تواند علامت‌های هم‌جهت در راستای تضعیف سودآوری شرکت‌های بورسی است.

اثر زیان‌بار قیمت‌گذاری دستوری

در بخش انتهایی این گزارش به تحلیل سودآوری صنایع مختلف به تفکیک پرداخته شده است. بنا بر تحلیل‌های رسمی در بین صنایع مهم مانند صنایع اخیر شرکت‌های خودروسازی و ساخت قطعات بدترین وضعیت را از نظر سودآوری دارند؛ به‌صورتی که صنعت مذکور تنها صنعتی است که جمع سود خالص شرکت‌های آن منفی شده است. البته با توجه به کاهش زیان تجمیعی صنعت و کاهش تعداد شرکت‌های زیان‌ده دو فصل اخیر نسبت به مدت مشابه سال قبل به نظر می‌رسد روند سودآوری این صنعت بهتر شده است. دیگر اینکه صنایع

صادرات‌محور مانند صنایع محصولات شیمیایی و صنایع فلزات اساسی به‌دلیل رشد نرخ ارز در چند فصل اخیر بیشترین رشد سود اسمی را داشتند. بنا بر آمارهای رسمی، رشد سود اسمی صنعت محصولات شیمیایی و فلزات اساسی به ترتیب به میزان ۱۱۶ و ۱۴۷ درصد نسبت به مدت مشابه بوده که بسیار بیشتر از سایر صنایع بوده است. با وجود این، نرخ رشد سودآوری این صنایع در ۶ماه سال جاری در مقایسه با نرخ رشد ۳ماهه روندی نزولی داشته است.

از سوی تولیدکننده‌های محصولات ضروری و مصرفی مانند صنایع دارویی و غذایی رشد سود اسمی کمتر از رشد تورم داشته‌اند؛ به‌گونه‌ای که رشد سودآوری صنعت محصولات غذایی در ۳ماه و ۶ماه ۱۴۰۰ نسبت به مدت مشابه سال قبل به ترتیب به میزان منفی ۱۶ درصد و صفر درصد بوده است. همچنین این نرخ‌های رشد برای صنعت دارویی نیز به ترتیب معادل ۲۲ درصد و ۲۳ درصد بوده است. از این‌رو می‌توان گفت ارزش حقیقی سودآوری صنایع مذکور در سال جاری کاهش داشته است. در نهایت اینکه تعداد شرکت‌های زیان‌ده در این صنایع نیز در سال جاری نسبت به مدت مشابه سال قبل افزایش داشته است. تحلیل‌های رسمی حاکی از این است که کاهش ارزش حقیقی سود این صنایع و افزایش تعداد شرکت‌های زیان‌ده می‌تواند ریشه در قیمت‌گذاری دستوری این صنایع داشته باشد که حاشیه سود این صنایع را تحت تأثیر منفی قرار داده است.

روند کاهش تولید و تقاضای چین در ۵ ماه متوالی ادامه دار شد:

سایه اژدهای زرد بر بازار جهانی فولاد

مشابه سال قبل ۳ درصد کاهش داشته است. دولت پکن کنترل سختگیرانه تولید فولاد خام چین را با هدف کاهش انتشار آلاینده‌های کربنی پیگیری می‌کند. بحران اخیر در بخش برق نیز بر فعالیت واحدهای فولادی این کشور اثرگذار شده و به افت بیشتر تولید دامن زده است. وزارت صنعت چین طی بیانیه‌ای که هفته قبل منتشر شد، اعلام کرد که کارخانه‌های تولید فولاد شمال چین باید تولید خود را از ۱۵ نوامبر تا اواسط مارس کاهش دهند تا کیفیت هوا بهبود یابد. به این ترتیب، تولید فولاد چین تا زمان برگزاری المپیک زمستانی همچنان محدود خواهد بود. این موضوع سیگنالی منفی برای بازار سنگ آهن در میان مدت خواهد بود.

تمرکز فولادسازان چینی بر تامین نیاز

بازار داخل در میانه افت تولید

مطابق داده‌های گمرک چین، صادرات محصولات فولادی این کشور در ماه سپتامبر به ۴ میلیون و ۹۲۰ هزار تن رسید که این رقم نسبت به میزان صادرات در ماه قبل کاهش ۲/۶ درصدی داشته است. همچنین میزان صادرات فولاد چین در ۹ ماه ابتدایی سال جاری میلادی ۵۳ میلیون و ۲۰ هزار تن بوده است. در عین حال، میزان واردات فولاد چین در ماه سپتامبر نسبت به آگوست ۱۸/۱۶ درصد افزایش یافت و به یک میلیون و ۲۶۰ هزار تن رسید. میزان واردات فولاد چین از ژانویه تا سپتامبر (۹ ماه ابتدایی سال) برابر ۱۰ میلیون و ۷۲۰ هزار تن بوده است. کاهش صادرات فولاد و افزایش واردات چین به مفهوم افزایش نیاز بازار داخلی این کشور به محصولات فولادی است. در واقع سیاست‌های محدودیت تولید فولاد در چین باعث شده است تا تمرکز فولادسازان این کشور بر تامین نیاز بازار داخل باشد. افت مستمر تولید فولاد چین که ظرف چهارماه اخیر ادامه‌دار شده، محرک قوی در جهت صعود بهای فولاد است. با وجود این، تضعیف تقاضا برای فولاد در این کشور در مقابل این صعود قیمتی ایستاد و از آن جلوگیری کرد.

کاهش سرعت رشد اقتصادی چین و تضعیف بخش ساخت‌وساز، از مهم‌ترین دلایل تضعیف تقاضا برای محصولات فولادی در این کشور بوده است. اقتصاد چین در سه ماهه سوم سال جاری میلادی پایین‌ترین

افت تولید فولاد در چین در ماه سپتامبر به تضعیف واردات سنگ آهن این کشور نیز منجر شده است. مطابق داده‌های اداره کل گمرک چین، میزان واردات سنگ آهن این کشور در ماه سپتامبر برابر ۹۵ میلیون و ۱۰ هزار تن بوده که این رقم نسبت به میزان واردات سنگ آهن در ماه قبل افت ۱/۹ درصدی داشته است. همچنین میزان واردات سنگ آهن چین در ماه سپتامبر نسبت به ماه سپتامبر سال قبل کاهش ۱۱/۹ درصدی را تجربه کرده است.

میزان واردات سنگ آهن چین در ماه سپتامبر نسبت به ماه قبل کاهش داشته، اما این افت به مراتب کمتر از کاهش در تولید فولاد چین بوده است که این موضوع سیگنالی قوی برای تضعیف بیشتر نرخ در بازار جهانی سنگ آهن به شمار می‌رود. چین، بزرگ‌ترین واردکننده سنگ آهن دنیاست و هر تغییری در برنامه واردات سنگ آهن از سوی چینی‌ها می‌تواند بازارهای جهانی این محصول را تحت‌الشعاع قرار دهد. همچنین طبق گزارش اداره گمرک، چین در سه فصل اول سال برابر ۸۴۱ میلیون و ۹۵۰ هزار تن سنگ آهن وارد کرده که این رقم نسبت به مدت

روند کاهش تولید فولاد چین برای پنجمین ماه متوالی در سپتامبر نیز ادامه دار شد؛ این موضوع سیگنالی مهم در جهت تضعیف قیمتی سنگ آهن در بازارهای جهانی و رشد بهای فولاد به شمار می‌رود.

تضعیف قیمتی سنگ آهن

ادامه دار می‌شود

میزان تولید فولاد چین در ماه سپتامبر به ۷۳ میلیون و ۷۵۰ هزار تن رسید که این رقم کمترین میزان تولید فولاد خام ماهانه چین پس از سال ۲۰۱۹ بوده است. به این ترتیب، میزان تولید فولاد چین در سپتامبر نسبت به ماه قبل (آگوست) افت ۱۱/۵ درصدی داشته است. کاهش سرعت رشد اقتصادی چین، کمبود برق، تضعیف بخش املاک و مستغلات در این کشور و افزایش سختگیری نسبت به تولید فولاد چین، از جمله مهم‌ترین دلایل افت تولید فولاد در چین، به عنوان بزرگ‌ترین تولیدکننده و مصرف‌کننده فولاد در دنیاست.

داده‌های نشریه «آرگوس»، میانگین قیمت کویل نورد گرم در هند در سه هفته سپری شده از ماه اکتبر نسبت به اکتبر سال قبل ۶۱ درصد بیشتر است. در این شرایط ایشا چودری، مدیر تحقیقات Crisil می‌گوید: انتظار می‌رود قیمت فولاد در هند ظرف سه ماه پایانی سال جاری میلادی روند صعودی خود را حفظ کند. اخلاص در عرضه زغال سنگ حرارتی و کک‌شو در اغلب نقاط جهان، افزایش هزینه‌های حمل دریایی و تمایل دولت‌ها به تولید با انرژی‌های پاک از این رشد قیمتی حمایت می‌کند.

۸۳ درصد از واردات زغال سنگ متالورژیک هند در ماه آگوست از استرالیا انجام شده؛ در عین حال ۸۲ درصد واردات این محصول از ژانویه تا آگوست مربوط به استرالیا بوده است. میزان شاخص حمل زغال سنگ از بنادر شرق استرالیا به ساحل شرقی هند ظرف یک سال اخیر بیش از ۸۴ درصد افزایش داشته است. این موضوع در کنار رشد بهای زغال سنگ، بر هزینه‌های فولادسازان افزوده است.

در این شرایط، هند یک توافق اولیه با روسیه در زمینه تامین زغال سنگ کک‌شو با هدف کاهش هزینه‌ها و تنوع بخشیدن به منابع وارداتی امضا کرده است. بسیاری از کارشناسان با توجه به سهم ۵۵ درصدی روسیه در واردات زغال سنگ کک‌شوی هند، تاثیر این قرارداد را در تعدیل قیمت‌ها اندک می‌دانند.

افزایش میزان تولید فولاد در این کشور عنوان شده‌اند. میزان تولید فولاد هند در ماه آگوست به ۹ میلیون و ۹۰۰ هزار تن رسید که این رقم بیشترین میزان تولید فولاد ماهانه در هند پس از مارس سال جاری میلادی بود.

رشد تقاضا برای فولاد در هند باعث شده تا میزان تولید فولاد این کشور از آوریل امسال وارد مسیر رو به رشد شود، اما رشد بهای زغال سنگ متالورژیک (کک‌شو) و زغال سنگ حرارتی باعث شده از میزان سودآوری فولادسازان هندی به شدت کاسته شود.

در گزارش «آرگوس» آمده است، شاخص قیمت زغال سنگ کک‌شو در تاریخ ۲۱ اکتبر به ۴۲۳ دلار و ۳۵ سنت به ازای هر تن رسید که این رقم تا بیشترین بهای تاریخی این محصول که ۲۳ سپتامبر امسال و با نرخ ۴۳۷ دلار و ۷۵ سنت به ثبت رسید، فاصله اندکی دارد.

افزایش هزینه‌های تولید فولاد با رشد بهای زغال سنگ متالورژی و حرارتی زمانی رخ داده که قیمت فولاد ثابت مانده است. میانگین ماهانه شاخص قیمتی کویل (ورق) نورد گرم آرگوس ظرف سه هفته سپری شده از ماه اکتبر به ۶۷ هزار و ۶۲۵ روپیه رسید که این رقم ۲/۵ درصد کمتر از میزان این شاخص در ژوئن امسال بود (شاخص قیمتی این محصول در ماه ژوئن به بیشترین نرخ پس از سال ۲۰۱۵ رسید). همچنین بر اساس

سرعت رشد اقتصادی را ظرف یک سال اخیر تجربه کرد. کمبود برق و نوسان در بخش املاک این کشور، از مهم‌ترین دلایل تضعیف رشد اقتصادی چین در این مدت است. بخش املاک، زیرساخت‌ها، مستغلات و صنایع وابسته به آن در چین از حدود ۳۰ درصد اقتصاد این کشور پشتیبانی می‌کند؛ از همین رو تضعیف بخش ملک و انتشار اخباری مبنی بر بحران بدهی در شرکت‌های ساختمانی این کشور باعث شده است تا بازار داخلی چین تضعیف شود.

افزایش تولید فولاد هند به کمک

بازار سنگ آهن می‌آید؟

هند، به عنوان دومین مصرف کننده بزرگ فولاد در دنیا ظرف ماه‌های اخیر با افزایش تقاضا و رشد تولید فولاد مواجه است. این موضوع در شرایطی که چینی‌ها در حال محدود کردن تولید فولاد خود هستند، می‌تواند کورسوی امیدی در بازار جهانی سنگ آهن باشد و همچون سرعت گیری در مسیر افت نرخ آن ظرف ماه‌های پیش رو عمل کند.

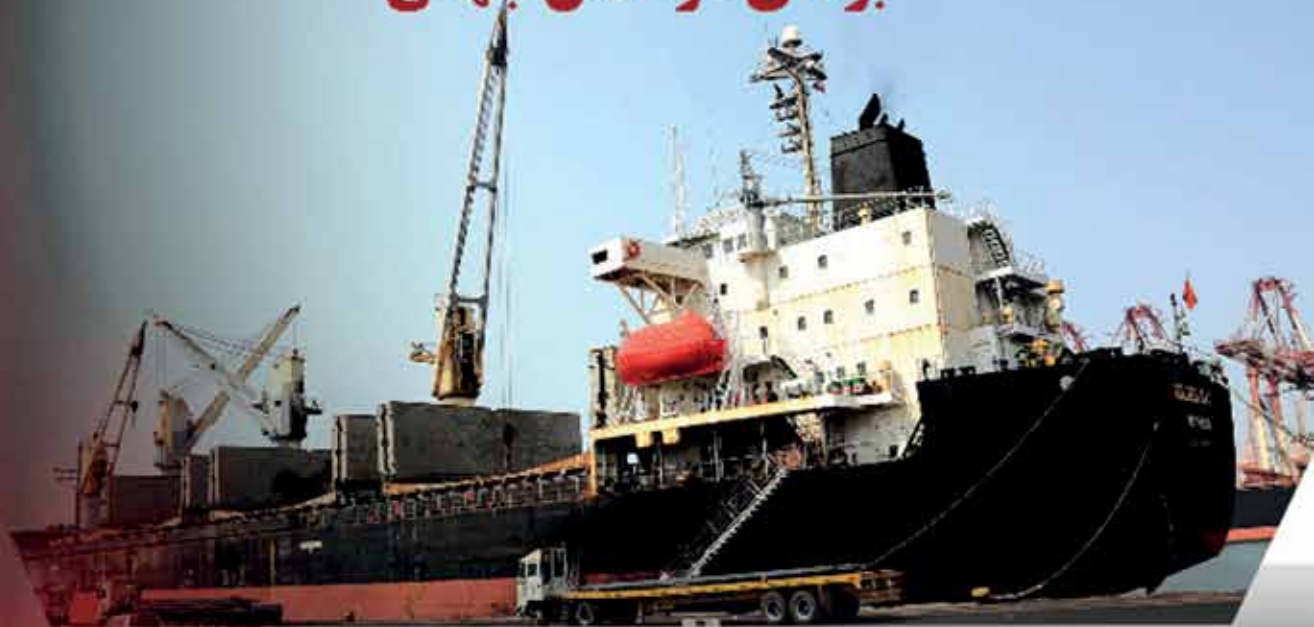
نشریه «آرگوس» در گزارشی که هفته پیش منتشر کرد، به چشم انداز مثبت تقاضای فولاد هند اشاره کرد. در این گزارش، اتمام فصل باران‌های موسمی که اغلب سیل آسا هستند و سرعت گرفتن روند واکسیناسیون در مقابل بیماری کووید-۱۹ مهم‌ترین دلایل رشد تقاضای فولاد و در ادامه

CMIC

برندی در کلاس جهانی

تدوam صادرات تضمین اجرای طرح های توسعه

رسیدن به سهم بازار ۳۰ درصدی
از کل صادرات محصول شمش فولاد
کشور تا سال ۱۴۰۴

صادرات ۱۷۲ هزار و ۴۶۵ تن
شمش فولادی
در شش ماهه اول سال ۱۴۰۰

www.chadormalu.com

MIDDLE EAST
MINES & MINERAL INDUSTRIES
DEVELOPMENT HOLDING Co.

www.midhco.com

